

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**НАУКОВІ ПОШУКИ МОЛОДІ
У ТРЕТЬОМУ ТИСЯЧОЛІТТІ**

**Тези доповідей
державної студентської науково-практичної конференції**

**СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ
АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО ВИРОБНИЦТВА
12 березня 2015 року**

Біла Церква
2015

Затверджено
вченою радою університету

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., д-р екон. наук, академік НААН, ректор, голова оргкомітету;

Сахнюк В.В., д-р вет. наук, проректор з наукової та інноваційної діяльності, заступник голови оргкомітету;

Новак В.П., д-р біол. наук, перший проректор, проректор з навчально-методичної та виховної роботи;

Хахула Л.П., канд. пед. наук, начальник відділу навчально-методичної та виховної роботи;

Варченко О.М., д-р екон. наук, директор ННІ економіки і бізнесу;

Паска І.М., д-р екон. наук, декан економічного факультету;

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, голова НТТМ університету;

Хомяк Н.В., канд. екон. наук, координатор НТТМ факультету;

Сокольська М.О., зав. редакційно-видавничого відділу, відповідальний секретар.

Наукові пошуки молоді у третьому тисячолітті: тези доповідей державної студентської наукової конференції «Стратегічні пріоритети розвитку агропродовольчого виробництва», 12 березня 2015 року. – Біла Церква, 2015. – 101 с.

У збірнику висвітлені актуальні економічні питання розвитку агропродовольчого виробництва

УДК: 33.05.044.372(477)

САЄНКО М.В., студентка технологічного відділення ТЕК БНАУ
Науковий керівник – ВЕРБИЦЬКА Л.П., викладач економічної теорії

ПРИЧИНИ І ХАРАКТЕР ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ ТА ШЛЯХИ ВИХОДУ З НЕЇ

Лауреат Нобелівської премії з економіки Джозеф Стиглиц, професор Колумбійського університету, розповів про своє бачення розвитку світової економіки у 2014- 2015 році.

Він заявив, що цей рік полегшення не принесе. Реальний ВВП на душу населення у Франції, Великій Британії, Іспанії, Італії, Греції постійно падає. Зокрема, для Греції цей показник зменшився на 25%. Винятків небагато: це Японія, Німеччина і в певній мірі США, де за рахунок дешевого сланцевого газу розвиваються інвестиції у виробництво.

Однак в інших країнах справи значно гірші: безробіття у Єврозоні вперто тримається на високому рівні, а соціальні програми скорочуються.

В Україні, на думку професора, справи значно гірші. З 2010 року влада централізується, Конституція перекручується, політичні опоненти переслідуються. У 2013 році значно зросла еміграція працездатного населення, молодь не має перспектив влаштуватись на роботу за фахом, інфляція зростає з кожним днем.

Українські олігархи і державні чиновники високого рангу нечувано збільшували свої доходи і демонстрували повну зневагу до простих українців. Це все є результатом поганої економічної і ще гіршої соціальної політики, в результаті чого марно пропадають людські таланти – найцінніший ресурс України.

Наслідки Євромайдану набули геополітичних ознак в регіональному і навіть світовому масштабі. Європа, США, Росія і навіть Китай були втягнуті в «український революційний вирій».

В одну мить стало зрозуміло: зовнішньополітичний нахил України – у Східний чи Західний бік – може призвести до виникнення політичної кризи в цілій Європі. Своєрідне повернення України до великої геополітичної гри стимулює аналітиків групи Geostrategy до написання своєрідної політичної картини світових процесів, яка творитиметься в 2014 році.

Результати проведеного дослідження показали, що економічна рецесія в Україні має свої характерні особливості, специфічні риси, які посилюють проблему:

- дефіцитний платіжний баланс, велика залежність від експорту металів і зерна (ринки підвищеної конкуренції) та «імпорту» капіталу, високих технологій, нафти, газу (ринку зниженої конкуренції);
- висока концентрація виробництва і капіталу в країні, різні можливості децентралізації ризиків;
- соціальна поляризація, відсутність достатнього досвіду застосування інструментів адресної соціальної політики;
- низький рівень міжнародних резервів НБУ;
- крихкість політичної системи, неспроможність виробити і реалізувати швидкі та ефективні рішення в економічній політиці;
- порівняно низька частка малих та середніх підприємств у ВВП.

Аналіз динаміки соціально-економічної ситуації в країні дозволив охарактеризувати наслідки глобальної фінансової кризи для економіки України наступними аспектами: погіршення макроекономічних показників; зниження темпів зростання ВВП; дефіцитний платіжний баланс, велика залежність від імпорту капіталу, високих технологій, нафти і газу; великий розмір зовнішнього боргу країни, що веде його до ризику невиплати; скорочення депозитної маси; зниження ліквідності, погіршення портфеля й активів банківської системи; зниження обсягів кредитування економіки; девальвація гривні; скорочення надходжень і видатків бюджету; ослаблення довіри до фінансових установ; серйозні труднощі українських банків пов'язані з поверненням зовнішніх запозичень, залучення нових інвестицій; нестабільність на валютному ринку його спекуля-

тивний характер; зменшення резервів НБУ, який змушений продавати валюту для задоволення ажіотажного попиту; погіршення добробуту домашніх господарств, скорочення реальних доходів, затримка виплати заробітної плати, особливо у промислових регіонах; зниження загального рівня життя населення, погіршення забезпеченості громадян товарами першої необхідності (продукти харчування, одяг) та послугами соціально-побутової сфери (транспорт, медицина, освіта, культура).

Зазначені наслідки свідчать про те, що теперішня криза є глибокою. Вона охопила фінансову та економічну сферу. Сьогодні для України важливо не тільки мінімізувати негативний вплив світових фінансових потрясінь і глобальної рецесії, а й кардинально переглянути механізм функціонування фінансового сектора економіки, укріпити позиції держави як на законодавчому, так і на виконавчому рівні. На нашу думку, комплекс заходів, спрямованих на подолання економічного спаду та нейтралізацію наслідків фінансової кризи, має ґрунтуватися на застосуванні наступних механізмів:

- узгодження дій усіх органів державної влади та суб'єктів господарювання;
- взаємодія фінансового і не фінансового секторів економіки, реструктуризації банківської системи;
- посилення участі держави в розвитку науки, освіти, підтримці народжуваності, покращенні морального і культурного клімату в суспільстві;
- ліквідація системи інсайдерського контролю з підвищенням відповідальності як держави, так і бізнесу;
- запровадження механізмів відповідальності влади за результати управлінських рішень;
- розширення горизонту стратегічного планування траєкторії державного розвитку до 50-100 років.

УДК: 336.714:339.9

БОЖЕНКО А.М., студент 2 курсу економічного факультету

Науковий керівник – **РИБАК Н.О.**, канд. екон. наук.

Білоцерківський національний аграрний університет

РОЛЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ БАНКІВ У СВІТОВОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Основними суб'єктами міжнародної банківської справи сьогодні є транснаціональні банки (ТНБ) – головна організаційна форма транснаціонального банківського капіталу.

Транснаціональні банки (ТНБ) - великі кредитно-фінансові установи з широкою мережею закордонних представництв, філій та відділень. Є основними посередниками в міжнародному русі позичкового капіталу. Контролюють валютні і кредитні операції на світовому ринку. Для діяльності таких банків характерна висока частка міжнародних операцій, глобальний характер діяльності, широкий спектр та універсальність надаваних послуг. Основними клієнтами є транснаціональні корпорації, іноземні представництва і державні інститути, міжнародні організації.

Транснаціональні банки мобілізують величезні кошти в різних валютах, надають кредити на будь-який термін, здійснюють на міжнародному рівні операції з цінними паперами, застосовують самі різноманітні форми фінансування виробництва і зовнішньої торгівлі, розвивають небачені раніше по масштабах довірчі операції.

Промислові монополії одержують від ТНБ комерційну інформацію, рекомендації і консультації з приводу організації виробництва, структури керування, огляди про перспективи розвитку ринків тих чи інших товарів.

Головний принцип і ціль діяльності транснаціональних банків - мобілізувати будь-які кошти там, де це найбільш зручно і дешево, і перекидати їх туди, де їхнє використання обіцяє найбільшу вигоду. Не дивно, що значна частина депозитів найбільших банків, наприклад, у США представлена капіталами неамериканського походження. У Японії 11 американських транснаціональних банків зосередили у своїх філіях більш 2/3 усіх депозитів іноземних банків.

Основний вид діяльності ТНБ - кредитні операції. Зараз найбільші банківські об'єднання надають до 40% всіх іноземних кредитів промисловим компаніям у світі. Число позичальників банку з посиленням міжнародного характеру їхньої діяльності росте в не меншому ступені, чим число вкладників.

Серед позичальників і транснаціональні корпорації, і національні фірми, і інші банки, і уряди багатьох країн. Є серед них і приватні особи. Це в більшості випадків - найбільші промисловці і банкіри, яким без ризику можна надавати позички і кредити. Наприклад, головними одержувачами кредитів банків США є міжнародні промислові компанії. Ще одна група позичальників ТНБ - іноземні банки.

Впливаючи із загальної економічної ситуації в різних країнах, банки кредитують найбільш перспективні галузі економіки.

По-перше, у процесі формування кредитного портфеля транснаціональний банк може виділити як пріоритетний напрямок діяльності споживче кредитування, кредитування реального чи сектора позички кредитно-фінансовим установам.

По-друге, ТНБ проводить різну кредитну політику вже в рамках кредитування промислових підприємств: кредити промисловим підприємствам з рівномірним кругообігом капіталу, кредитування промислових підприємств із сезонним характером виробництва, позички сільськогосподарським підприємствам і фермерським господарствам.

В Україні ТНБ в основному відкривають свої відділення у вигляді представництв, тому що український ринок є досить хитливим і ризикованим, тому транснаціональному банку насамперед необхідний ретельний аналіз структури і тенденцій розвитку українського фінансового ринку [8, с. 40].

Для удосконалення функціонування українського банківського сектора велике значення має вивчення закордонного досвіду діяльності ТНБ. Одним з найбільш доступних для українських банків напрямків діяльності, який можна перейняти українським банкам у ТНБ, є механізм кредитування промисловості і форми участі банків в промислово-фінансових групах.

Українські банки повинні активно використовувати різноманітний досвід діяльності ТНБ різних країн, шляхи формування ними організаційних структур, застосування передових інформаційних технологій, основи менеджменту і маркетингу, організацію операцій.

Вихід на ринок фінансових послуг України провідних міжнародних фінансових компаній – це прояв на теренах нашої країни тенденцій глобалізації фінансових ринків, підтвердження значної прибутковості банківського бізнесу та потенційних можливостей економіки України.

Для України, на наш погляд, доцільною є державна політика використання переваг транснаціоналізації економіки із одночасним захистом національного виробника у визначених галузях і створення передумов виходу українських компаній на закордонні ринки.

УДК: 330.33:005. 575.027.63(477)

КОЗАК Б.В., студент 2 курсу економічного факультету
Науковий керівник – **РИБАК Н.О.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВИКОРИСТАННЯ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ РОЗВИТКУ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Рівень розвитку малого бізнесу безпосередньо визначає ступінь розвитку економіки держави в цілому. В країнах ЄС підприємства малого бізнесу складають близько 90% від загального числа підприємств. Розвиток малого бізнесу на Заході йде більш швидкими темпами, оскільки національні влади надають великого значення підприємствам малого бізнесу і надають їм підтримку на федеральному рівні.

Малий бізнес в розвинених країнах в даний час являє собою середній клас, який служить базою для стабільного розвитку економіки. Малий бізнес в Європі становить основу соціально-економічного розвитку ЄС. В Євросоюзі налічується понад 20 мільйонів підприємств малого та

середнього бізнесу, які дають більше половини загального обороту і доданої вартості. Число зайнятого населення в малому бізнесі Європи становить близько 70%.

Найбільша кількість малих підприємств створено в торгівлі, будівництві та харчовій промисловості.

Малий бізнес в Європі стимулює розвиток конкуренції, "змушує" великі компанії впроваджувати нові технології та поліпшувати ефективність виробництва, ефективність всієї економіки ЄС безпосередньо залежить від успішної діяльності малого та середнього бізнесу. Тому, в рамках Євросоюзу здійснюється політика підтримки малого підприємництва, головна мета якої - збалансування інтересів держави і бізнесу, забезпечення оптимальних умов для підприємницької діяльності, збільшення конкурентоспроможності малого бізнесу.

Основні цілі регулювання і підтримки малого бізнесу в Європі:

- зміцнення єдиного внутрішнього ринку ЄС;
- усунення адміністративних бар'єрів;
- уніфікація законодавчої бази, посилення взаємодії країн ЄС для більш глибокого економічного співробітництва.

Унікальна система регулювання і підтримки малого бізнесу в Європі почала складатися в 70-х роках минулого століття. Щоб максимально стимулювати мале та середнє підприємництво, в Європі були прийняті заходи, щоб усунути адміністративні перешкоди для малого бізнесу. Найсперше були внесені зміни, що стосуються податку на додану вартість, коригування умов фінансування і зміни в соціальну політику держав.

Крім того, була розроблена Європейська хартія для малого бізнесу Європи. В даному документі уряди європейських країн визнали значний потенціал малих підприємств і підкреслили важливість створення сприятливих умов для повторних спроб створення власного бізнесу, навіть якщо колишні спроби підприємця були не дуже вдалим. Положення Європейської хартії були враховані в Багаторічну програму, і в перший же рік було запущено 11 проєктів по їх впровадженню.

Державне регулювання малого бізнесу в Європі здійснюється шляхом законодавства, розробки і реалізації цільових програм фінансового, технологічного, інформаційного та кадрового сприяння розвитку малого та середнього підприємництва. Для стимулювання розвитку малого бізнесу були розроблені нові юридичні моделі (Європейська акціонерна компанія, Європейський пул економічних інтересів), які дозволяють малим підприємствам з різних країн, що вступають в ділові відносини, ефективно вирішувати проблеми розбіжностей правових систем різних держав.

Політика підтримки малого бізнесу в Європі здійснюється через діяльність держав і через спеціальні програми, які реалізуються під егідою Євросоюзу. Фінансування заходів з підтримки малого бізнесу здійснюється з Структурних фондів Євросоюзу, таких як Фонд регіонального розвитку, Соціальний фонд.

До кризових умов малий бізнес в Європі адаптувався найбільш ефективно, маючи можливість маневрувати на ринку. Малі підприємства досить оперативно стали займати ніші, нецікаві великим підприємствам, що значною мірою допомагає європейським країнам долати стагнаційні явища в економічній сфері.

Спираючись на досвід Японії та Німеччини щодо політики в сфері регулювання розвитку малого, можна розробити такі рекомендації стосовно України, де на жаль, малий бізнес усе ще не зайняв призначеного їм місця в структурі ринкової економіки, формування та розвитку середнього класу.

Саме тому в Україні, перше за все слід системно підходити до регулювання розвитку малого та середнього бізнесу як на загальнодержавному, так і регіональному рівні, а також об'єднати малих підприємств; сконцентрувати увагу на формуванні збалансованої структури економіки на основі гармонійної інтеграції та кооперації великих, середніх, малих підприємств. Крім того, необхідно забезпечити дієвість таких напрямів регулювання розвитку малого та середнього підприємств, як:

- диверсифікація сфер діяльності суб'єктів МСП відповідно до вимог розвитку національної економіки;
- посилення юридичних гарантій безпеки діяльності, запобігання дискримінаційним умовам ведення бізнесу;
- залучення та мотивація суб'єктів МСП до інноваційної діяльності;

- модернізація діючої системи інформаційно-аналітичної та консультативної підтримки функціонування МСП, підготовки для них кадрів шляхом створення і розвитку мережі освітніх і наукових установ, задоволення попиту з надання освітніх послуг підприємцям, службовцям, що забезпечують реалізацію державної політики у сфері підтримки підприємництва.

УДК: 331.56/.57(477)

МАКАРЧУК В.Ю., студ. 2 курсу економічного факультету
Науковий керівник – **РИБАК Н.О.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ГЕНЕЗИС БЕЗРОБІТТЯ В УКРАЇНІ

Безробіття - це соціально-економічне явище, для якого характерно незайнятість частини робочої сили (економічно активного населення) у сфері економіки. Причин безробіття дуже багато, одними з яких є: спад економіки; структурні зрушення; технологічний прогрес та запровадження нових технологій.

На кінець січня 2015р. в Державній службі зайнятості було зареєстровано 32,2 тис. безробітних. Допомогу по безробіттю отримували 83,6% осіб, які мали статус безробітного. Із загальної кількості безробітних жінки склали 47,1%, молодь у віці до 35 років – 39,4%. Рівень зареєстрованого безробіття в цілому по області на кінець січня 2015р. становив 3,6% населення працездатного віку.

До державної служби зайнятості підприємствами, установами, організаціями та фізичними особами-підприємцями було заявлено про наявність на кінець січня 2015р. 2,0 тис. вільних робочих місць (вакантних посад). Навантаження зареєстрованих безробітних на одне вільне робоче місце (вакантну посаду) становило 16 осіб.

За професійними групами найбільший попит на робочу силу на кінець січня 2015р. спостерігався на кваліфікованих робітників з інструментом (25,0% від загальної кількості заявлених вакансій), робітників з обслуговування, експлуатації та контролювання за роботою технологічного устаткування, складання устаткування та машин (16,6%), працівників сфери торгівлі та послуг (15,9%) і професіоналів (13,7%).

Досвід зарубіжних країн з подолання безробіття

1. Скандинавська модель спрямована на забезпечення працею всіх трудящих, для чого створюються робочі місця в державному секторі з середньою оплатою праці.

2. Європейська модель орієнтована на скорочення кількості зайнятих при підвищенні продуктивності праці й зростанні доходів працюючих. Така політика передбачає дорогу систему допомоги для більшої кількості безробітних.

3. Японська модель. Згідно з цією моделлю кожна людина може знайти для себе роботу, навіть якщо вона не дуже цікава й корисна. У цьому полягає причина низького безробіття в Японії й економії коштів на соціальні витрати. Природно, така політика не могла б сприяти підвищенню ефективності економіки, якби не такі відомі експортні галузі Японії, як автомобілебудування, сталеливарна промисловість, виробництво автомобільних запчастин і машинобудування.

4. Американська політика зайнятості також спрямована на залучення до процесу виробництва якомога ширших верств активного населення. Її результатом є збільшення кількості людей з низьким рівнем доходу, який проте перевищує допомогу по безробіттю.

Проте, що обираючи свій шлях, свою соціальну політику, Українська держава не повинна сліпо копіювати закордонні моделі, але водночас не слід й ігнорувати досвід організації соціальної політики в сучасних "державах загального добробуту", а також аналіз поглядів західних соціологів і політологів на сутність соціальної політики.

Намагаючись прогнозувати подальшу ситуацію з безробіттям в Україні на 2015-2016 рр., необхідно враховувати чинники, що діятимуть як у бік збільшення, так і в бік зменшення його рівня. Зростання, зокрема, спричинятимуть: потреба структурної реорганізації неефективної економіки; зняття штучних обмежень щодо зростання циклічного безробіття; дефіцитність інвести-

цій для створення нових робочих місць; відсутність досвіду роботи служб зайнятості, дисципліни та відповідальності виконавчої влади, ситуація із переселенцями та військовослужбовцями. Які повернулися на ротацію.

Беручи до уваги ситуацію, яка склалась на території України та світі, потрібно розглянути чинники, які діятимуть у бік скорочення безробіття: безмежність незадоволеного попиту і можливість створення нових робочих місць у багатьох сферах, особливо у сфері послуг; нерозвиненість приватного сектору і наявність тіньової економіки, які в разі скасування адміністративного тиску зможуть залучити значну частину непрацюючих осіб; традиційно низький рівень зарплати і слабкість профспілок, які не можуть домогтися підвищення загального рівня зарплати, і пов'язане з цим обмеження попиту на працю.

Для подолання безробіття в Україні потрібно проводити певні заходи, такі, як: реалізація державної та регіональної програм зайнятості; приведення законодавства України у відповідність до міжнародних норм; захист внутрішнього ринку праці; приєднання України до міжнародного ринку праці; забезпечення сприятливих умов для розвитку малого бізнесу та підприємницької діяльності безробітних та ін.

Також необхідно звернути увагу на оновлення та підвищення технічного рівня робочих місць для того, щоб кожне з них забезпечувало зайнятому прожитковий мінімум і подальше зростання заробітної плати (з урахуванням інфляції). Це дозволить привести заробітну плату у відповідність з продуктивністю праці, ліквідувати фіктивні робочі місця, зменшити приховане безробіття.

Отже, основними напрямками вирішення проблеми безробіття в Україні на наш погляд можуть бути: стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу; відповідність держзамовлення на підготовку спеціалістів у відповідності із реальним станом попиту на робочу силу; надання податкових кредитів підприємствам за кожне нове створене робоче місце; збільшення терміну та обсягу виплат допомоги по безробіттю; надання допомоги по безробіттю працівникам з тимчасовою зайнятістю; збільшення фінансування заходів щодо надання ефективної підтримки пошуку робочих місць безробітними; надання податкових пільг для підприємств з високою часткою зайнятого сільського населення.

УДК: 330.101.541 - 026.16

САВЧЕНКО С.Ю., студ. 2 курсу економічного факультету
Науковий керівник – **РИБАК Н.О.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АНТИІНФЛЯЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ПОДОЛАННЯ МАКРОЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Інфляція є одним із найскладніших проявів макроекономічної нестабільності глибоко пов'язаним з усією економічною системою суспільства. Сучасна інфляція має хронічних характер. Вона перетворилась на постійний елемент процесу відтворення. Демонетизація золота, розрив зв'язків між паперовими, чековими і кредитними грошима і золотом надали рухові грошової маси автономного характеру стосовно незалежних від обігу товарів, їх пропозиції.

Причиною інфляції спочатку вважали повсюдний перехід до паперових грошей, та навіть після того, як грошова емісія була взята під суворий контроль, інфляція не зникла. Виявилось, що виникнення інфляції може мати різні причини і сама вона буває різною.

Які ж в сучасних умовах є засоби протидії інфляційного процесу?

По-перше це жорстка фіскальна політика - стримане витрачання бюджетних коштів

По-друге це зниження податкових відсотків і стимулювання виробництва

По-третє - виплата заборгованостей по зарплаті

По-четверте - розвиток ринку цінних паперів тощо.

Але практика показує, що хоча наша влада має всі можливості і знання для подолання кризи, але всієї роботи вони точно не виконують. Також свою роль відіграє тіньовий ринок грошей, що є великою проблемою нашої держави.

Розглянемо як треба боротися з інфляцією на прикладі Польщі.

У 1989 році був прийнятий "План Бальцеровича", який отримав назву "шокова терапія". Цей план містив у собі 11 актів, які передбачали: економію в Державному бюджеті; заборону Центральному банку фінансувати дефіцит Державного бюджету; заборону пільгового кредитування компаній; запровадження однакових правил оподаткування для всіх компаній і скасування спеціальних податків; почали приваблювати іноземні інвестиції; впровадили єдині ставки мита для всіх компаній; допомогли безробітним отримати роботу; захистили вже працююче населення від масових звільнень і гарантував виплати по безробіттю.

Завдяки Плану Бальцеровича Польща не лише пододала інфляцію, а також змогла подолати політичну корупцію. Представники політичних партій були націлені не на отримання дивідендів для себе і власного бізнесу, а на виведення Польщі з економічної кризи. Публічні політики поступилися місцем професіоналам, вченим-економістам, яких цікавила не політична кар'єра, а можливість провести ті реформи, в які вони вірили. В уряд і в управлінський апарат намагалися брати в основному університетських викладачів, професіоналів.

УДК: 339.13.027:330.33

ФЕДУН Я.А., студ. 2 курсу економічного факультету
Науковий керівник – **РИБАК Н.О.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ КРЕДИТУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Розвиток малого підприємництва з часу здобуття Україною незалежності більш або менш активно проголошувався державою як один із пріоритетів державної політики. Але за результатами досліджень державної політики щодо малого підприємництва в Україні можна зробити невтішний висновок, а саме – малому бізнесу дуже мало приділялось уваги з боку держави, а в деяких напрямках зовсім не зроблено нічого.

Сьогодні малий бізнес якнайбільше потребує фінансових ресурсів для свого розвитку. Фінансово-кредитна підтримка держави, є досить незначною і закритою бюрократичними перепонами.

Безперечно, кредитування малого бізнесу в Україні зростає досить швидкими темпами. Переважна більшість комерційних банків України мають в своєму складі підрозділи або програми, що спеціалізуються на мікрокредитуванні.

Проте, як показує динаміка росту підприємництва в Україні, цього замало. Підприємці потребують нижчих кредитних ставок, довших термінів кредитування, більш гнучких вимог щодо забезпечення кредитів. І в цьому банкам потрібна підтримка держави.

Слід зазначити, що визначена законодавством процедура оформлення та надання мікрокредитів в Україні майже нічим не відрізняється від процедури кредитування «великого бізнесу». Таким чином, адміністративні витрати в десятки і сотні разів вищі при кредитуванні малих підприємств.

Підвищений ризик також пов'язаний в високим ступенем тінізації цього сектора економіки, залежністю бізнесу від однієї людини, високою вразливістю до змін зовнішнього економічного середовища. З огляду на це, ставки для малого та великого бізнесу, що відрізняються лише на 1-2 пункти, є на межі ринкових та пояснюються не економічним зиском, а скоріше "роботою на перспективу". Для подальшого поліпшення умов кредитування необхідні додаткові зовнішні чинники. Такими чинниками можуть стати удосконалення законодавчої бази з метою захисту прав кредитора, зменшення ризиків, а отже, здешевлення кредитів.

Слід зазначити, що адміністративні витрати банків при кредитуванні малих підприємств практично дорівнюють видаткам при розгляді кредитних заявок великих та середніх підприємств. Тому, для значного розширення кредитування комерційними банками малих підприємств необхідно запропонувати належні механізми-компенсатори високих адміністративних витрат.

Крім того, перспективним для кредитної підтримки малого бізнесу є також започаткування діяльності в Україні гарантійних фондів, які зможуть взяти на себе частину ризиків комерційних банків, що кредитують малі підприємства за рахунок власних ресурсів.

Необхідною умовою подальшого розвитку кредитування банками суб'єктів підприємницької діяльності є залучення держави до цього процесу. Основними напрямками роботи повинні бути активізація кредитно-гарантійних установ, створення Національної системи гарантій, збільшення частки державних видатків на розвиток малого підприємництва, впровадження законів про мікрокредитування, розроблення програм фінансової підтримки на прикладі США та країн Європейської співдружності тощо. При конструктивній роботі банківського сектора та держави в особі НБУ, Міністерства фінансів можливо прискорити розвиток як банківського сектору так і малого підприємництва до показників розвинутих країн світу.

В цілому, можна зробити наступні висновки щодо позитивного ефекту від активізації послуг мікрокредитування для суб'єктів вітчизняної економіки і для фінансово-економічного розвитку України в цілому.

1. Комерційним банкам розвиток мікрокредитування дозволить зменшити кредитний ризик портфеля, підвищуючи рівень його диверсифікації. Робота за програмами мікрокредитування є хорошою PR-кампанією, здатною принести популярність банку серед широкого кола потенційних клієнтів.

2. Створення і розвиток небанківських фінансових організацій мікрокредитування в Україні забезпечить диверсифікацію фінансових інститутів і фінансових продуктів у сфері кредитування і сприятиме тим самим формуванню пропозиції на ринку мікрокредитів.

3. Співпраця секторів банківського і небанківського мікрокредитування, з одного боку, створить стимули для формування стійкої структури української економіки, а з другого боку, надасть додаткові можливості суб'єктам малого підприємництва, що зростають, для переходу в сектор великих підприємств.

4. Зростання масштабів мікрокредитування в Україні дасть можливість малим підприємцям, для яких можливість позичати невеликі суми грошей необхідна як повітря, активно використовувати такий звичний для підприємців розвинутих країн інструмент, як мікрокредити.

УДК 364. 22 (477)

БОЧКУРАК Р.В., студ. 2 курсу економічного факультету

Науковий керівник – **БОТВИНКО Н.А.**, ст. викладач

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ БІДНОСТІ В УКРАЇНІ:ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ

Бідність в Україні - це складна проблема нашої країни. Низький рівень життя населення в Україні - є причиною бідності. Сьогодні населення України в цілому бідне. Це засвідчують найрізноманітніші показники:

- низька якість раціону харчування;
- постійний відтік громадян за межі країни;
- низька народжуваність;
- висока захворюваність і смертність;
- незадоволеність широких верств суспільства загальноекономічною ситуацією та своїм матеріальним становищем.

Україна перетворилася на постачальника дешевої й досить кваліфікованої робочої сили в багато країн близького й далекого зарубіжжя. Про Україну як країну тотальної бідності можна говорити, враховуючи, що в минулому році унаслідок відсутності грошей приблизно три чверті сімей, що проживають в Дніпропетровській, Кіровоградській, Луганській, Тернопільській, Херсонській, Черкаській і Чернівецькій областях, не мали нагоди купити одяг і взуття. А в Миколаївській, Сумській, Харківській областях таких сімей налічувалося більше 80%. Приведені факти свідчать про стійке і масштабне розповсюдження бідності в Україні. Бідність як явище соціально-економічного характеру надає негативної дії і в короткостроковій, і в тривалій перспективі на самі різні сфери суспільного життя.

УДК:336.711(477)

САПЕГОВ В.С., студ. 2 курсу

Науковий керівник – **БОТВИНКО Н.А.**, ст. викладач

Білоцерківський національний аграрний університет

РІВНІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Банківська система України побудована за дворівневим принципом. Перший рівень банківської системи України представлений Національним банком України. Основною функцією Національного банку є забезпечення стабільності грошової одиниці України, а також сприяння дотриманню стабільності банківської системи і в межах своїх повноважень — цінової стабільності.

Національний банк України виступає емісійним центром держави, банком банків, банком уряду, органом банківського регулювання і нагляду, монетарного та валютного регулювання економіки, впливає за допомогою визначених законодавством функцій та операцій на всі Сфери економічного життя країни. Йому належить монопольне право випуску грошей в обіг, а також випуску національних грошових знаків за рішенням Верховної Ради України. Керівними органами Національного банку України є Рада Національного банку України та Правління Національного банку України.

Другий рівень банківської системи України складають комерційні банки, різні за організаційно-правовою формою, спеціалізацією, сферою діяльності та власності. Банки в Україні за видами здійснюваних операцій можуть функціонувати як універсальні або як спеціалізовані. За спеціалізацією банки можуть бути ощадними, інвестиційними, іпотечними і розрахунковими (кліринговими). Банки самостійно визначають напрями своєї діяльності і спеціалізацію за видами операцій. Банк діє відповідно до статуту, у якому визначені: найменування банку, його місцезнаходження, організаційно-правова форма, види діяльності, які має намір здійснювати банк, розмір і порядок формування статутного капіталу банку тощо. Банки за погодженням із Національним банком України можуть відкривати на території України та за її межами свої філії та представництва. Банки мають право створювати банківські об'єднання таких типів: банківська корпорація, банківська холдингова група, фінансова холдингова група. Банки можуть бути учасниками промислово-фінансових груп із дотриманням вимог антимонопольного законодавства України.

Однією з умов ефективного функціонування банківської системи є гарантування банківської таємниці, а саме інформації щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку в процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин із ним чи третім особам при наданні послуг банку і розголошення якої може завдати матеріальної чи моральної шкоди клієнту. Однією з умов ефективного функціонування банківської системи є гарантування банківської таємниці, а саме інформації щодо діяльності та фінансового стану клієнта, яка стала відомою банку в процесі обслуговування клієнта та взаємовідносин із ним чи третім особам при наданні послуг банку і розголошення якої може завдати матеріальної чи моральної шкоди клієнту.

УДК 336.27(477)

ДЯДЕНКО Є.В., студ. 2 курсу

Науковий керівник – ст. викладач **БОТВИНКО Н.А.**

Білоцерківський національний аграрний університет

БЮДЖЕТНИЙ ДЕФІЦИТ ТА УПРАВЛІННЯ ДЕРЖАВНИМИ БОРГОМ

Важливим завданням фінансової політики кожної з ринковим механізмом економіки є оптимізація склад й структури доходів і видатків бюджету та їх збалансування. Незбалансованість або недостатня надійність збалансування доходів та видатків бюджету ще на стадії його планування призводить до негативних явищ в економіці, а саме до його дефіциту. Значний рівень дефіциту протягом декілька років призводить до зростання боргових зобов'язань держави, і, як слідство, - до зростання видатків на обслуговування боргу, що загострює боргові проблеми і веде до розбалансування всієї фінансової системи. Перевищення доходів над видатками забезпе-

чує позитивне сальдо бюджету, тобто профіцит. Перевищення видатків над доходами призводить до бюджетного дефіциту. Сума бюджетних дефіцитів за довгостроковий період за вирахуванням позитивного сальдо бюджету створює державний борг.

Державний борг - це сукупність усіх боргових зобов'язань держави перед її кредиторами. Величина державного боргу, динаміка й темпи його зміни відображають стан економіки і фінансів держави, ефективність функціонування державних структур.

Державний борг, як результат руху позикового капіталу в системі державного кредиту, став постійною, іманентною складовою державних фінансів та важливим інструментом макроекономічного регулювання. Разом із тим останніми роками в Україні використання залучених фінансових ресурсів на поточні видатки бюджету, підвищення вартості запозичень в умовах економічної рецесії та кризи призвело до загрозливого зростання державного боргу й витрат на його обслуговування. Таким чином, державний борг трансформувався у вагомий чинник ризику для макрофінансової стабільності та подальшого розвитку країни.

Спроможність у повному обсязі обслуговувати та своєчасно погашати державний борг є одним з показників фінансової стабільності країни, що закріплює за державою імідж надійного позичальника та відкриває перед нею можливості для нових позик на більш вигідних умовах.

Погашення та обслуговування державного боргу здійснюється Кабінетом Міністрів України, що діє через Міністерство фінансів України, за рахунок коштів, передбачених законами України про Державний бюджет України на відповідний рік.

УДК:331.215.4

БРИЖКО С.В., студент 3 курсу

Науковий керівник – **ПРИХОДЬКО Т.В.**, асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАРОБІТНА ПЛАТА ЯК ІНДИКАТОР ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Економічний розвиток будь-якої країни світу визначається досягнутим рівнем і якістю життя населення. Під якістю життя розуміють також задоволеність населення життям з точки зору широкого набору потреб та інтересів. Це поняття охоплює характеристики й індикатори рівня життя як економічної категорії, а також умови праці і відпочинку, житлові умови, соціальну забезпеченість і гарантії, охорону правопорядку і дотримання прав особистості, природно-кліматичні умови, показники збереження навколишнього середовища, наявність вільного часу і можливості його доцільно використовувати, нарешті, відчуття спокою, комфортності і стабільності.

До основних соціально-економічних індикаторів рівня життя населення належать: обсяг реального ВВП на душу населення; грошові доходи та витрати населення; реальна заробітна плата; споживання основних продуктів харчування на душу населення; природний приріст населення та середня тривалість життя; частка витрат бюджету на розвиток соціальної сфери; використання вільного часу.

Рівень реального ВВП на душу населення в країні дозволяє робити зіставлення з іншими країнами та виявити, до високо- чи слаборозвинутих країн вона належить. Якщо країна за цим показником належить до слаборозвинутих і в ній висока частка населення пенсійного віку, то це ускладнює проблему фінансування соціальних виплат зазначеної категорії населення.

Проблема оплати праці є чи не найважливішою проблемою української економіки, адже саме рівень праці визначає базисні макроекономічні параметри, такі як стандарти соціального захисту, сукупний платоспроможний попит і темпи економічних трансформацій. Розмір заробітної плати є індикатором, що визначає загальний життєвий рівень працівників. Від її рівня, частки у валовому внутрішньому продукті залежить також розвиток економіки загалом. Достойна заробітна плата є основою добробуту працівника.

Невиправданою є диференціація в оплаті праці за видами економічної діяльності, яка досі значною мірою пов'язана з різним ступенем адаптації галузей до ринкових умов господарювання. Розміри середньої заробітної плати значно відрізняються за регіонами. Так, різниця в заробі-

тній платі за видами економічної діяльності складає майже 4 рази, а за регіонами – 3 рази. За таких показників в Україні досі має місце заборгованість із заробітної плати. На рівень середньої заробітної плати, перш за все, впливає занижений розмір мінімальної заробітної плати та масштабне явище виплати заробітної плати «у конвертах». Україна в більшості галузей економіки відстає за оплатою праці від розвинутих країн в 10-15 разів.

Вирішення проблеми низького рівня оплати праці в Україні має супроводжуватися заходами, спрямованими на загальне підвищення ефективності економіки. Важливе значення для забезпечення найманих працівників від бідності має також легалізація їхньої зайнятості та одержуваних доходів.

УДК:338.432:636.4.022/082

ЗАВАДКО Г.М., студентка магістратури
Науковий керівник – **САТИР Л.М.** д-р. екон. наук
Білоцерківський аграрний університет

ЕФЕКТИВНІСТЬ СЕЛЕКЦІЙНО-ПЛЕМІННОЇ РОБОТИ У ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА

Актуальність теми дослідження полягає у тому, що рівень продуктивності свиней в більшості областей України надзвичайно низький через те, що генетичний потенціал продуктивності порід, типів і ліній свиней використовується лише на 50 %. Одним з основних факторів, що стримують збільшення виробництва свинини, є недостатня кількість кормів, низька їх якість і постійний дефіцит в раціонах протеїну. Має місце також порушення оптимальних умов утримання тварин, особливо в осінньо-зимовий період.

Особливості економічної ефективності виробництва свинини досліджували П. Березівський, М. Коржинський, П. Руснак, І. Топіха, П. Щепієнко та інші. На необхідність розробки науково-обґрунтованих методів підвищення генетичного прогресу у популяціях сільськогосподарських тварин вказують роботи вітчизняних вчених В. Буркат, І. Петренко, М. Зубець, Д. Вінничук, А. Петренко. Комплексна розробка методів і прийомів підвищення ефективності чистопородного розведення і гібридизації може розглядатися як вирішення важливої наукової проблеми, що має теоретичне і практичне значення для підвищення ефективності галузі свинарства.

Господарства різних категорій використовують різну селекційно-технологічну систему виробництва свинини, що базується на поєднанні роботи племінного і товарного свинарства з широким впровадженням методів схрещування і гібридизації. Ці методи обумовлюють гетерозисний ефект, що сприяє підвищенню продуктивності свиней на 10-15 % порівняно з чистопородними тваринами.

Тому актуальною слід визнати розробку комплексу заходів щодо використання перспективного генофонду свиней шляхом удосконалення методів відбору молодняку, обґрунтування додаткових ознак селекції, пов'язаних з проявом статевого диморфізму, співвідношенням статей і критеріями оцінки мінливості репродуктивних ознак, від яких залежить продуктивність вирощування тварин і як наслідок формування показників економічної ефективності виробництва.

З огляду на це у дослідженні розглянуті теоретичні й практичні проблеми підвищення економічної ефективності племінного свинарства та його вплив на зростання товарного виробництва свинини в Україні.

Проаналізовано результати діяльності племінного господарства на прикладі ТОВ «Еліта» Київської області.

Розроблені та обґрунтовані пропозиції щодо основних напрямів розвитку свинарства, необхідності подальшого вдосконалення селекційно-племінної роботи, її організації з врахуванням розвитку та підвищення економічної ефективності виробництва свинини у нинішніх умовах господарювання.

УДК 338.33/432

ГОЛОСОВА Н.О., студентка магістратури
Науковий керівник – **САТИР Л.М.** д-р. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ДИВЕРСИФІКАЦІЙНОГО ПРОЦЕСУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Актуальність диверсифікації діяльності сільськогосподарських підприємств обумовлена об'єктивними причинами природного і економічного порядку. Вона позитивно діє на економічну, соціальну і екологічну ефективність аграрних формувань. Через реалізацію проектів диверсифікації виробництва покращується використання землі, засобів виробництва і трудових ресурсів, стабілізується фінансовий стан сільгоспвиробників, більш повніше задовольняється попит на продукцію, роботи, послуги. Зважаючи на це, диверсифікація виробництва вимагає особливого типу господарювання, що стимулює новації, пошук нових виробництв і ринків та пошуку способів економічної оцінки диверсифікаційних процесів сільськогосподарського виробництва.

Теоретичним аспектам процесу диверсифікації виробничої діяльності сільськогосподарських підприємств присвячені праці: В. Андрійчука, О. Вітковського, В. Данкевича, Т. Зінчук, М. Корінько, В. Ткачука та багатьох інших. Разом з тим, проведення економічної оцінки потребує особливого вивчення, насамперед це стосується розробки показників, які повинні відбивати найбільш суттєві властивості діяльності диверсифікованого виробництва та вказувати на наявність взаємозв'язків між різними факторами, що впливають на результати господарської діяльності, а саме: показників, які характеризують економічний потенціал підприємства; показників, які характеризують фінансово-економічну діяльність; показників, які характеризують рівень диверсифікації виробництва.

Більшість відомих підходів до економічної оцінки диверсифікації засновані на використанні методик інвестиційних проектів, статистичних методів аналізу, приватних методик і алгоритмів оцінки рівня ефективності диверсифікації виробництва. Кожна має ряд переваг і недоліків, що вимагає комплексного їх використання з метою отримання повної інформації про ступінь диверсифікації підприємств.

Застосування економічної оцінки диверсифікаційних процесів є одним із перспективних рішень, адже саме вони передбачають сплановані послідовні дії щодо реалізації нових напрямів діяльності, які обираються обґрунтовано, виходячи з існуючих обставин та особливостей ведення сільськогосподарського виробництва, з метою реалізації конкретних економічних цілей і завдань здійснення диверсифікації, а саме забезпечення прийняттого співвідношення між прибутковістю та рівнем ризику.

Такі процеси надають можливість сільськогосподарському виробництву реалізувати саме його конкурентні переваги, зайняти більшу або вагомішу частку ринку, забезпечити покращення показників результативності діяльності, знизити ризики господарської діяльності та є рухом у напрямі забезпечення зростання добробуту сільськогосподарських підприємств, і в результаті – економічного зростання аграрної галузі виробництва України.

УДК 636.2.082.32

ГАЛЮК Б.В., студент
Науковий керівник – **ТКАЧЕНКО М.В.**, канд. с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
e-mail: btsnau@ukr.net

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА В СТОВ ІМ. ВАТУТІНА ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Найважливішою задачею, що стоїть перед тваринниками України є якісне перетворення тваринництва країни, впровадження в практику прогресивних методів селекції.

Селекційно-племінна робота з породами великої рогатої худоби молочного напряму продуктивності у господарствах любої форми власності в Україні побудована на принципах великома-

сштабної селекції – централізованій системі організації племінної роботи з породою або її зональним типом на основі інтенсивного використання бугаїв-поліпшувачів –лідерів породи, а також використання сучасних досягнень науки і техніки, в тому числі ЕОМ.

Метою роботи є аналіз ефективності виробництва молока в СТОВ ім. Ватутіна Черкаської області.

За даними господарства у 2013 році поголів'я великої рогатої худоби становить 600 голів, що на 14,3% менше, ніж у 2011 році.

Кількість корів у 2013 році в порівнянні до 2011 року зменшилася на 22,4%, але в планах господарства є всі позитиви до збереження поголів'я корів на рівні 400 голів.

Надій молока у корів в середньому по стаду у 2013 році становив 3800 кг жирністю 3,56%, що на 7,6% більше ніж у 2011 році. Вміст жиру в молоці за останні три роки фактично залишається незмінним.

Відомо, що продуктивність корів за надоем збільшується до 5-6 лактації, але при інтенсивному використанні корів і особливо з високими надоями, вік використання корів в господарствах зменшується і тому в подальшому аналізі ми вивчали термін використання тварин в господарстві.

Аналіз даних говорить про те, що поступово в стаді збільшується відсоток корів-первісток. Так у 2011 році корови за першим отеленням складали 29,3%, а у 2013 році 31,2%, що і пояснює зменшення середнього віку корів у розтелах з 3,6 отелень у 2011 році до 3,4 отелень у 2013 році.

У 98 корів за 2011 рік сервіс-період був більше 90 днів і в 94 із 400 тварин сухостійний період перевершував 70 днів, що також негативно вплинуло на молочну продуктивність стада корів.

Розрахунки по економічній ефективності виробництва молока ми проводили з урахуванням собівартості молока за 2013 рік та ціною молока за якою здавали на молокозавод в кінці 2013 року.

Таким чином, після проведення запланованих заходів прибуток на 1 корову від реалізації молока збільшиться від 4088 грн. до 6570 грн.

УДК 631.11:338.

СТЕЛЬМАЩУК І.В., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **ПРИХОДЬКО Т.В.**, асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «СУХОЛІСЬКЕ» БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

Проблема ефективності виробництва завжди посідала важливе місце серед актуальних проблем економічної науки. Зацікавленість нею виникає на різних рівнях управління економікою — від власників приватного підприємства до керівників держави.

Важливою й актуальною проблемою функціонування аграрних підприємств є підвищення економічної ефективності господарської діяльності. Ефективність виробництва - це складна економічна категорія, в якій відображено ступінь використання механізму дії економічних законів і виявлено найважливіший аспект діяльності підприємства - його результативність.

Практично не існує єдиного узагальнювального показника для визначення економічної ефективності роботи аграрного підприємства.

Ефективність виробництва на підприємстві тісно пов'язана з проблемою економії всіх видів ресурсів, бо вони є обмеженими. Раціональне використання трудових і виробничих ресурсів є важливим резервом підвищення ефективності виробництва, збільшення обсягів виробництва продукції, підвищення продуктивності праці та фондівіддачі.

В умовах ринкової економіки “виживає” лише те підприємство, яке більш компетентно визначає вимоги ринку, створює і організовує виробництво продукції, що користується попитом, забезпечує прибутком кваліфікованих робітників. Виробничо-господарська діяльність кожного підприємства ґрунтується на найбільш раціональному використанні матеріальних і грошових ресурсів, робочого часу в процесі виробництва.

Якщо брати до уваги те, що найважливішими показниками роботи аграрного підприємства як результату процесу матеріального виробництва є обсяг виробленої продукції та сума матеріально-грошових витрат, пов'язаних з цим, то всі шляхи підвищення економічної ефективності його діяльності умовно можна згрупувати за двома напрямками:

- шляхи, що забезпечують збільшення обсягів виробництва валової продукції;
- шляхи, що забезпечують зниження матеріально-грошових витрат на виробництво продукції.

Кінцевий результат ефективності підприємства значною мірою залежить від зниження матеріально-грошових затрат виробництва. Зниження трудових затрат і матеріаломісткості на основі запровадження комплексної механізації, ресурсо- та енергоощадних технологій є основним якісним чинником досягнення цього. Однак варто мати на увазі, що ефективне використання техніки й інших засобів виробництва виявляється тоді, коли існує комплексне та раціональне співвідношення між силовими і робочими машинами, раціональна забезпеченість оборотними фондами.

Чільне місце в заходах з підвищення ефективності виробництва посідає поліпшення якості продукції та її збереження.

УДК 336.647/.648

БОШЕЙКО А.С., студент 6 курсу, магістрант
Науковий керівник – **ГАЛЕНКО О.І.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Для успішного функціонування підприємства будь-якої організаційно правової форми господарювання вирішальне значення має забезпечення його діяльності необхідним обсягом фінансових ресурсів. В економічній науковій та практичній літературі немає єдиної думки щодо визначення фінансових ресурсів, їх змісту та ролі у відтворювальному процесі. Розвиток ринкової економічної системи тісно пов'язаний з необхідністю вдосконалення економічного поняття фінансових ресурсів, обґрунтування його функціональних засад. Дефініція «фінансові ресурси» – одна з найбільш використовуваних економічних категорій у понятійному апараті економічної науки. Фінансові ресурси є складною і багаторівневою категорією, яка має різні форми прояву. Тому сьогодні не існує одностайної точки зору щодо змісту та економічної інтерпретації фінансових ресурсів. Наразі дискусії між українськими та зарубіжними вченими щодо дефініції «фінансові ресурси» потребують детальнішого розгляду генезису сприйняття й формування наукової думки про фінансові ресурси, які орієнтовані на задоволення інтересів суспільства в цілому та підприємства зокрема.

Відомо, що фінансові ресурси – це грошові накопичення та доходи, що створюються в процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту та зосереджуються у відповідних фондах для забезпечення безперервності розширеного відтворення та задоволення інших суспільних потреб. Відтак, фінансовим ресурсам підприємства притаманні певні ознаки, що виражають грошові відносини, залежать від первинного розподілу вартості валового внутрішнього продукту, формування та використання грошових доходів і децентралізованих фондів. Здатність виконувати функцію платіжного засобу та рівень ліквідності активів є ключовими ознаками віднесення їх до складу фінансових ресурсів.

Таким чином, фінансові ресурси підприємства формуються під час заснування підприємств, утворюються за рахунок власних та привієняних до них коштів, мобілізуються на фінансовому ринку, надходять у порядку розподілу грошових надходжень. Фінансові ресурси, що формуються на рівні підприємств, забезпечують можливість здійснення виробництва продукції, інвестування, формування оборотних коштів, створення фондів економічного стимулювання, виконання зобов'язань перед бюджетом, фінансово-кредитною системою, постачальниками та працівниками, здійснення міжгосподарських розрахунків. Достатній розмір фінансових ресурсів забезпечує: стабілізацію обсягів виробництва, а також можливість його розширення; високий, проте не повний рівень використання виробничих потужностей; достатній рівень забезпечення організації матеріальними ресурсами, а, отже, здатність ефективного розподілу та використання фінансових ресурсів у процесі виробництва.

УДК 331.101.262

РУСАК А.М., магістранта

Науковий керівник – **ЗАДОРОЖНА Р.П.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ ЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТРУДОВИМИ РЕСУРСАМИ ТА ЕФЕКТИВНОСТІ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

У конкурентному середовищі підприємство прагне зміцнити своє економічне становище шляхом досягнення певних переваг над конкурентами. Однією з таких конкурентних переваг підприємства є трудові ресурси та їх раціональне використання. Адже від ефективності використання трудових ресурсів залежать показники обсягу виробництва продукції, рівень її собівартості та якості. Саме тому аналіз забезпечення підприємства трудовими ресурсами є важливою складовою системи комплексного економічного аналізу діяльності будь-якого суб'єкта господарювання.

До трудових ресурсів відноситься та частина населення, яка володіє необхідними фізичними даними, знаннями і навичками праці у відповідній галузі господарства країни.

Ефективність у широкому розумінні – це загальна результативність людської діяльності. Вона відображає співвідношення одержаного корисного результату та обсягу витрачених на це ресурсів. Ефективність праці відображає співвідношення обсягу вироблених матеріальних або нематеріальних благ та кількості затраченої на це праці. Зростання ефективності праці означає збільшення обсягу вироблених благ при тих самих або менших витратах праці.

Основними показниками, які характеризують ефективність використання трудових ресурсів, є дані про чисельність персоналу різних категорій і професій, його кваліфікацію й освітній рівень, про витрати робочого часу, кількість виробленої продукції чи виконаних робіт, а також дані про рух особового складу підприємства.

Від якості трудових ресурсів залежить ефективність їх використання, яка тісно пов'язана з попередніми стадіями його відтворення, тобто здійснення функції підготовки необхідних професій і спеціальностей частини трудових ресурсів суспільства, оволодіння кадрами необхідними знаннями і навичками для виконання певного виду праці.

При використанні трудових ресурсів в сільському господарстві значну увагу потрібно звернути на: можливість підвищення освітнього та кваліфікаційного рівнів; створення належних робочих місць; пільги соціального характеру; систему атестації кадрів; управління мотивацією праці; рівень продуктивності праці; раціональне використання фонду робочого часу; вирішення житлових питань; можливість кар'єрного росту; оптимізація кадрового потенціалу. Основними напрямками підвищення ефективності використання трудових ресурсів конкретного підприємства є раціоналізація підбору і розставляння кадрів, стимулювання вивільнення працівників; усунення малопродуктивної ручної праці; її автоматизація і механізація.

УДК 338.432.021:633.1

ПРОКОПЕНКО А. А., магістрант

Науковий керівник – **ЗАДОРОЖНА Р.П.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДОСЛІДЖЕННЯ ТЕНДЕНЦІЙ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА В ФГ «ПРОКОПЕНКО А. Ф.»

В Україні, як і у світовому рослинництві, зернові культури займають найбільші посівні площі, що свідчить про їх виключно важливе продовольче, кормове і сировинне значення в народному господарстві.

Зернове господарство – основа сільськогосподарського виробництва. Стан зернового господарства істотно впливає в розвитку всіх галузей АПК і підвищення народногосподарського добробуту.

Завдання, що стоять перед сільським господарством для досягнення запланованого рівня валового збору зерна та розв'язання продовольчої проблеми, вимагають від спеціалістів економічного профілю глибоких знань і правильного застосування економічних законів, удосконалення

планування й економічного стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції, вміння виявляти резерви найбільш ефективного використання землі виробничих ресурсів, зниження собівартості, поліпшення якості продукції та підвищення рентабельності.

Від обсягу виробництва зерна залежать також рівень його собівартості, сума прибутку, рівень рентабельності, фінансове становище підприємства, платоспроможність господарств та інші економічні показники.

В Україні на даний час діє понад 40000 тис фермерських господарств. Одним із них є досліджуване ФГ «Прокопенко А.Ф.».

Фермерське господарство «Прокопенко А.Ф.» було засноване в березні 2006 року. Адміністративний центр господарства розташований в с. Шубині Стави Лисянського району Черкаської області. Господарство займається сільськогосподарською діяльністю на площі 331 га.

В господарстві, як і в Україні загалом, найпоширенішими зерновими культурами є пшениця яра і озима, ярий і озимий ячмінь, жито озиме, овес, просо, кукурудза, гречка.

Про підвищення економічної ефективності господарювання в ФГ «Прокопенко А.Ф.» свідчить виробництво валової продукції на 1 середньорічного працівника, що у 2014 р. збільшилися порівняно з 2012 р. на 61309,6 грн. або на 106,9 %. Виробництво товарної продукції зернових та зернобобових у 2014 р. зросло в порівнянні з 2012 р. і становило 354 тис. грн., що на 193 тис. грн. більше, ніж у 2012 році.

Основою подальшого підвищення економічної ефективності вирощування зернових в господарстві є інтенсифікація виробництва, оскільки в результаті впровадження прогресивної технології і вдосконалення організації праці за порівняно менших ресурсів можна одержати більшу кількість продукції з меншими витратами на її одиницю.

УДК: 311.21:336.221.262:336.14(477)

КАЧУРЕНКО В. П., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **ЗАДОРОЖНА Р.П.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СТАТИСТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Джерела доходів державного бюджету України визначені Бюджетним кодексом та іншими нормативними актами. Конкретизація доходів уточнюється в Законі про Державний бюджет на поточний рік. Актуальність статистичного дослідження податкових надходжень до Державного бюджету України зумовлена необхідністю виявлення тенденцій динаміки їх обсягів та змін в їх структурі.

Податкові надходження – це обов'язкові платежі, які надходять до бюджету внаслідок виконання платниками податкового законодавства. Вони домінують у системі доходів бюджету, що обумовлено сутністю податків як фіскальних інструментів держави. У середньому частка податкових надходжень становить три чверті доходів Зведеного бюджету України.

Складовими податкових надходжень є: податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості; збори та плата за спеціальне використання природних ресурсів; внутрішні податки на товари та послуги; податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції; рентна плата, збори на паливно-енергетичні ресурси; інші податки та збори

15 лютого уряд передав до Верховної ради зміни до державного бюджету на 2015 рік (законопроект №2147 від 16.02.2015 р.). Відповідно до пояснювальної записки, даний варіант змін до бюджету базується на попередніх домовленостях між Україною та МВФ. Доходи державного бюджету на 2015 р., сформовані за рахунок податкових надходжень, складуть 365,6 млрд. грн., що більше від фактичних показників податкових надходжень у 2014 р. Більше третини податкових надходжень повинен забезпечити податок на додану вартість – 157,8 млрд. грн., за обсягу запланованого до відшкодування ПДВ 56,1 млрд. грн. Загальний обсяг зборів акцизного податку – для товарів, вироблених в Україні та завезених на територію України – запланований на рівні 60 млрд. грн. Обсяг експортних та імпорتنних мит складе 31,7 млрд. грн.

Бюджетоутворюючими традиційно є податки на додану вартість, прибуток і доходи фізичних осіб. Допомогти уряду в збиранні податків мала б податкова реформа, покликана нібито знизити фіскальне навантаження, але насправді вона тільки посилює його. Про це йдеться у доповіднях до держбюджету на 2015 рік, опублікованих на веб-порталі Верховної Ради.

Як повідомляв УНІАН, раніше прем'єр-міністр України А. Яценюк зазначав, що у 2015 р. Кабінет міністрів розраховує збільшити доходи бюджету за рахунок легалізації бізнесу і податкової дисципліни великих підприємств-платників податків. За словами голови уряду, Кабмін зробить усе необхідне для того, щоб великий бізнес не йшов у тінь і платив податки. Причому справедливість податкової системи України у новому році буде забезпечуватися шляхом підвищення податкового навантаження на громадян і компанії з високими доходами, а також за допомогою боротьби з «податковими ямами» та тіньовими зарплатами.

У кінці грудня 2014 р. Верховна Рада України прийняла у другому читанні і в цілому урядовий законопроект про внесення змін до Податкового кодексу та інших законів України щодо податкової реформи із пропозиціями Комітету з питань податкової та митної політики.

Закон закріплює низку ключових податкових змін, які стосуються оподаткування доходів громадян – зарплат, пасивних доходів, пенсій, оподаткування майна, включаючи нерухомість, автотранспорт, реформує систему груп «спрощенців», а також вводить акциз на електроенергію і податок з реалізації підакцизних товарів.

Головними інноваціями податкової реформи у новому році стануть зменшення кількості податків до 9 від 22, зниження єдиного соціального внеску до 16,4% від 41%, встановлення податку на 24 грн. за квадратний метр нерухомості, що перевищує 60 квадратних метрів для квартир і 120 квадратних метрів для будинків, а також 20% податку на пасивні доходи, що включають дивіденди та депозити. Крім того, вдвічі скорочується ставка єдиного податку для підприємців - «спрощенців» і на два роки вводиться мораторій на перевірки малого та середнього бізнесу.

УДК 330.522.2

ХАЛАБУРДА І.Р., магістранта

Науковий керівник – **ЗАДОРОЖНА Р.П.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СКЛАДОВА ЙОГО АКТИВІВ

Основні засоби підприємства є частиною його засобів виробництва. Згідно П(С)БО 7, під основними засобами розуміють матеріальні активи, які підприємство утримує з метою використання в процесі виробництва або постачання товарів, надання послуг, здавання в оренду іншим особам або для здійснення адміністративних і соціально-культурних функцій, очікуваний строк корисного використання (експлуатації) яких становить більше одного року (або операційного циклу, якщо він триваліший за рік).

Основні засоби можна класифікувати за їх призначенням та за натурально-матеріальним складом, за роллю, яку вони відіграють в процесі виробництва, за галузевою ознакою, за належністю, використанням тощо. З метою оподаткування прибутку підприємств для визначення амортизації основні засоби поділяють на 16 груп.

Облік основних засобів здійснюється в натуральній і вартісній формі. Оцінка основних засобів – це грошове вираження їхньої вартості. Розрізняють такі види оцінки основних засобів: залежно від моменту проведення оцінки – за первісною, відновною чи справедливою (реальною) вартістю; залежно від стану основних засобів – за повною або залишковою вартістю.

У процесі виробничого використання основні засоби поступово зношуються і в результаті втрачають свою первісну і споживчу вартість. Розрізняють фізичний і моральний знос основних засобів.

Процес безперервного оновлення основних засобів називають їх відтворенням, яке може бути просте і розширене. За простого відтворення здійснюється заміна окремих зношених частин основних засобів або старого устаткування на аналогічне, тобто в процесі простого відтворення

відновлюється попередня виробнича потужність. Розширене відтворення передбачає кількісне та якісне розширення діючих основних засобів чи придбання нових, які забезпечують більш високий рівень продуктивності устаткування.

Процес відшкодування зношування основних засобів здійснюється шляхом амортизації. Амортизаційні кошти надходять підприємству у складі виручки від реалізації і накопичуються для подальшого використання як джерела відтворення вартості основних засобів в амортизаційному фонді. Амортизаційні відрахування здійснюються за певними нормами згідно з Податковим кодексом України.

Аналіз основних засобів підприємства передбачає дослідження їх наявності, складу, структури, стану (зносу та придатності), руху (оновлення і вибуття) та ефективності використання (оцінюється показниками фондовіддачі, фондомісткості та рентабельності використання основних засобів).

УДК: 331.522.4

ГРЕБІНИК І.В., студентка 5-го курсу
Науковий керівник – **БАБИЦЬКА О.О.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Irana_grebinuk@i.ua

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ ЗМІСТ КАТЕГОРІЙ “ТРУДОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ” ТА “ТРУДОВІ РЕСУРСИ”

Сучасне становище аграрного сектору економіки в повній мірі залежить від загальних соціально-економічних тенденцій в Україні. Такі зміни, в першу чергу, лежать у площині соціально-трудових відносин. Формування трудового потенціалу як вирішальної передумови соціально-економічної стабілізації є основою продуктивності національної економіки. Теоретико-методичні аспекти формування та використання трудового потенціалу розглянуто в працях провідних зарубіжних та вітчизняних учених: М.С. Дороніна, Дж. Кейнса, Е. Мейо, Л.І. Михайлової, Т.І. Олійник та ін. Аналіз опублікованих праць показав, що остання потребує більш детального й глибокого вивчення, а тому питання поглиблення теоретичних досліджень з уточненням категорій “трудовий потенціал” та “трудові ресурси” є актуальним.

Так, нас сьогодні в науковій економічній літературі часто вживаним є поняття “трудовий потенціал”, яке використовується для характеристики терміну “людський чинник” як у масштабах усього суспільства, так і в рамках окремих виробничих колективів. У площині статистичних досліджень трудовий потенціал розглядається як: чисельність трудових ресурсів, що може бути отримана, якщо залучити невикористані в трудовій діяльності ресурси; сукупність усього працездатного населення з урахуванням інтелектуального розвитку, здібностей, знань, умінь, досвіду тощо; система, що складається з декількох статево-вікових груп працівників, які мають різні потенційні можливості, якісно характеризуються освітнім і професійно-кваліфікаційним рівнем і стажем роботи з обраної спеціальності. Науковці також відмічають, що трудовий потенціал – це ресурсна категорія, що повинна синтезувати джерела, засоби, ресурси праці, які можуть бути використані для вирішення будь-якої задачі. Що стосується категорії “трудові ресурси”, то в статистико-демографічному аспекті її трактують як працездатне населення у працездатному віці, що володіє необхідними фізичними даними, знаннями і навиками праці у відповідній галузі. Таким чином, “трудові ресурси” підприємства – це сукупність працівників різних професійно-кваліфікаційних груп, що зайняті на підприємстві і входять в його обліковий склад.

Отже, з наведеного вище слідує, що “трудовий потенціал” є ширшим поняттям, ніж “трудові ресурси”. “Трудові ресурси” обмежуються працездатним населенням у робочому віці, а “трудовий потенціал” містить у собі і тих людей, що вийшли за межі працездатного віку чи ще не ввійшли в його межі, але фактично беруть участь у суспільній праці, включаючи і сферу індивідуальної трудової діяльності.

УДК 338.439.4:633.1

ПАНІБРАЦЬКА Т.В. – студентка магістратури
Науковий керівник – канд. екон. наук **БАБИЦЬКА О.О.**
Білоцерківський національний аграрний університет
taisia.panibratscka@yandex.ru

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Виробництво зерна займає чільне місце серед інших галузей рослинництва, адже воно є беззаперечною умовою існування людства. А тому підвищення рівня ефективності виробництва зернових є найважливішим завданням, розв'язання якого повинно здійснюватися не тільки на державному, але й на регіональному рівнях.

Різні аспекти економічної ефективності виробництва зерна висвітлені у працях О.Г. Білозерцева, П.І. Гайдуцького, О.О. Красноручького, П.Т. Саблука, О.М. Шпичака та ін. У той же час, окремі аспекти з цієї площини досліджень, зокрема, питання підвищення економічної ефективності виробництва зерна на рівні регіонів, залишаються недостатньо розглянутими та потребують більш глибокого вивчення.

Слід зазначити, що за останні 5 років рівень рентабельності виробництва зернових культур в Україні не перевищував 27%, у підприємствах Київської області – не більше 28%, що говорить про недостатню ефективність ведення господарювання. Однією з причин такої ситуації є відсутність вільного доступу товаровиробників до світових ринків збуту. Аграрії працюють переважно з посередниками, закупівельні ціни яких значно нижчі за світові. І хоча за останні 5 років реалізаційна ціна на зерно в Україні зросла з 799 грн./т у 2009 р. до 1300 грн./т – у 2013 р., проте її підвищення є не настільки динамічним, як зростання витрат: з 2142 грн./га у 2009 р. до 4351 грн./га у 2013 р. На даному етапі дослідження зазначимо, що підвищення інтенсивності виробництва в аграрних підприємствах не має однозначного тлумачення, оскільки послідовні вкладення коштів у виробництво доцільні до певної межі, коли темпи приросту виробництва випереджають темпи зростання витрат.

Підвищення врожайності зернових культур на регіональному рівні можна досягти, використовуючи резерви виробництва, пов'язані з інтенсифікацією галузі, а саме: внесення науково-обґрунтованих доз мінеральних добрив, використання засобів захисту рослин та високоврожайних сортів і гібридів інтенсивного типу по кращих попередниках; скорочення втрат урожаю тощо. Щоб вивести зернове господарство на належний рівень та забезпечити його прибутковість, товаровиробникам, у першу чергу, потрібна фінансова підтримка з боку держави, яка б спрямовувалась на придбання та застосування новітніх технологій щодо вирощування зернових, високоврожайних та стійких проти хвороб сортів посівного матеріалу, розробку науково обґрунтованих програм зерновиробництва, які б реально працювали.

УДК 368.03(1-4)

СИДОРЯНСЬКА Т.В. – студентка 3 курсу
Науковий керівник – канд. екон. наук **БАБИЦЬКА О.О.**
Білоцерківський національний аграрний університет
tatiana0312@meta.ua

ПОРІВНЯЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОЗВИТКУ СТРАХОВИХ РИНКІВ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН НА ФОНІ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

У ринковій економіці галузь страхових послуг відіграє важливу роль у суспільстві, адже страхування належить до кола чинників, які визначають рівень економічної безпеки країни. На шляху інтеграції до Європейського Союзу виникла проблема в дослідженні перспективних напрямів розвитку страхування. Провідні вітчизняні дослідники – В.Д. Базилевич, А.Л. Баранов, О.Д. Вовчак, С.С. Осадець вивчали світовий досвід страхування, однак, невирішеною пробле-

мою на фоні цих досліджень залишається порівняння розвитку страхового ринку України зі страховим ринком деяких країн Європи.

Рівень розвитку страхового ринку, на нашу думку, доцільно оцінювати за такими критеріями, як страхові премії на душу населення, частка страхових премій у ВВП, кількість страхових компаній. Серед країн ЄС найбільш розвиненим є страховий ринок Німеччини, де щорічний приріст надходжень страхових платежів складає 10%. Особливістю страхового ринку Італії є те, що більшість страхових компаній є приватними акціонерними товариствами, серед яких страхова компанія «AssicurazioniGeneral» входить до 10 наймогутніших страхових компаній світу. Страховий ринок Швейцарії відрізняється високим рівнем розвитку страхової справи, що підтверджується значною кількістю страхових компаній. У 2013 р., наприклад, налічувалося 129 страхових компаній лише у галузі особистого страхування. Страхова справа у Великобританії представлена довгостроковим страхуванням життя та змішаним страхуванням. Майже 450 компаній належать до Асоціації британських страховиків. Інша країна – Франція за кількістю страхових угод посідає 9 місце в світі, якщо виражати страхові контракти у відсотках від ВВП.

Повертаючись до вітчизняних реалій, можемо стверджувати, що страховий ринок в Україні є структурованим економічним середовищем, метою розвитку якого є підвищення рівня страхового захисту окремих майнових інтересів фізичних і юридичних осіб. Страхування життя (у тому числі й медичне) є нерозвиненим. Ключовою проблемою розвитку страхового ринку України залишається недостатнє залучення фізичних осіб до участі в страхуванні життя. Це пояснюється не тільки недостатнім розміром доходів домогосподарств, а й елементарною необізнаністю про можливості інших варіантів розміщення вільних грошових коштів, окрім банківських депозитів. Важливим фактором виступає і нестабільність індексу споживчих цін, що змінюється у досить широкому діапазоні та не сприяє проведенню довгострокових грошових вкладів населенням, свідками чого ми є сьогодні.

УДК 631.371 – 044.952(477.41)

МЕЛЬНИК В.І., студент 4-го курсу

Науковий керівник – **НЕПОЧАТЕНКО А.В.**, асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

ОЦІНКА ВПЛИВУ ЕНЕРГОЗАБЕЗПЕЧЕНОСТІ ТА ЗНОСУ ТЕХНІКИ НА РЕЗУЛЬТАТИВНІ ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ

На сучасному етапі розвитку суспільства тяжко досягнути успіху в сільському господарстві без розвинутої технічної бази, що спроможна забезпечити відповідний технологічний рівень виробництва. Натомість ситуація, в якій зараз перебуває сільське господарство України, характеризується різким погіршенням матеріально-технічного оснащення аграрного виробництва, істотним скороченням кількісного складу та зниженням техніко-технологічної готовності машинно-тракторних парків, що негативно впливає на продовольчу безпеку України. Саме тому дослідження питань формування та ефективності використання МТП сільськогосподарських товаровиробників у сучасних умовах господарювання є досить актуальним.

Проведений нами аналіз показав, що існує чітка залежність між рівнем зносу машинно-тракторного парку господарств й рентабельністю та обсягом виробництва валової продукції рослинництва в розрахунку на 100 га ріллі. Так, найвищі середньогрупові значення цих показників (44,08 % та 195,13 тис. грн. відповідно) – мали сільськогосподарські підприємства, знос МТП яких становив до 40 %.

Нами було проведено дослідження, стосовно того як впливає енергонасиченість сільськогосподарського виробництва аграрних товаровиробників на рівень рентабельності та обсяги виробленої валової продукції рослинництва. Так, згідно отриманих результатів, найвище значення рентабельності виробництва продукції рослинництва (40,57%) належить підприємствам – енергетичні потужності яких становлять до 150 кВт в розрахунку на 100 га ріллі. Натомість найбільше

значення показника виробленої валової продукції рослинництва в розрахунку на 100 га ріллі (189,48 тис. грн) належить групі господарств з енергетичними потужностями в межах 150,01-250,00 кВт в розрахунку на 100 га ріллі. Необхідно відмітити, що із збільшенням показника енергонасиченості сільськогосподарського виробництва понад ніж 250,00 кВт в розрахунку на 100 га ріллі – відбувається стрімке зменшення обсягів валової продукції рослинництва й рентабельності її виробництва. Це зумовлено тим, що у переважній більшості господарств, які мають високі значення показника енергонасиченості сільськогосподарського виробництва, у складі МТП багато старої, зношеної техніки. Дана обставина призводить до зменшення показників продуктивності техніки, суттєво збільшує витрати на її ремонтно-технічне обслуговування та пально-мастильні матеріали, що в підсумку негативно відображається на обсягах та собівартості виробленої продукції.

УДК 330.131.5:633/635

ДРОНЬ Ю.С., студентка магістратури 5 курсу
Науковий керівник - **ЖИТНИК Т.П.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
delta@yandex.ua

ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА (НА ПРИКЛАДІ ПРАТ «РАЙЗ-МАКСИМКО»)

Галузі рослинництва відіграють винятково важливу роль у формуванні продовольчої безпеки України, оскільки забезпечують населення продуктами харчування, тваринництво - кормами, харчову, переробну, легку промисловість - сировиною, зовнішню торгівлю - експортними товарами.

З кожним роком значно зростає собівартість сільськогосподарської продукції, особливо у рослинництві. Тому для підприємства ПрАТ «Райз-Максимко» є актуальним аналіз виробництва продукції рослинництва з метою виявлення існуючого стану та розробки планів на майбутнє.

У ринкових умовах економічна нестабільність виробництва проявляється не тільки в результативній, але й у витратній складовій ефективності виробництва. Тому важливе місце у вивченні стабільності агровиробництва займає питання економічної ефективності виробництва. Її необхідно розглядати з позиції досягнення вищих кінцевих результатів з меншими витратами трудових, матеріальних і грошових ресурсів. Обов'язковою умовою при цьому має бути дотримання екологічних умов і факторів, у першу чергу, збереження ґрунтової родючості як основи одержання високих врожаїв у майбутньому.

Одним з найважливіших показників економічної ефективності сільськогосподарського виробництва є собівартість продукції рослинництва. В загальному вигляді собівартість продукції характеризує ефективність використання всіх спожитих засобів виробництва і показує, сільки затратило підприємство на виробництво певного виду продукції.

В Україні з кожним роком значно зростає собівартість сільськогосподарської продукції, а особливо у рослинництві. Наприклад, якщо у 2012 р. собівартість продукції рослинництва у ПрАТ «Райз-Максимко» становила 788686 тис. грн., то у 2014 р. - 1902117 тис. грн. Зростання собівартості продукції зумовлено значним підвищенням ціни на технічні засоби, паливно-мастильні матеріали, мінеральні та органічні добрива, засоби захисту рослин, енергоносії, а також оплати праці.

Отже, виробництво продукції рослинництва в сільському господарстві пов'язане з використанням земельних, матеріально-технічних, фінансових і трудових ресурсів. Ефективність їх використання виражається різними показниками. Все це спричиняється необхідністю застосування системи показників ефективності стабільності виробництва і дає можливість визначити потенціал господарства щодо збільшення виробництва і продажу продукції, виявити шляхи зниження собівартості та підвищення економічної ефективності продукції рослинництва у ПрАТ «Райз-Максимко».

УДК 619:611

ДЗЕКАН В.В., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ЖИТНИК Т.П.**, к. е.н.
Білоцерківський національний аграрний університет
inna.fedorenko.in@yandex.ua

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ЯК ОДИН ІЗ СТРАТЕГІЧНИХ ПРІОРИТЕТІВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО ВИРОБНИЦТВА

Внаслідок технологічного відставання та нераціональної організації аграрного сектору, Україна сьогодні не в змозі забезпечити своє населення доступною за ціною і достатньою за стандартними нормами продукцією. На внутрішньому ринку нині відбувається виштовхування вітчизняної продукції імпортною внаслідок її більш високої конкурентоспроможності.

Тому пріоритетним напрямом держави є підтримка і подальший розвиток інноваційного підприємництва як системи економічних відносин між виробниками інноваційного продукту та його споживачами з приводу створення ринку інновацій в АПК України.

Інноваційну діяльність у сільському господарстві запропоновано розглядати на чотирьох етапах: розробка новацій, їх апробація та перевірка, відтворення та впровадження у виробництво. Основною метою інновацій в аграрній сфері є забезпечення економічності та екологічності виробництва.

Інноваційні процеси у сільському господарстві мають певні особливості, пов'язані з його специфікою, а саме: тривалий процес розробки (специфічний вид інновацій – селекційний); носять покращувальний характер (підвищення врожайності, продуктивності об'єкту, а не на винайдення нового); дослідження живих організмів; провідна роль науково-дослідних установ; залежність від природно-кліматичних умов (характеристики об'єкту повинні відповідати особливостям природних та кліматичних умов та тісно пов'язані з екологією).

На наш погляд, позитивними змінами впровадження інновацій та новітніх розробок у виробництво має стати: підвищення ефективності виробництва сільськогосподарських підприємств; підвищення урожайності культур; підвищення рентабельності діяльності підприємств; підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на внутрішньому та зовнішніх ринках; підвищення якості продукції; впровадження енергозберігаючих та ресурсозберігаючих технологій; економізація виробничих процесів та ін.

Розвиток інноваційного підприємництва потребує державної підтримки, зміст і форми якої мають бути чітко визначені у законодавчих і нормативних документах. Насамперед, наукові дослідження потребують щорічного масштабного фінансування і всебічної державної підтримки. Фінансова підтримка інноваційної діяльності необхідна й на інших етапах інноваційного процесу, оскільки стимулювання впровадження має забезпечити попит на вітчизняні наукові розробки. Водночас необхідно передбачити пільгові кредити на технологічні нововведення та дотації малим і середнім підприємствам на наукові дослідження або розробку нової технології для виготовлення продукції.

УДК 619:611

ФЕДОРЕНКО І.А., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ЖИТНИК Т.П.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
inna.fedorenko.in@yandex.ua

БАГАТОФУНКЦІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ – СТРАТЕГІЧНА МЕТА ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Тенденція до скорочення зайнятості в аграрному виробництві характерна для всіх країн світу. Звідси вектор аграрної політики переноситься на багатофункціональність сільського господарства і сталий розвиток сільських територій. Сучасні тенденції розвитку сільських територій

України відбуваються у напрямі звуження сфери прикладання праці та невідповідності професійно-кваліфікованої якості робітників потребам роботодавців і ростом безробіття.

За час ринкових трансформацій кількість найманих працівників сільського господарства, мисливства, лісового господарства скоротилась у середньому з 4344,4 до 893,2 тис. осіб. Відповідно, чисельність самозайнятих в особистих господарствах населення зросла з 681 тис. осіб у 1990 р. до 2454 тис. осіб у 2013 р., або в 3,6 рази. Зазначені процеси призвели до дисбалансу фундаментальних чинників сільського ринку праці

Фінансове становище селян в умовах нестабільності розвитку усіх сфер економіки країни більш складне, ніж у міського населення. Про низький рівень життя сільських мешканців свідчить частка населення із середньодушовими загальними доходами на місяць нижче прожиткового мінімуму: якщо загалом по Україні у 2013 р. вона становила 16,2%, то у сільській місцевості – 21,2%.

Отже, сільська місцевість України має досить обмежені можливості щодо забезпечення населення додатковою, крім аграрної праці, роботою.

Незважаючи на те, що в сільській місцевості серед зайнятого економічною діяльністю населення, частка осіб, які мали додаткову роботу, у 12 разів перевищує аналогічний показник по місту, основним джерелом додаткової роботи для сільських жителів виступає самозайнятість, переважно в особистому підсобному сільському господарстві майже 97%. Водночас у місті понад 50% населення, яке має додаткову роботу, знаходить її в оптовій та роздрібній торгівлі, будівництві, освіті та охороні здоров'я. Пов'язано це головним чином з активністю платоспроможного попиту, який у містах виявляється значно вищим, ніж у сільській місцевості. Саме цей чинник виступає визначальним при визначенні вектора руху сфери прикладання праці.

Отже, багатофункціональний характер сільських територій визначають концепцією формування стратегії розвитку села. Основу багатофункціонального розвитку становить місцеве підприємство, яке спрямоване на різні форми залучення капіталу розширення аграрної діяльності та розвиток нових сільськогосподарських напрямів виробництва, а також на становлення бізнесу, не пов'язаного з аграрним сектором місцевої економіки. Кінцева стратегічна мета державної регіональної політики України – підвищення якості життя селян.

УДК 338.439.4:637.1

ЗАКАЛЬСЬКИЙ В.В., магістр

Науковий керівник – **ГАЛЕНКО О.І.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНОВИХ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

Зернове виробництво займає провідне місце в структурі аграрного сектора економіки України. Від рівня та ефективності його розвитку залежить добробут населення, гарантування національної продовольчої безпеки, експортні можливості країни.

Економічна ефективність сільськогосподарського виробництва зернових означає одержання максимальної кількості продукції з 1 га земельної площі, при найменших затратах праці і коштів на виробництво одиниці продукції. У цьому визначенні вказана не тільки суть економічної ефективності, але і основні шляхи її підвищення, тобто зниження затрат праці та матеріально-грошових засобів на одиницю продукції.

Економічна ефективність виробництва продукції зернових визначають за допомогою таких показників, як урожайність сільськогосподарської культури, затрати праці 1 ц продукції, собівартість 1 ц продукції, прибуток з розрахунку на 1 ц продукції і на 1 га посіву, рівень рентабельності. Показники економічної ефективності сільськогосподарського виробництва визначають і порівнюють за окремі роки або в середньому за 3–5 років. Наведені показники характеризують ефективність використання виробничих ресурсів, окупність витрат виробництва та його рентабельність.

Основними шляхами підвищення ефективності виробництва зерна на підприємствах є: підвищення врожайності за рахунок впровадження в господарствах сучасних оптимальних технологій вирощування зернових культур, більш широкого використання у виробництві сучасних високоврожайних сортів та гібридів, застосування інтегрованої системи захисту рослин від хвороб, шкідників та бур'янів, внесення в достатній кількості під запланований врожай органічних та мінеральних добрив, що суттєво впливає на зниження собівартості одиниці продукції, дозволить збільшити валовий збір зерна на 25–30%, покращити якість, збільшити ціну реалізації одиниці продукції.

Узагальнюючи, можна зробити висновок про те, що підвищення економічної ефективності виробництва зерна сприяє зростанню доходів господарств що є основою розширеного відтворення та вдосконалення виробництва.

УДК 636.034

ЛЮБЕНКО О.І., магістрант

Науковий керівник – **ГАЛЕНКО О.І.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА

В агропромисловому комплексі України відбуваються глибокі перетворення, які пов'язані з переходом до нової соціально-економічної системи. Вони охопили всі сфери виробництва, та особливо це відчувається в молоко-продуктовому підкомплексі країни. Виникнення нових організаційних форм господарювання вимагає адекватних ринковій економіці внутрігосподарських відносин з поглибленням спеціалізації, розширенням кооперації та інших інтеграційних процесів в молочному скотарстві. За таких умов важливо визначити шляхи більш ефективного виробничого потенціалу при виробництві молока.

Економічна криза в аграрному секторі супроводжується значним зменшенням поголів'я корів, зниженням продуктивності худоби, зростанням собівартості продукції молочного скотарства. В результаті обсяги виробництва та споживання продукції молока з року в рік скорочуються та, як наслідок, знижується ефективність та конкурентоспроможність вітчизняного молочного скотарства.

Збільшення виробництва молока вимагає значного підвищення рівня зоотехнічної і ветеринарної роботи на фермах та комплексах. Необхідно прослідкувати не лише процес організації галузі молочного скотарства на підприємстві, а й механізм його подальшого збуту (канали реалізації, методи позиціонування власної продукції та ціна), що є чи не найголовнішим питанням для успішного функціонування та прибутковості. Процеси доїння, зберігання, транспортування молока, умови утримання, годівлі, догляду за коровами також є головними та визначальними в якості продукції.

В останні роки відбувається тенденція до різкого скорочення поголів'я великої рогатої худоби та й взагалі галузі тваринництва. На сьогоднішній день підприємцю сільського господарства, а саме так називається новий господар землі у більшості господарств згідно новим формам власності, не вигідно займатися тваринництвом. Галузь рослинництва більш менш переживає скрутне становище. Нарешті уряд почав розуміти, що кінцеве слово про долю тваринництва стоїть саме за ним. Що ж роблять урядовці? На проблему нестачі продукції цієї галузі відповідають наче б то переконливо - дозволено ввез великого об'єму м'яса (яловичини та свинини) з-за кордону для задоволення внутрішніх потреб населення країни. Проте чи це є виходом з даної проблеми. Тут потрібне чітке прослідкування та контроль з боку держави стану ринку тваринництва, регулювання цін на ньому, бо навіщо ж тоді Україна має такі родючі землі, яких не має чим і удобрювати, наприклад органічні добрива. Хто як не аграрії повинні давати пропозиції уряду щодо сільського господарства. Проблема ефективності виробництва молочного скотарства є чи не найактуальнішою в наш час.

УДК 338.43:633.1

ШВЕЦЬ С.О., магістрант

Науковий керівник – **ГАЛЕНКО О.І.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА: ЗМІСТ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Виробництво молока в Україні належить до провідних галузей сільського господарства, що визвано сприятливими умовами для розвитку молочного скотарства та високою питомою вагою молока і молочних продуктів у структурі споживання харчових продуктів населення. За загальною чисельністю молочного стада і валовим виробництвом молока Україна в 1990 році займала відповідно 2 і 3 місце серед країн Європейського континенту. В розрахунку на душу населення було одержано за рік 472,3 кг молока, що значно більше у порівнянні з багатьма високо розвинутими країнами світу.

За 24-річний період ринкової трансформації в молочному скотарстві України відбувся катастрофічний занепад. Співставлення показників розвитку молочного скотарства сільськогосподарських підприємств дозволяє стверджувати, що за вказаний період, починаючи з 1990 року, поголів'я корів у зазначених підприємствах знизилось з 6,19 до 0,56млн. голів, або в 11 рази, річний надій молока на одну корову – з 2863 до 4446 кг, або в 1,55 рази, а рівень споживання молока на душу населення – з 373 до 220,9 кг, або в 1,68 рази, і в 2000 році наблизився до критично небезпечної межі. Витрати кормів на 1 ц молока знизились з 1,47 до 1,06 ц к. од., їх якісний склад дає змогу лише підтримувати життєздатність поголів'я, а не його продуктивність.

Проте слід зазначити, що більшість причин, які зумовили сучасний стан молочного скотарства, лежать не в самій галузі, а в сфері міжгалузевих, насамперед, макроекономічних відносин. А це означає, що економічний механізм працює не на користь сільського товаровиробника, що зумовлює зниження конкурентоспроможності його продукції на ринку.

Заглиблення народного господарства в стихію ринку спонукає виробників молока до пошуку та впровадження додаткових заходів до зниження собівартості молока, тобто оптимізації затрат на виробництво продукції.

Важливою проблемою, що виникла останнім часом, є також проблема збуту молочної продукції товаровиробником, особливо господарствам приватного сектора. Тому необхідно поліпшити організацію заготівлі молока в них через молоко приймальні пункти, відновивши функціонування багатьох з них, та створити нові і насамперед у віддалених від районних і промислових центрів селах, а також за договорами з господарствами суспільного сектора.

УДК: 631.151.2:633.1.

ВИГІВСЬКИЙ О.М., магістрант

Науковий керівник – **ГАЛЕНКО О.І.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ЗЕРНОВИРОБНИЦТВА

Економічна ефективність виробництва зерна базується на стимулюванні впровадження нових технологій вирощування, росту її урожайності, а також зниження затрат праці на одиницю продукції. Розвиток зернового господарства нашого господарства як і усієї України, можливо тільки шляхом його інтенсифікації і оновлення виробничо-технічного потенціалу галузі на якісно новій основі. Величезне значення на ефективність виробництва зерна робить застосування інтенсивних технологій, що дають великий ефект. За нашими розрахунками, за рахунок дії інтенсивних чинників і підвищення врожайності зернових додатково можна отримати ще 100 тис. тонн зернових. Це збільшить продуктивність праці на 20%.

Сутність інтенсивної технології полягає в застосуванні високоякісного насіння, високому забезпеченні рослин елементами мінерального харчування з урахуванням їх вмісту в ґрунті,

застосуванні азотних добрив у період вегетації, системи захисту рослин від бур'янів, шкідників і хвороб, сучасному і якісному виконанні всіх технологічних прийомів, спрямованих на захист ґрунтів від ерозії.

Метою інтенсивної технології є значимий ріст урожайності й підвищення властивостей зерна.

Незважаючи на те, що практично всі головні робочі процеси в зерновій галузі повністю механізовані, не всі господарства проводять їх у раціональний термін. Це викликано різними причинами, у тому числі організаційними. Залежно від зональних особливостей і зернової культури використовують різну технологію.

Інтенсивна технологія вирощування озимих зернових культур головним чином базується на максимальній концентрації й високоефективному використанні наявних матеріально - технічних ресурсів. Інтенсивна розробка допускає застосування повного комплексу агротехнічних, організаційно-економічних заходів, що дозволяють одержувати високі врожаї при всіх погодних умовах. Вона допускає вищу концентрацію матеріально-технічних ресурсів при обробі культур, посів високоякісними насінням, внесення науково-обґрунтованих норм добрив, ефективних засобів захисту рослин, чітке дотримання строків і послідовності проведення сільськогосподарських робіт. Успіх справи при цьому залежить від чіткого дотримання технологічної дисципліни й програмованого вирощування врожаю. Дотримання цих вимог забезпечує значне підвищення ефективності зернового господарства.

УДК 330.131.5..658.628..664.6(477.41)

БАГАЦЬКА А.В., студентка III курсу, спеціальності «Комерційна діяльність»

Науковий керівник – **ГНЄДІЧ В.І.** викладач економічних дисциплін

Технолого – економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

ЕФЕКТИВНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО АСОРТИМЕНТУ НА ТОВ «ТЕТІЇВСЬКИЙ ПРЯНИК»

Стабільність торгівлі визначається раціональністю, повнотою і стійкістю асортименту товарів. Від складу і оновлення асортименту безпосередньо залежать зростання товарообігу і швидкість реалізації товарів.

Необхідною умовою безперебійного постачання роздрібною торгівельною мережею товарами в необхідному асортименті є формування оптимального асортименту на виробничому підприємстві, яке передбачає підбір конкретних товарів, визначення співвідношення між товарами, які виробляються і товарами, які знаходяться на стадії розробки, товарами одиничного та серійного виробництва. Тому правильне, науково обґрунтоване формування виробничого асортименту є важливою функцією комерційної служби підприємства. Виробничий асортимент - це номенклатура товарів, які випускає виробниче підприємство. Формування асортименту - це процес підбору груп виробів і різновидів товарів за ознаками, що визначають їх споживчі властивості відповідно до споживчого попиту.

Основними видами діяльності ТОВ «Тетіївський пряник» є: виробництво борошняних кондитерських виробів, оптова торгівля, роздрібна торгівля в магазинах з переважно продовольчим асортиментом. Під торговою маркою підприємства виробляються 19 найменувань здобного печива та 4 найменування рулетів. Асортимент продукції постійно розширюється. Якість кондитерських виробів відповідає вимогам стандартів; на даному етапі товариство розпочало діяльність над розробкою документації для проведення сертифікації згідно з міжнародним стандартом якості ISO 9001:2001. Продукція виробляється на основі натуральної сировини. Для покращення зовнішнього оформлення постійно впроваджуються нові види обгортки і художніх коробок, продукція реалізується в торговій мережі міста, області та інших областях України. При формуванні асортиментної політики підприємство враховує особливості цінової політики на продукцію, вимоги до якості товарів, а також місце власної продукції у відповідному сегменті ринку.

На підприємстві розроблена асортиментна концепція – вона спрямована на побудову оптимальної асортиментної структури, товарної пропозиції, при цьому за основу прийнято, як споживчі вимоги певних сегментів ринку, так і необхідність забезпечення найбільш ефективного використання підприємством сировинних, технологічних, фінансових та інших ресурсів. Маркетингова політика підприємства сприяє контролю за споживчим попитом населення на окремі види продукції, а також спонукає постійно працювати над розробкою нових видів продукції. З метою подальшого удосконалення асортименту та досягнення ефективності комерційної діяльності підприємство повинно звернути увагу на такі напрями діяльності:

- пошук рецептур на виготовлення нових видів продукції, оцінка реакції споживачів на таку продукцію;
- дослідження технологічних та споживчих властивостей нових видів сировини і матеріалів, які визначають їх надійність та безпеку, гігієнічність, рівень художньо-естетичного оформлення, технологічність переробки, економічність;
- оцінка якості пакування;
- забезпечення необхідної широти, повноти і новизни асортименту кондитерських виробів.

УДК 621.51:005.934.4

ЖУРАВЛЬОВ О.С., студент 4 курсу

Науковий керівник – **КАРПЕНКО Ю.А.**, викладач економічних дисциплін

Технологіко-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

zelenai@bigmir.net

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЕКТУ РЕКОНСТРУКЦІЇ КОМПРЕСОРНОГО ЦЕХУ

Ефективність функціонування овочівництва та переробної галузі як єдиної системи значною мірою стримується внаслідок порушення партнерських відносин між сільськогосподарськими товаровиробниками, переробними та торговельними підприємствами. Прибутковість у ланцюзі «виробництво - переробка - реалізація» досягається шляхом збитковості виробничої ланки та спекулятивного ціноутворення в системі оптової і роздрібної торгівлі. Якість продукції, яка доходить до споживача, не відповідає сертифікаційним вимогам. В Україні тільки почалася розвиватися система оптової торгівлі овочами через організовані продовольчі ринки, де продавець гарантує збут продукції на економічно вигідних умовах.

Саме тому у даному проекті представлена реконструкція овочесховища при ВАТ «ХПСК» у м. Херсон, яке потребує оновлення основного виробничого капіталу. Обладнання застаріле і не підтримує відповідних температурних режимів, що може негативно вплинути на якість продукції, яка зберігається, крім того планується розширення виробничих площ для збільшення місткості овочесховища. У ньому будуть розташовані: камера зберігання буряка місткістю 400 т та моркви місткістю 600 т, камера зберігання мороженого горошку місткістю 100 т та квасолі місткістю 100 т, так як цього вимагає високий попит на даний вид послуг, а саме зберігання продукції.

Проект реконструкції передбачає заміну компресорних установок А220-7-2 на новітні і потужні компресорні агрегати фірми «York» SMC 104L, TSMO 28 та TSMC 108E а також встановити інше необхідне обладнання для зберігання продукції відповідної кількості.

За проведеними розрахунками впровадження даного проекту дозволить:

- збільшити річний виробіток холоду на 3634038,4 кДж на рік;
- зменшити кількість працівників компресорного цеху на 2 чоловіки;
- збільшити продуктивність праці на 221840,32 кДж;
- зменшити собівартість 1000 кДж холоду на 9,57 коп.

Проект потребує значних капіталовкладень, а саме 3678214 грн, але це позитивно вплине на собівартість холоду, так як реконструкція дозволить значно її зменшити. Таким чином підприємство зможе забезпечити населення продукцією високої якості та у достатній кількості.

УДК 005.52:658.155:334.722(477.41)

БОРОЗЕНЕЦЬ С.В., студентка 3 курсу спеціальності «Економіка підприємства»
Науковий керівник – **ЗАЙЦЕВА Н.І.**, викладач економічних дисциплін
Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету.

АНАЛІЗ ПЛАНУВАННЯ ПРИБУТКУ І РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПІДВИЩЕННЯ НА ПРОДУКЦІЮ ПП «ПОХИТАЙЛО»

Основна мета підприємства в ринкових умовах це забезпечення споживача необхідною йому продукцією в певні строки, заданої якості з мінімальними витратами і максимальним економічним ефектом (прибутком). Досягнення поставленої мети неможливе без здійснення обґрунтованого і ефективного планування його діяльності. Виконання даних умов забезпечується попереднім аналізом роботи підприємства.

Об'єктом дослідження є діяльність ПП «Похитайло», основними видами діяльності якого є переробка і виготовлення м'ясо продукції та виготовлення інших видів продукції харчування в замороженому вигляді. В ході наукового дослідження було здійснено аналіз економічної діяльності підприємства за 2013 та 2014 рік.

За результатами аналізу було проведено планування діяльності підприємства на 2015 рік. При цьому збільшено випуск товарної продукції на 31887,60 грн., або на 101,52%.

На 2015 рік чисельність працюючих по категорії робітники буде зменшена на 3 чоловіки, проти 2014 року з метою підвищення продуктивності праці. Продуктивність праці у 2015 році становитиме 145034,48 грн., що на 110% більше ніж у 2014 році.

Фонд оплати праці на ПП «Похитайло» на 2015 рік заплановано в сумі 1532804,46 грн., що на 104,78 % більше ніж у 2014 році, це пов'язано зі збільшенням заробітної плати галузі.

Середньомісячна заробітна плата одного працюючого на підприємстві на 2015 рік становитиме 2717,74 грн., що на 279,56 грн. більша ніж у 2014 році.

За результатами проведеного аналізу та планування фінансово-господарської діяльності даного підприємства було виявлено такі основні джерела підвищення прибутку:

- Підвищення якості продукції і пошук більш вигідних ринків збуту.
- Збільшення обсягу реалізованої продукції (ПП «Похитайло» у 2015 році планує реалізувати продукцію на суму 2125843,00 грн., що порівняно з 2014 роком більше на 31887,60 грн., що свідчить про підвищення ефективності виробництва);
- Зменшення собівартості продукції за рахунок впровадження НТП та більш ефективного використання ресурсів (порівняно з 2014 роком, собівартість реалізованої продукції 2015 року зменшиться на 22060,28 грн.).

Здійснення даних заходів за результатами проведеного дослідження супроводжуватиметься збільшенням прибутку. Передбачено, що порівняно з 2014 роком, у 2015 він збільшиться на 53947,88 грн. і становитиме 550103,38 грн., що на 110,87% більше ніж у 2014 році.

Аналізуючи діяльність роботи підприємства за попередні роки бачимо тенденцію до збільшення випуску продукції, розширення асортименту, зниження собівартості і збільшення прибутку, що свідчить про розвиток підприємства і підвищення його конкурентоспроможності.

УДК 338.433:636(477)

БОГНАТ А.О., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **КИРИЛЮК О.Ф.**, канд. екон. наук
Національний університет біоресурсів і природокористування України
e-mail: nastya_bognat03@i.ua

ОЦІНКА СТАНУ ТА ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ТВАРИННИЦТВА В УКРАЇНІ

Вирішення проблеми національної продовольчої безпеки країни значною мірою визначається динамічністю розвитку та ефективністю галузі, що й визначає актуальність дослідження.

У результаті проведених досліджень встановлено, що протягом 2005 – 2013 років у всіх категоріях господарств поголів'я великої рогатої худоби скоротилося на 2,4 млн. голів або на 38%, в тому числі корів – на 1,3 млн. голів або на 36%, поголів'я свиней збільшилось на 250 тис. голів або 3%, птиці - збільшилось – на 44,2 млн. голів або на 27,5%. За рахунок скорочення поголів'я ВРХ виробництво яловичини та телятини зменшилося за цей період. з 562 тис.т до 428 тис.т або на 23,9%, виробництво молока скоротилось на 16%. У 2013 р. порівняно із 2005 р виробництво м'яса птиці збільшилось на 135%, яєць – на 51%.

Визначено, що структура виробництва м'яса формує головним чином і рівень його споживання у країні. За підсумками 2013 р. споживання м'яса населенням у розрахунок на одну особу становило 52,5 кг, що на 33 % нижче медично встановлених норм. Споживання свинини становило відповідно 21 %, яловичини – 8 % . При цьому у м'ясному раціоні населення пріоритетним залишається м'ясо птиці: в структурі споживання воно займає 24 %, тобто населення споживає м'яса птиці у 3 рази більше ніж м'яса яловичини. Така ситуація пов'язана, перш за все, зі зниженням купівельної спроможності населення, а також із зменшенням обсягів надходження якісної продукції у сегменті цієї категорії на ринок.

Однією з проблем розвитку тваринництва є виробництво продукції у господарствах населення, їх неспроможність виробляти продукцію, що відповідає міжнародним стандартам якості, іншою - низький рівень застосування інтенсивних технологій утримання худоби та птиці, що робить продукцію тваринництва неконкурентоспроможною на зовнішніх ринках.

Отже, розвиток тваринництва в Україні має базуватись на комплексному інноваційному підході до його розвитку, що передбачає підвищення інвестиційного потенціалу галузі, оновлення виробничої бази, будівництва, реконструкції і модернізації підприємств, освоєння нових ресурсозберігаючих технологій виробництва й переробки сировини, а також якісного поліпшення кормової бази; розробки стандартів на продукцію, гармонізації законодавства у сфері ветеринарії з міжнародними нормами і правилами з урахуванням режиму максимального сприяння для експорту сировини та продуктів його переробки.

УДК 338.432:637.5(477)

ТКАЧЕНКО Т.С., студентка 2 курсу

Науковий керівник – **КИРИЛЮК О.Ф.**, канд. екон. наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

tkachenko-tanjukha@mail.ru

ТЕНДЕНЦІЇ ВИРОБНИЦТВА І СПОЖИВАННЯ М'ЯСА І М'ЯСНИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ

Вирішення продовольчої проблеми виступає як глобальна проблема, однак в одних країнах спостерігається явище хронічного недоїдання, в інших за мету ставлять якісне поліпшення раціону харчування населення з тим, щоб наблизити його до науково обґрунтованих норм. Враховуючи прийняті ФАО рішення, направлені на вирішення продовольчої проблеми в світі, за останні 10 років ситуація з продовольством дещо покращилась. Певних успіхів досягнуто і в Україні, проте споживання окремих важливих для харчування людини продуктів, особливо тваринного походження, ще відстає від медично-обґрунтованих норм, що підтверджує необхідність визначення резервів збільшення їх виробництва і споживання.

В цілому ситуація з продовольством в країні за останні роки дещо покращилась. Якщо в 2010 р фонд споживання м'яса і м'ясних продуктів становив 1611 тис. т, то у 2013 р величина його збільшилась до 2550 тис. т. або на 58%. При цьому у 2000 р споживання цього виду продуктів забезпечувалось повністю за рахунок власного виробництва, у наступні роки імпорт м'яса має тенденцію до збільшення і становить близько 13-17% загального фонду споживання. Встановлено, що нарощування виробництва м'яса сприяло розвитку експортних операцій на рівні 7-10 % щорічно. Проведені розрахунки за 2013 р свідчать, що найбільшу частку в структурі фонду споживання ставить м'ясо птиці – 43%, тоді як свинини – 32%, яловичини – 16%. Рівень самозабезпеченості м'ясом становить 93,4%.

Аналіз структури експорту показує, що 80% його становить м'ясо птиці. Це підтверджує наявність значного експортного потенціалу галузі для забезпечення надходження валютних коштів у країну. Розвиток євроінтеграційних процесів передбачає доступ на внутрішній ринок України продуктів харчування інших країн. Так, із загальної кількості імпорту м'яса – 332 тис.т., найбільшу частку становила свинина -70%, курятина – 22%. Враховуючи, що споживання м'яса в розрахунку на одну особу становить близько 70 % раціональних норм харчування, розвиток вітчизняної галузі птахівництва є значним резервом збільшення цього показника.

Отже, оцінивши стан виробництва і споживання м'яса і м'ясних продуктів в Україні, можна виокремити напрями досягнення показників продовольчої безпеки: збільшення виробництва м'яса за рахунок інтенсивного розвитку вітчизняного птахівництва, досягнення повної самозабезпеченості цими продуктами, підвищення якісних параметрів продукції у відповідності з європейськими стандартами, підвищення купівельної спроможності населення.

УДК 338.433:637.5(4)

ЧУЛКОВ П.О., студент 2 курсу

Науковий керівник – **КИРИЛЮК О.Ф.**, канд. екон. наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України
milit2011@mail.ru

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ І РОЗВИТКУ РИНКУ М'ЯСНИХ ПРОДУКТІВ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Забезпечення продовольчої безпеки шляхом ефективного вирішення продовольчої проблеми як гарантії існування і розвитку будь-якої країни завжди було і залишається одним з найважливіших завдань людства, нації і людини. В сучасних умовах розвитку євроінтеграції досвід різних країн Європейського Союзу по забезпеченню високих показників продовольчої безпеки є досить важливим для набуття позитивної динаміки продовольчої безпеки в Україні. Особливої актуальності набуває дослідження споживання основних продуктів харчування на душу населення та чинників, які його формують.

Встановлено, що більшість прогнозних сценаріїв споживання м'яса базуються з врахуванням динаміки збільшення доходів населення. На нашу думку, використанню цього критерію може дати неточний прогноз, оскільки в кожній країні є певні межі споживання певних видів продуктів.

Розрахунки показують, що споживання м'яса в країнах Європейського Союзу в останні роки залишається стабільним при незначному зниженні споживання яловичини внаслідок більш високих цін. Відмічено більш суттєве зменшення споживання всіх видів м'яса у країнах Південної Європи. При цьому споживання курятини в ЄС збільшується, однак експансію цього виду мяса на роздрібний ринок стримує його висока ціна. В середньому середньостатистичний європеєць споживає 40 кг свинини в рік, однак її споживання її дуже відрізняється в залежності від кулінарних традицій країн - від 20 кг в Англії до 80 кг в Данії.

Аналіз експортно-імпортних операцій показав, що ринок ЄС є замкнутим і добре захищеним: частка імпорту свинини в європейському споживанні за 2011 р становила всього 0, 1%, яловичини – 5%, курятини – 8%. Захист ринків

базується головним чином на тарифних квотах и фітосанітарних заходах, а саме: заборона використання гормонів обмежує імпорт яловичини із США, використання хлору при обробці птиці служить заборонаю імпорту м'яса птиці із США. Серед країн європейських країн високий рівень споживання м'яса визначається високим рівнем оплати праці: в Норвегії, Англії, Австрії, Німеччині цей показник ставив відповідно 3527, 2496, 2114, 2054 євро, тоді як в Чехії, Польщі, Латвії, Болгарії – 705, 681, 557,333 євро.

Подальший розвиток вітчизняних галузей тваринництва в умовах євроінтеграції має враховувати тенденції формування і розвитку ринку м'ясних продуктів у країнах Європейського Союзу.

УДК 658.1:005.59

БИБА В.А., магістр

Науковий керівник – **ВАРЧЕНКО О.М.**, д-р. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СКЛАДОВІ ОБЛІКОВОЇ СИСТЕМИ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У ході здійснення фінансово-економічної діяльності економічних суб'єктів виникає постійний вибір одного із декількох варіантів, у результаті якого приймається управлінське рішення. Аналітичне забезпечення є важливим інструментом процесу прийняття управлінських рішень, яке дозволяє на основі вивчення облікових даних визначити ефективність фінансової політики підприємства та оптимальну структуру затрат. У зв'язку виникає необхідність створення такого інформаційного джерела, який виведе внутріфінансовий управлінський аналіз на якісно новий рівень. Аналітична складова облікової системи спроможна стати одним із важливих інструментів управління.

Облікова система підприємства представляє собою багатофункціональний комплекс елементів з накопичення, реєстрації, генерування, зберігання, оцінки та аналізу інформаційних даних, яка включає інформацію про стан фінансових та управлінських показників діяльності, податкових та підприємницьких ризиків, а також з моніторингу фінансових показників та їх контролю. Порядок формування та функціонування облікової системи повинно базуватися на наступних принципах: системності, комплексності, динамізму, регламентації, формалізації.

Взаємозв'язок складових облікової системи можна визначити як внутрігосподарський механізм, який формує інформаційне забезпечення підприємства про основні кількісні та якісні показники діяльності, і призначений для користувачів інформації оперативних, тактичних і стратегічних рішень. З метою забезпечення функціонування облікової системи доцільно використовувати широкий перелік показників, які необхідні для планування та прогнозування фінансових показників, прийняття управлінських рішень.

Основою створення інструментарію управлінського аналізу є забезпечення його інформаційними ресурсами та їх поєднання, що формується господарською діяльністю підприємства, які подаються за допомогою інформаційного масиву облікових даних. Інформація необхідна для управлінського аналізу повинна бути оперативною, достовірною, актуальною, що дозволяє провести якісний аналіз фінансово-господарської діяльності підприємства. Зміст аналітичної діяльності нарівні суб'єкта господарювання полягає у всебічному та глибокому вивченні економічної інформації функціонування об'єкту аналізу, а також рівнем доступності для користувачів аналітичних інформаційних потоків.

Численність функцій аналізу у системі управління діяльністю зумовлює різноманітність його цілей та задач, змісту, форм і методів. Так, податковий аналіз акумулює інформаційні дані, здійснює оцінку фінансового стану підприємства, аналізує та прогнозує рівень і структуру грошових потоків. Водночас, управлінський аналіз базується на обліковій інформації усіх видів, яка є джерелом для планування, контролю та прийняття управлінських рішень. Він спрямований на визначення внутрішнього ресурсного потенціалу та можливостей підприємства, на оцінку поточного стану діяльності, виявлення стратегічних загроз та переваг.

УДК 658

МІСЬКОВА І.І., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ВАРЧЕНКО О.М.**, д-р е. наук, професор

Білоцерківський національний аграрний університет

Miskova93@gmail.com

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ: СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ, СПОСОБИ ОЦІНКИ

Ринкові умови господарювання ставлять нові вимоги до організації управління економічною діяльністю сільськогосподарських підприємств, фінансами та бізнес-процесами, вимагаючи від

підприємств швидкої та гнучкої реакції на зміну чинників зовнішнього середовища. Усе це передбачає впровадження ефективних механізмів управління, і насамперед управління фінансовою стійкістю.

Узагальнення наукової вітчизняної та зарубіжної економічної літератури дозволило зробити висновок про те, що незважаючи на широке використання категорії «фінансової стійкості» при аналізі та плануванні фінансового стану сільськогосподарського підприємства, оцінки його інвестиційної привабливості, все ще не склалося однозначності до трактування цього поняття. Вважаємо, що фінансова стійкість – це динамічна категорія, яка інтегрує фінансові та не фінансові показники, які відображають послідовність таких станів економічного суб'єкту, при яких забезпечується досягнення, підтримка та нарощення ефективного рівня платоспроможності, ділової активності, конкуренто-спроможності та інвестиційної привабливості, а також захисту від зовнішніх та внутрішніх загроз. За такого підходу до визначення фінансової стійкості, по-перше, розглядати категорію «фінансова стійкість» як динамічну, тобто яка відображає не моментний стан економічного суб'єкту, а послідовність таких станів; по-друге, ця категорія є системною та інтегруючою, тобто поєднує взаємодію та взаємовплив сукупності структурних елементів; по-третє, в умовах посилення конкуренції, як на вітчизняному, так і на світовому агропродовольчому ринках фінансова стійкість характеризується не лише фінансовими, але й не фінансовими показниками.

Сільськогосподарське підприємство є відкритою економічною системою, яке перебуває під впливом взаємодії факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які мають як позитивне, так і негативне значення. Аналіз факторів зовнішнього та внутрішнього середовища дає можливість розробити тактичні та стратегічні рішення, які дозволяють підприємству підтримувати свій потенціал на рівні, необхідному для досягнення поставлених цілей. За цих умов необхідно забезпечити оптимальне поєднання поточної фінансової політики із стратегічною ціллю підприємства, що можливо забезпечити за наступними напрямками: підтримка довгострокової фінансової стійкості; забезпечення у повному обсязі поточним фінансуванням; організація планування фінансової стійкості підприємства на перспективу.

Із урахуванням вищезазначеного нами визначено актуальні напрями розвитку методів управління фінансовою стійкістю сільськогосподарського підприємства: розвиток інтеграції процесів оперативного та стратегічного планування та системи збалансованих показників; розробка методів інтегральної оцінки фінансової стійкості підприємства, яка включає фінансові та не фінансові показники; оптимізація інформаційного забезпечення оцінки фінансової стійкості, оскільки оперативне реагування на зміни середовища можливе за умов наявності відповідних індикаторів, які сигналізують про негативні впливи.

УДК 658

РОМАНЕНКО І.Ю., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ВАРЧЕНКО О.М.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СКЛАДОВІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ДІЛОВОЮ АКТИВНІСТЮ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У нинішніх економічних умовах ділова активність, управління нею та методичне забезпечення відіграють важливу роль у забезпеченні ефективності та прибутковості діяльності підприємства. Ділова активність спрямована на підвищення ринкової вартості підприємства, сприяє підвищенню конкурентоспроможності та досягненню лідерства серед конкурентів, стимулює розвиток виробництва та ріст обсягів продаж, сприяє стійкості економічного потенціалу підприємства. Очевидно, що ділова активність як економічна категорія повинна сприяти росту результативних показників у динаміці за всіма напрямками та сферами діяльності підприємства. Зазначимо, що із таких позицій ділова активність взагалі не розглядається ні в теорії, ні у практиці.

Необхідність управління діловою активністю підприємства визначається тим, що саме показники ділової активності дозволяють визначити можливості оптимізації структури активів та капіталу, росту доходів, обґрунтування витрат, а також підвищення платоспроможності та посилення фінансової стійкості.

Узагальнення наукових праць дозволило сформувати еволюційний ланцюг розвитку, становлення категорії «ділова активність» та дозволило зробити висновок про те, що ділова активність повинна бути представлена як самостійна область економічного дослідження. Очевидно, що необхідною умовою ефективної діяльності підприємства є створення комплексної системи управління діловою активністю підприємства.

Вважаємо, що ділова активність це комплексна характеристика стану маркетингової, комерційної, виробничої та економічної діяльності, які виражаються системою показників та дозволяють визначити напрями їх розвитку. Управління діловою активністю переслідує реалізації цілі здійснення систематичного моніторингу за станом кожного напрямку діяльності підприємства. Отже, управління діловою активністю молокопереробного підприємства є система цілеспрямованого впливу на всі сторони діяльності підприємства з метою підвищення його результативності. Ділова активність - це ключова характеристика ефективності та результативності діяльності підприємства, яка сприяє економічному зростанню, а також здійснює безпосередній вплив на фінансовий стан підприємства.

Інструментарій управління діловою активністю – це елементи, за допомогою яких здійснюється процес впливу на ділову активність підприємства. Ураховуючи специфіку цієї задачі доцільно виділити наступні складові інструментарію управління діловою активністю молокопереробного підприємства – принципи управління діловою активністю; методи управління діловою активністю; функції управління діловою активністю.

Інструментарій управління діловою активністю необхідним є з метою підвищення ефективності та результативності діяльності підприємства. Цей інструментарій необхідним є менеджменту підприємства з метою розробки стратегічних та тактичних планів діяльності. На основі інструментарію управління підприємство має можливість розробити обґрунтовану політику управління підприємством, яка дозволить виявити сильні та слабкі сторони його діяльності, і на цій основі досягнути максимальних результатів.

УДК 336.713:657.422

ПАЛАМАРЧУК Ю.В., магістр

Науковий керівник: **ВАРЧЕНКО О.М.**, д-р. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСНОВНІ ПРИНЦИПИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЛІКВІДНОСТІ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

При здійсненні функцій ліквідності повинні додержуватися певні правила її забезпечення. Вони набувають форму конкретних вимог, які узагальненні у принципах, і виступають умовами ефективного використання механізму забезпечення ліквідності. В економічній літературі принципи забезпечення ліквідності не виділяють внаслідок відсутності розробок, які визначають поняття «забезпечення ліквідності». У зв'язку із цими авторами цього дослідження пропонується виділити принципи забезпечення ліквідності, використовуючи у якості основи узагальнені в науковій літературі економічні принципи банківської діяльності та принципами управління ризиком ліквідності, які виділено Базельським комітетом по банківському нагляду.

Виходячи із того, що забезпечення ліквідності комерційного банку є більш емким економічним явищем, ніж управління її ризиком, перший принцип забезпечення ліквідності визначено як принцип повної економічної самостійності та відповідальності банку за забезпечення його ліквідності. Він включає свободу розпорядження активами банку та залученими ресурсами, вибору контрагентів, організації системи управління ліквідності й т.д., а також відповідальність за всі дії, які призводять до порушення вимог її нормативів.

Наступний принцип – об’єктивність, стандартизація та універсалізація при оцінці банківської ліквідності здійснюється шляхом використання єдиних для всіх банків критеріїв та методик, які дозволяють порівняти позиції та стратегію розвитку ліквідності як «дрібних», так і «крупних» банків не залежно від складності операцій, які ними здійснюються, сфери і місця їх діяльності від оперативного рівня до стратегічного. Цей принцип відповідає правилам банківської діяльності, включаючи принцип раціональної діяльності.

Третій принцип забезпечення ліквідності означає додержання ринкових критеріїв побудови взаємовідносин комерційного банку зі своїми клієнтами при формуванні ресурсів та надання позик банком. Він передбачає взаємовигідні довгострокові партнерські відносини, побудовані на розрахунку прибутку/збитку від здійснення операцій, та виконання домовленостей. У найбільш загальному цей принцип відображає правила, передбачені загальними принципами банківської діяльності, орієнтованими на його соціальну складову, запити клієнта та взаємну заінтересованість.

Четвертий принцип базується на правилах збереження цілісної та несуперечливої системи управління рівнем ліквідності структурних елементів банку, що вимагає не лише оперативного інформаційного обліку, алей злагодженої взаємодії структур банку при її управлінні. Цей принцип пов’язаний із необхідністю розкриття та надання банком достатньої, своєчасної та об’єктивної інформації, включаючи дані про рівні ліквідності, ризиках банку, структурі та обсягах активів та пасивів і т.д. Цей принцип відображає усю сукупність правил банківської діяльності і в найбільшій степені пов’язується із загальним принципом додержання законів. Окрім вищеперерахованих принципів забезпечення ліквідності відносяться також принципи, системного підходу, урахування інтересів усіх сторін та інші.

УДК 653.155:637.1

КРИВОРУЧКО А.В., магістр

Науковий керівник: **ВАРЧЕНКО О.М.**, д-р. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОВІСТЮ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Складовими організаційного забезпечення управління прибутковістю є інформаційне забезпечення та формування фахівців за такими напрямками: управління затратами та прибутком. Менеджери з управління прибутком працюють в умовах закінченого циклу управління, яка включає реалізацію продукції, відповідно контролює продажі, ціноутворення, витрати, виручку, у підсумку, прибутку.

Зазначимо, що на крупних корпоративних структурах рекомендують використовувати специфічні центри управління доходу, оскільки у цих структурних одиницях повністю контролюється продажі та виручки. Такий підхід дозволяє визначити та класифікувати основні ознаки центру прибутку. По-перше, це спеціалізована структурна одиниця підприємства, яка діє на основі функціональних позицій максимізації прибутку. По-друге, діяльність центру прибутку формалізована відповідною системою індикативного управління (виручкою, витратами, інвестиціями, кредитами, дисидентами та ін.), орієнтованого на одержання прибутку.

Відповідно, по-третє, у понятті «центр прибутку» відображається важлива характеристика відносно маржинальності того чи іншого підрозділу, продукту, сегменту ринку порівняно із іншими.

По-четверте, сутність центру прибутку багато в чому визначається його товарною орієнтацією із відповідною відповідальністю за фінансові результати (на основі контролю продажів, ціноутворення, виручки і затрат).

Інструментами управління у центрі прибутку є бюджети доходів та витратами, у т.ч., трансакційних, які включають збутові витрати, затрати по просуванню товарів та освоєнню ринків, необхідних інвестиційних вкладень.

По-п'яте, у нинішній практиці при функціонуванні центру прибутку у рамках тієї чи іншої виробничо-збутового технологічного ланцюга на балансі тієї або іншої юридичної особи використовується метод регулювання доданої вартості.

По-шосте, у рамках операційного підходу прибутку повинен контролювати не лише продажі та одержані доходи, але також затрати (включаючи виробничі), оскільки прибуток формується на основі виручки та повної собівартості.

Отже, сутність центру управління прибутком полягає у тому, що це спеціалізована структурна одиниця економічної системи, менеджмент якої на основі фінансової відповідальності контролює продажі, відповідні затрати, ціни та доходи, із метою максимізації прибутку.

УДК 658.1:330.142.26

ПАРФЕНЮК М.О., магістр

Науковий керівник: **ВАРЧЕНКО О.М.**, д-р. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНА СУТНІСТЬ ОБОРОТНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Узагальнення існуючих підходів до трактування цієї дефініції показав, що оборотний капітал це базовий елемент функціонування усіх систем підприємства – операційної, фінансової, постачальницької, маркетингової, оскільки будь-які його відхилення у процесі його руху, обсягах та структурі відразу впливають на усі цільові параметри відтворювального процесу. Саме тому поняття «оборотний капітал» не можна повністю ототожнювати із оборотними засобами. При цьому досить складно виділити чіткий критерій, на основі якого можна встановити якісні межі оборотного капіталу та охарактеризувати його специфіку на відміну від поняття «оборотні засоби».

Термін «оборотний капітал» є предметним та відображає циклічну природу фінансового процесу авансування капіталу. Тим не менше, використання терміну «оборотні засоби» більш конкретизують об'єкт, тобто у що вкладено оборотний капітал.

Узагальнивши існуючі підходи до тлумачення сутності оборотні засоби та оборотний капітал ми вважаємо, що сутність оборотного капіталу визначається його фінансовою основою, умовою функціонування оборотних засобів та представляє собою частину власного капіталу у формі оборотних активів (засобів), які прийнято на баланс підприємства у якості запасів, затрат у незавершене виробництво, готову продукцію, витрат майбутніх періодів, інших запасів і затрат, дебіторську заборгованість, короткострокові фінансові вкладення, грошові кошти та інші оборотні активи. За своєю економічною природою оборотний капітал – це вкладення в активи, які безпосередньо обслуговують процес виробництва та реалізації, виражені у різній формі активів, які можуть стати грошовими коштами упродовж одного операційного циклу. Матеріальні активи оборотного капіталу повністю споживаються у кожному операційному циклі, повністю переносять свою вартість на вартість створеної продукції.

Вибір моделі управління оборотним капіталом залежить від відношення менеджменту підприємства до вибору джерел покриття змінної частини оборотних активів, тобто до вибору відносної величини чистого оборотного капіталу. Вважаємо, що у мовах посилення кризових явищ в економіці країни особливий інтерес представляє компромісна модель управління оборотними активами. За такого підходу, необоротні активи, постійна частина оборотних активів та половина змінної їх величини покриваються довгостроковими пасивами. Чистий оборотний капітал дорівнює за величиною сумі постійної частини оборотних активів та половині змінної їх величини. Однак такий підхід можна розглядати як плату за підтримку ризику втрати ліквідності на необхідному рівні.

УДК 336.713:657.411

КУЧЕРЯВА М.М., магістр

Науковий керівник: **ВАРЧЕНКО О.М.**, д-р. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КЛАСИФІКАЦІЯ ОСНОВНИХ ФУНКЦІЙ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Власний капітал банку, за загальним підходом до визначення – це майно банку, вільне від зобов'язань, має постійний безповоротний характер та чітко виражену правову основу та функціональну визначеність, є обов'язковою умовою створення та функціонування будь-якого комерційного банку. Отже, власний капітал представляє особливу форму банківських ресурсів. Порівняно із суб'єктами господарювання інших сфер діяльності власний капітал комерційного банку займає незначну частку (до 20%) у сукупному капіталі, тоді як інших структурах цей показник становить 40-60%. У комерційних банках власний капітал має інше призначення, ніж у інших сферах підприємництва. Якщо в останніх це – забезпечення платоспроможності та виконання більшості оперативних функцій підприємств та організацій, то власний капітал комерційного банку є насамперед інструментом страхування інтересів вкладників і меншою мірою – орієнтований на фінансове забезпечення своєї оперативної діяльності.

У загальноприйнятому розумінні існують три основні функції власного капіталу. Захисна функція означає можливість виплати компенсації вкладниками на випадок ліквідації банку. Власний капітал дозволяє зберегти платоспроможність банку шляхом створення резерву активів, які дозволяють банку функціонувати, незважаючи на загрозу появи збитків. При цьому, передбачається, що частина збитків покривається не за рахунок капіталу, а за рахунок поточних доходів банку. У даному випадку капітал відіграє роль захисту та дозволяє банку продовжити здійснення операцій на випадок виникнення непередбачених витрат або витрат.

Оперативна функція має другорядне значення порівняно із захисною. Вона включає асигнування власних коштів на придбання землі, обладнання, а також створення фінансового резерву на випадок непередбачуваних збитків. Це джерело фінансових ресурсів є незамінним на початкових етапах діяльності банку, коли засновники здійснюють ряд першочергових витрат.

Регулівна функція пов'язана із суспільним інтересом в успішному функціонуванні банку. За допомогою показника капіталу банку державні органи здійснюють оцінку та контроль діяльності банків. Зазвичай правила, що відносяться до власного капіталу банку, включає вимоги до його мінімального розміру, обмеження за активами та залученими коштами банку. У процесі розвитку банку, розширення його діяльності виникає необхідність оцінки банківського бізнесу як в цілому, так і окремих видів його діяльності: депозитної, кредитної. У зв'язку із цим, до основних функцій власного капіталу можна віднести й оціночну функцію, яка дає характеристику власного капіталу, і на цій основі обґрунтовувати стратегічні орієнтири розвитку банку, його інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності.

УДК 342.25

КАЛИТА М.А., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **БАТАЖОК С.Г.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ПРОЦЕС РОЗШИРЕННЯ І ЗМІЩЕННЯ ПРАВ ТА ПОВНОВАЖЕНЬ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ОДИНИЦЬ

Децентралізація проводиться з метою оптимізації практичного вирішення питань загальнонаціонального значення, а також втілення у життя специфічних регіональних програм.

Розрізняють два види децентралізації: децентралізацію адміністративну і децентралізацію демократичну.

Суть адміністративної децентралізації полягає в тому, що держава наділяє відповідними повноваженнями, щодо здійснення завдань і функцій управління на місцях, регіональні органи влади. Ці органи влади є підпорядкованими, підзвітними і підконтрольними, а отже, й відповідальними перед органами державної влади вищого рівня, які сформували їх. Адміністративна децентралізація означає розширення компетенції місцевих адміністративних органів, які діють у межах цієї компетенції самостійно і до певної міри незалежно від центральної влади, хоча і призначаються центральним урядом.

Демократична децентралізація передбачає створення розгалуженої системи місцевого самоврядування, коли місцеві справи вирішуються не представниками центрального уряду, а особами, обраними населенням певної адміністративно-територіальної одиниці. Суть демократичної децентралізації полягає в тому, що держава наділяє відповідними повноваженнями щодо здійснення завдань і функцій державного управління місцеві органи, що формуються у демократичний спосіб населенням відповідних адміністративно-територіальних одиниць. Місцеві органи є відповідальними, підконтрольними і підзвітними перед територіальними колективами але це не виключає відповідного контролю з боку держави.

Якщо функції передаються на рівень територіальних спільнот, об'єднаних спільним проживанням у межах низової ланки адміністративно-територіального устрою держави, то такий вид децентралізації має форму місцевого самоврядування. Коли ж здійснення завдань і функцій держави на місцях доручається територіальним колективам адміністративно-територіальних одиниць вищого, ніж громада, рівня, то така децентралізація має форму регіонального самоврядування.

Основоположними принципами децентралізації є: незалежність від форми державного устрою; чітке законодавче розмежування функцій та повноважень між різними рівнями управління; цілеспрямований розвиток розгалуженої системи місцевого самоврядування; невтручання держави у сферу суверенних прав адміністративно-територіальних одиниць; фінансова підтримка органів місцевого самоврядування з боку держави; законодавче закріплення горизонтальних і вертикальних взаємовідносин у сфері соціального управління.

УДК 336.748.12

АФНАСОВ Є.О., студент 4 курсу
Науковий керівник – **БАТАЖОК С.Г.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ІНФЛЯЦІЇ ТА ЗАХОДИ АНТИІНФЛЯЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ДЕРЖАВИ

Інфляція - це одна з основних проблем економіки з глибокими соціально-економічними наслідками. Руйнуються господарські зв'язки, посилюються диспропорції в економіці, дезорганізуються інвестиційні процеси. Капітали переливаються зі сфери виробництва у сферу обігу. Зростають спекуляція, тіньова економіка, корупція. Порушується нормальне функціонування кредитно-грошової системи. Знецінення грошей підриває стимули до нагромадження їх, породжуючи таке явище як «втеча від грошей», коли підприємці й населення надають перевагу вкладанню грошових заощаджень у товари, нерухомість та інші матеріальні цінності. Згортаються товарно-грошові відносини й розширюється прямий продуктообмін на основі бартерних угод. Це призводить до втрати грошима своїх економічних функцій. Інфляція стримує надходження іноземного капіталу, знижує офіційний і ринковий курси національної валюти через її знецінення. Життєвий рівень усіх верств населення знижується. Знецінюються попередні грошові заощадження населення в банках, страхових полісах та інші паперові активи з фіксованою вартістю. Зростає безробіття, підривається мотивація до ефективної трудової діяльності, посилюється соціальна диференціація населення і соціальна напруга в суспільстві.

Антиінфляційна політика передбачає здійснення комплексу заходів, серед яких можна виділити: розробка та впровадження державних програм розвитку галузей та підприємств, які сприяють становленню конкурентного, високотехнологічного та наукомісткого виробництва; проведення послі-

довної антимонопольної політики та створення широкої мережі економічної інформації для підприємств; зміна структури виробничих фондів з метою розширення виробництва товарів народного споживання та створення умов для переливання капіталу з однієї до іншої галузі суспільного виробництва; стимулювання інвестиційної та кредитної діяльності; підвищення ефективності грошово-кредитної політики; введення гнучкої податкової політики; збільшення безготівкового обігу; обмеження емісії грошей; зростання грошових заощаджень населення. Велике значення в антиінфляційній політиці має структурна перебудова економіки і пристосування її до потреб ринку, стимулювання конкуренції у виробництві та сфері послуг. Необхідним є адаптація усіх економічних інституцій до функціонування в умовах інфляції. Важливою складовою антиінфляційної стратегії є впорядкування державних фінансів, передовсім скорочення бюджетного дефіциту.

Проведення антиінфляційної політики залежить від співвідношення багатьох економічних процесів та ступеня їхньої активності. Найбільшої ефективності можна досягти лише за умов комплексного використання всіх можливих заходів боротьби з інфляцією.

УДК 331.578:364-624:336.23

КОНДРАТЮК Н.В., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **БАТАЖОК С.Г.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЗАКЛАДІВ УПРАВЛІННЯ ПРАЦІ ТА СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ НАСЕЛЕННЯ

Сьогодні найбільшу питому вагу в бюджетах країн світу займають видатки на соціальний захист, що свідчить про виняткову роль соціальної функції держави. Розгалужена система соціальних зобов'язань стала однією з перших ознак цивілізованості суспільства. Соціальні витрати держави визначають рівень життя населення та добробут найменш забезпечених його верств.

Основними завданнями соціальної сфери є підтримання в належному стані єдиного державного автоматизованого реєстру осіб, які мають право на пільги; забезпечення надання пільг і житлових субсидій населенню, державних допомог сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам та іншим незахищеним верствам населення.

Реалізація основних завдань здійснюється за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів.

Незважаючи на те, що фінансування об'єктів соціальної інфраструктури поглинає левову частку бюджетних коштів, їх не вистачає не тільки на розвиток установ, але й на належне утримання. Проблемами соціального захисту населення є: недосконалість механізму надання допомоги, пільг і компенсацій незахищеним верствам населення; недостатність фінансування соціально незахищених верств населення.

Постає потреба в розробці стратегії фінансового забезпечення соціальної сфери. Необхідно виробити єдині критерії організації всіх видів фінансової допомоги, максимально реалізувати потенціал їхнього цілеспрямованого впливу на економіку регіону. Фінансову допомогу регіонам потрібно надавати так, щоб спонукати органи місцевого самоврядування розширювати власну дохідну базу, розвивати інвестиційну активність, структурно перебудувувати економіку регіонів. Для цього необхідно ефективно планувати доходи та видатки бюджетних коштів.

Пропонуються такі заходи щодо покращення організації фінансового забезпечення: розмежувати функції рівнів органів влади відносно фінансування соціальної сфери за рахунок коштів державного бюджету, бюджетів регіонів і місцевих бюджетів, результатом повинно стати скорочення пересічних повноважень; скорочення кількості державних соціальних стандартів, що не фінансуються; фінансові зобов'язання повинні автоматично закріплюватися за відповідним бюджетом і повністю фінансуватися з даного бюджету або у формі прямої фінансової допомоги; встановити систему стандартів, норм і нормативів, відповідно до якої в рамках бюджетного процесу України здійснюватиметься взаємодія між бюджетами різного рівня; запровадити ефективний механізм планування і прогнозування чисельності одержувачів соціальної допомоги; удосконалити систему контролю за витратами бюджетних коштів на забезпечення державних соціальних зобов'язань.

УДК 336.67

БІЛОУСЬКО А.О., студентка 5 курсу
Науковий керівник - **РУДИЧ О.О.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА

Сучасна ринкова трансформація підприємств вимагає якісно підходу до оцінки фінансового стану підприємств, до його необхідності та значимості в системі фінансового управління. В нинішніх умовах господарювання, підприємства змушені самостійно залучати фінансові ресурси та намагатися ефективно їх розміщувати з метою ведення ефективної підприємницької діяльності та забезпечення фінансової стійкості. Виняткового значення набуває визначення кількісних і якісних величин, які б характеризували стабільність, надійність підприємства як партнера в ринкових відносинах, його здатність маневрувати фінансовими ресурсами для досягнення ефективної підприємницької діяльності. Тому важливим питанням, в системі фінансового менеджменту, є визначення фінансового стану підприємств, основних критеріїв та показників його оцінки, пошук можливостей забезпечення його стабільності та стійкості.

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризує рівень забезпеченості підприємства відповідним обсягом фінансових ресурсів, необхідних для здійснення ефективної господарської діяльності та своєчасних грошових розрахунків за своїми зобов'язаннями, тобто це здатність підприємства фінансувати свою діяльність. Управління фінансовим станом підприємства включає систему принципів і методів реалізації управлінських рішень відносно визначення шляхів ефективного використання фінансового потенціалу, забезпечення достатнього рівня його фінансування та визначення перспектив розвитку в майбутньому. З цією метою здійснюється аналіз фінансового стану підприємства який дає можливість визначити, за якими пріоритетними напрямками потрібно проводити аналітичну роботу, дає можливість виявити найважливіші аспекти фінансової діяльності та найслабкіші позиції у системі фінансового стану підприємства. Головною метою даного аналізу є своєчасне виявлення й усунення недоліків у фінансовій діяльності підприємства та пошук резервів поліпшення фінансового стану і його платоспроможності. Процес управління фінансовим станом підприємства спрямований на комплексне вирішення певних завдань: оптимізації структури капіталу та активів, прискорення оборотності оборотних активів, збалансування грошових потоків, забезпечення фінансової стійкості та платоспроможності, максимізація прибутку.

В цілому, ефективне управління фінансовим станом підприємства, дозволяє своєчасно реагувати на зміни у фінансовому стані, формувати ресурсний потенціал, забезпечує фінансову стійкість та стабільний економічний розвиток підприємства.

УДК 303.7:658.15

СТОКАЛЮК В.С., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **РУДИЧ О.О.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

На даному етапі розвитку української економіки ключовою проблемою багатьох підприємств є ефективність їх функціонування та економічне зростання. Систематично аналізуючи фінансовий стан підприємства, можна встановити тенденції зміни фінансових результатів діяльності, контролювати співвідношення рівня фінансових показників підприємства і його конкурентів як з метою довгострокового планування розвитку, так і для прийняття рішень у поточному плануванні.

В економічній науці відсутній єдиний узагальнений підхід до управління та оцінки фінансового стану підприємства. Існуючий науковий доробок можна поділити на два основні напрями: удосконалення організації управління та оцінки фінансового стану підприємства та удосконалення інструментарію управління наявними фінансами.

Слід зазначити, що дослідження фінансових показників діяльності підприємства за традиційною схемою не дає повної та чіткої картини фінансового стану підприємства, оскільки висвітлення тих чи інших показників проводиться окремо, не пов'язуючи їх економічної сутності, саме тому постає необхідність проведення більш комплексного аналізу та оцінки.

Методику розрахунку показників для даного аналізу пропонують багато авторів, звичайно вона зводиться до розрахунку декількох груп показників, а саме: показників оцінки майнового стану, ділової активності, ліквідності, платоспроможності, фінансової стійкості.

Проте проведення комплексної оцінки фінансового стану підприємства не є запорукою отримання позитивних результатів. За допомогою його проведення складається стратегія і тактика подальшого розвитку підприємства, плани та управлінські рішення, здійснюється контроль за їх виконанням, виявляються резерви підвищення ефективності виробництва.

Слід зазначити, що існують різні види фінансового аналізу. Найбільш поширеними методами фінансового аналізу є: горизонтальний аналіз; вертикальний аналіз; трендовий аналіз; метод фінансових коефіцієнтів; порівняльний аналіз; факторний аналіз; спеціальний.

Отже, аналіз фінансового стану підприємства є одним з найважливіших для розуміння вихідної точки змін та прорахунку можливих варіантів дій, спрямованих на покращення ефективності функціонування підприємства.

УДК 619:611

ДАВИДЕНКО Ю. В., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ГУТКО Л. М.**, канд. екон. наук
Білоцерківський аграрний університет

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Становлення та розвиток конкурентного середовища на ринку, динамізм факторів оточення підприємств та високий ступінь комерційного ризику, що традиційно присутній в суб'єктах господарювання, потребує від них ефективного управління прибутком на підприємстві. Являючись головною рушійною силою ринкової економіки, прибуток забезпечує інтереси держави, власників та персоналу підприємства. Нині 70% суб'єктів господарювання виходять з ринку по причині непродуманого та нерационального управління прибутком.

Одними із основних причин збиткової діяльності підприємства можуть бути: помилки в розрахунках планових обсягів реалізації продукції, її собівартості; підвищення собівартості продукції; в умовах конкуренції втрата постійних покупців, замовників; неплатоспроможність самих покупців і замовників з різних на це причин; нестача власних джерел фінансування підприємства; інфляційні процеси і неефективна податкова політика; значне відволікання коштів у дебіторську заборгованість та у надлишкові виробничі запаси; спад оборотності оборотного капіталу.

Шляхами вирішення даної проблеми можуть бути: збільшенням розмірів вхідних грошових потоків (за рахунок збільшення виручки від реалізації, продажу частини основних засобів, рефінансування дебіторської заборгованості) та скорочення вихідних грошових потоків (за рахунок зниження витрат, які відносяться на собівартість продукції чи покриваються за рахунок прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства).

З іншого боку, зароблені та залучені кошти потребують раціонального управління інакше всі зусилля підприємства по досягненню прибутковості будуть марними.

Отже, необхідне проведення постійної роботи у таких напрямках: визначення оптимального (мінімально необхідного) обсягу продукції, виходячи з потреб підприємства, адже надмірна їх кількість це не тільки додаткові витрати на доставку, зберігання, але й вилучення оборотних

коштів; управління дебіторською заборгованістю, використання усіх можливих заходів у роботі з дебіторами, починаючи від відмови від укладання угод з дебіторами з високим ризиком і закінчуючи судовими позовами, обов'язково матиме позитивні наслідки.

УДК 658.14/.17

АТАМАНЕНКО О. В., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ШЕВЧЕНКО А.О.**, к. е. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ СТАНОМ ПІДПРИЄМСТВА

Фінанси відіграють надзвичайно важливу роль у суспільстві. Вони формують його життєдіяльність, його потенціал, забезпечуючи при цьому реалізацію поставлених кожною людиною, кожним підприємством та державою в цілому завдань і цілей. Щодня ми вступаємо у безліч різноманітних відносин, важливе місце серед яких займають фінанси.

Фінанси підприємств є основою фінансової системи країни. Фінансовий стан підприємств впливає на фінансове становище країни в цілому.

Як складова частина фінансової системи саме фінанси підприємств займають визначальне місце у структурі фінансових відносин суспільства. Вони функціонують у сфері суспільного виробництва, де створюється валовий внутрішній продукт, матеріальні і нематеріальні блага, національний дохід - основні джерела фінансових ресурсів. Саме тому від стану фінансів підприємства залежить можливість задоволення суспільних потреб, фінансова стійкість країни.

Фінансовий стан підприємства – це здатність підприємства фінансувати свою діяльність. Він характеризується забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, потребою в їх розміщенні і ефективністю використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними особами, платоспроможністю і фінансовою стійкістю.

Значення управління фінансами підприємств полягає в такій організації роботи фінансових служб, яка дає змогу залучати додаткові фінансові ресурси на найвигідніших умовах, інвестувати їх із найбільшим ефектом, проводити прибуткові операції на фінансовому ринку. Це забезпечить поліпшення фінансового стану підприємства, що позитивно відобразиться на усій економіці країни в цілому. Саме тому проблема управління фінансами підприємства має велике значення для розвитку економіки і набуває актуальності на сучасному етапі.

Управління фінансовим станом дає можливість керівництву спрогнозувати, спланувати роботу таким чином, щоб досягти найкращих результатів у діяльності підприємства. Оцінка та аналіз, прогнозування фінансового стану є його основними складовими.

Отже, для прийняття ефективних управлінських рішень стосовно фінансового стану підприємства необхідно не тільки досконало володіти теоретичними знаннями, але і мати ґрунтовні навички практичних розрахунків та вміти поєднувати логічну послідовність господарських подій з фінансовими відносинами, саме через прогноз і моделювання різних економічних ситуацій. Сучасна економіка України вимагає від господарських суб'єктів підвищення ефективності діяльності, фінансової конкурентоспроможності і платоспроможності на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, ефективних форм і методів господарювання та управління.

УДК 338.12/.439.5:339.564

БУРАНОВ В.Т., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ШЕВЧЕНКО А. О.**, канд. екон. наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСНОВНІ ФАКТОРИ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ КОН'ЮНКТУРУ СВІТОВОЇ ТОРГІВЛІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЮ ПРОДУКЦІЄЮ

За загальноприйнятим тлумаченням термін “кон'юнктура ринку”, або “ринкова кон'юнктура” – це конкретна економічна ситуація, що складається на певному ринку на даний період часу. В основу

формування та зміни кон'юнктури ринку покладені головним чином фактори, які безпосередньо впливають на рух цін; обсяги виробництва, об'єми експорту та імпорту продукції; зайнятість населення; грошові доходи споживачів тощо. В цілому, кон'юнктура світового аграрного ринку представляється у якості складної і динамічної соціально-економічної системи, до складу якої входять агенти ринку (суб'єкти господарювання й інституції) та економічно-торговельні відносини між ними, які і визначають певні "правила гри" на заданий проміжок часу.

Основні виявлені фактори, що зумовлюють кон'юнктуру ринку сільськогосподарської продукції, можна умовно поділити на п'ять груп: організаційно-економічні, суспільно-політичні, техніко-технологічні природно-кліматичні та екологічні фактори.

На світовий ринок сільськогосподарської продукції нині впливає значна кількість економічних, соціальних та технічних факторів, основними є: макроекономічна невизначеність (ціни на нафту мають серйозний вплив на встановлення світової ціни на сільськогосподарську продукцію, знецінення долара може призвести до зниження конкурентоспроможності експортерів та збільшити рівень купівельної спроможності імпортерів); зміни цінової політики (через уповільнення зростання виробництва та збільшення попиту ціни триматимуться на високому рівні); доступність до продовольства є основною проблемою продовольчої безпеки; уповільнення зростання виробництва (причиною уповільнення є доступність до ресурсів, навантаження на навколишнє середовище та безпосередньо зростання витрат на виробництво); велике зростання попиту (характерно для Латинської Америки та Азії, пов'язано зі зростанням доходів, урбанізацією та зміною у структурі споживання); посилення торгівлі сільськогосподарською продукцією (країни з економікою, що розвивається, відіграватимуть головну роль у торгівлі, це стосується експорту кормового зерна, рису, олійних культур, олії, цукру, яловичини, птиці та риби).

УДК 336.201.2:631.11

ФЕДЧИШИНА М. В., студентка 5 курсу

Науковий керівник: **АРТІМОНОВА І.В.**, канд. екон. наук

e-mail: fedchishina93@mail.ru

Білоцерківський національний аграрний університет

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

В умовах фінансової кризи значно зростає роль управління платоспроможністю сільськогосподарських підприємств. Оскільки платоспроможність суб'єктів господарської діяльності, перш за все, зумовлюється своєчасністю розрахунків із контрагентами, постачальниками, працівниками, кредиторами та державою.

Водночас, зазначимо, що цілеспрямоване управління фінансовим станом, платоспроможністю та фінансовою стійкістю підприємства забезпечується комплексом прорахованих управлінських дій, спрямованих на підтримку значень фінансових коефіцієнтів, шляхом збалансування структури активів і пасивів, вхідних та вихідних грошових потоків суб'єкта господарювання, а також виявлення ознак його неплатоспроможності. Безперечно, управління платоспроможністю сільськогосподарських підприємств призначене для завчасного виявлення кризи, установлення її причин і вибору заходів, що забезпечують відновлення платоспроможності. До системи управління платоспроможністю належить вирішення таких завдань, як: кількісна оцінка платоспроможності; розроблення прогнозів і планування платоспроможності на різні періоди; моніторинг платоспроможності; аналіз платоспроможності; виявлення факторів, дія яких спричиняє виникнення ситуації банкрутства підприємства, і розроблення заходів щодо їх усунення; контроль за реалізацією заходів із відновлення платоспроможності.

Управління платоспроможністю сільськогосподарських підприємств є одним із пріоритетних напрямів декомпозиції управління платоспроможністю в сільськогосподарських підприємствах, що в свою чергу повинне сприяти вдосконаленню відповідної системи фінансового планування. На наше переконання, управління платоспроможністю неможливе без належного планування та

прогнозування різних напрямів виробничої й фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств. Проте планування діяльності підприємства є процесом досить складним і зумовленим різними критеріями та механізмами їхнього досягнення, який повинен здійснюватися пошуком компромісних рішень при гнучкому сполученні протилежних вимог прибутковості, ризиковості та ліквідності.

Результати дослідження показали, що виробничо-фінансова діяльність суб'єктів господарювання аграрного сектора вимагає постійного надходження та ефективного використання грошових коштів, дотримання розрахункової, касової і договірної дисциплін, досягнення раціонального співвідношення між власним і залученим капіталом, забезпечення фінансової стійкості та ліквідності. Все це сприятиме ефективному функціонуванню та стабільному розвитку підприємства на ринку.

УДК 631.162

КУЧЕР Б. Ю., магістр

Науковий керівник: **АРТІМОНОВА І.В.**, канд. екон. наук

e-mail: b-kucher@bk.ru

Білоцерківський національний аграрний університет

УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ТА ВИКОРИСТАННЯМ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасних умовах господарювання фінансові ресурси відіграють значну роль в діяльності сільськогосподарських підприємств та їх розширеному відтворенні. Водночас, зростає значення фінансової стійкості підприємства, тому виникає питання раціонального управління фінансовими ресурсами. Нажаль, останнім часом спостерігається нестача фінансових ресурсів підприємства, що може практично повністю паралізувати всю діяльність суб'єкта господарювання та зумовлює необхідність постійної діагностики фінансового забезпечення. Очевидним є той факт, що нестача фінансових ресурсів впливає на виробничо-господарську діяльність підприємств, спричиняє виникнення, формування та зростання заборгованостей перед іншими суб'єктами господарювання, партнерами, інвесторами, співробітниками, фінансовими інституціями, державою.

Важливим фактором при вдосконаленні управління фінансовими ресурсами підприємства є поєднання стратегії з конкретним планом дій на певний період, впровадження сучасних методів формування і використання фінансових ресурсів. Це дасть змогу підприємству досягти позитивних результатів у довгостроковому періоді та отримати стійке фінансове забезпечення. Тому варто спрямувати зусилля на розробку заходів стимулювання збільшення чистого грошового потоку кожного з напрямків діяльності сільськогосподарського підприємства.

Вважаємо, що ефективне управління забезпеченням фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств полягає з одного боку, у визначенні достатнього рівня і структури активів підприємства, які необхідні йому для отримання запланованих обсягів реалізації продукції, а з іншого – у визначенні обсягів і структури джерел фінансування цих активів.

Грунтуючись на результатах дослідження, можна стверджувати, що управління процесами формування та використання фінансових ресурсів в сучасних умовах виступає домінуючим чинником ефективного виробництва та економічного розвитку сільськогосподарських підприємств. Все це призводить до вирішення низки питань, пов'язаних з вибором форм і методів фінансування, пошуком його джерел та їх оцінкою, обґрунтування доцільності та ефективності заходів тощо. Важливе значення мають використовувані в практиці управління методи, прийоми та інструменти, які повинні найповніше враховувати специфіку галузі. Разом з тим, це вимагає відповідного теоретичного обґрунтування та розробки практичних рекомендацій, реалізація, яких дозволяє забезпечувати виробничу та інвестиційну діяльність підприємства своєчасними за термінами надходження і достатніми за обсягами фінансовими ресурсів з мінімально можливими витратами на їх залучення та прийнятними рівнями ризиків.

УДК 658.155

КИРИЛЕНКО В. С., магістрантка

Науковий керівник – **О.М.ВАРЧЕНКО**, д.е.н., професор

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОГО ПРИБУТКУ НА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Найважливішим показником фінансової безпеки є прибутковість сільськогосподарської діяльності, яка обраховується за допомогою показників рентабельності. Так збільшити власний капітал, сформувати резервний фонд, застрахувати свою діяльність, започаткувати нові напрями сільськогосподарського виробництва для диверсифікації бізнесу можна за допомогою прибутку. Він являється підсумковим показником позитивних результатів господарської діяльності підприємства.

Особливості формування доходів сільськогосподарських товаровиробників обумовлені дією факторів, основними з яких є високий ступінь відносної демонополізації сільського господарства, нееластичність зв'язку між попитом на сільськогосподарську продукцію та цінами на неї, низька купівельна спроможність населення України. Вплив цих об'єктивних, але негативних для сільського господарства факторів мав би стримуватися протидією певних державних інститутів, як це відбувається у зарубіжних країнах. Невирішеність цієї проблеми призвела до масової збитковості сільськогосподарських товаровиробників і до значних втрат ними своїх фінансових ресурсів.

Надзвичайно актуальною є проблема розподілу створених доходів, оскільки саме через їх розподіл відбувається задоволення інтересів держави, власників підприємства та найманих працівників. Першочерговим питанням, яке постає при розподілі прибутку, є забезпечення відповідності інтересів держави та підприємства. З метою виявлення ступеня дотримання паритетності, гармонізації інтересів цих двох сторін, встановлення оптимальних співвідношень між тією частиною доходу, яка вилучається, і тією, яка залишається підприємству.

У зв'язку з цим діяльність вітчизняних підприємств, незалежно від форм власності, особливо в умовах кризи в Україні, спрямовується на те, щоб забезпечити зростання прибутку або принаймні стабілізувати його на певному рівні. При цьому слід зазначити, що за рахунок прибутку підприємств відбувається формування в значному обсязі бюджетних ресурсів держави, здійснюється матеріальне стимулювання працівників та проводиться фінансування процесів вирішення проблем соціально-культурних заходів.

Забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських підприємств неможливе без фінансової підтримки з боку держави. Лише комплексні дії сільськогосподарських підприємств та держави, спрямовані на підтримання фінансової безпеки шляхом створення умов і вживання заходів для отримання прибутку необхідного рівня, забезпечать бажаний результат.

УДК 658.153.014.

ВАСИЛЬЧЕНКО К. Ю., магістрантка

Науковий керівник – **О.М.ВАРЧЕНКО**, д.е.н., професор

Білоцерківський національний аграрний університет

СИНХРОНІЗАЦІЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ УПРАВЛІННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Платоспроможність підприємства справедливо розглядають як структуроутворюючий елемент концепції фінансової рівноваги. При цьому важливо відмітити, що платоспроможність є зовнішнім виявом фінансового стану підприємства і об'єктивною характеристикою його стійкості. У міжнародній практиці платоспроможність означає достатність ліквідних активів для погашення в будь-який момент всіх своїх короткострокових зобов'язань перед кредиторами. На нашу думку, платоспроможність це наявність у підприємства грошових коштів та їх еквівалентів, достатніх для погашення

короткострокових зобов'язань та поточної заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями, а також спроможність здійснювати безперервну фінансово-господарську діяльність.

У фінансовому менеджменті використовуються такі широко відомі напрямки оптимізації грошових потоків, як збалансування грошових потоків за обсягом та їх синхронізація у часі. Під синхронізацією грошових потоків у часі мається на увазі забезпечення постійної платоспроможності протягом досліджуваного періоду, а під збалансуванням – забезпечення рівності між сумою залишку на початку періоду та вхідним грошовим потоком, а також між вихідним грошовим потоком та залишком грошових активів у кінці періоду.

Проте такий підхід не дає комплексного ефекту оптимальності грошових потоків, адже в кінці планового періоду збалансовані грошові потоки повинні забезпечити не просто додатний залишок грошових активів, а саме цільовий їх залишок з урахування усіх страхових резервів та цільових обсягів майбутнього інвестування. Оскільки зміна залишку грошових активів забезпечується коригуванням чистого грошового потоку підприємства (що дорівнює різниці вхідного та вихідного грошових потоків), критерієм збалансування грошових потоків повинна бути рівність між плановим чистим грошовим потоком та цільовою зміною залишку грошових активів.

Синхронізація грошових потоків ґрунтується на коваріації вхідного та вихідного грошових потоків. У процесі синхронізації має бути забезпечене підвищення рівня кореляції між цими двома видами грошових потоків.

Зазначимо, що синхронізація грошових потоків у часі, в свою чергу, повинна забезпечити розподіл попередньо збалансованих грошових потоків таким чином, щоб забезпечувалася постійна платоспроможність і генерувався цільовий залишок грошових активів до кінця планового періоду.

УДК 658.12.

ПОТІХА О. М., магістрантка

Науковий керівник – **О.М.ВАРЧЕНКО**, д.е.н., професор

Білоцерківський національний аграрний університет

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛІНГУ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Важливим інструментом управління фінансовим станом сільськогосподарських підприємств є формування системи контролінгу. Хоча єдиного наукового твердження щодо ролі контролінгу не визначено, аналіз досліджень свідчить про особливе місце контролінгу в управлінні підприємством, оскільки він поєднує в єдине ціле функції обліку, аналізу, контролю, планування та координує діяльність у їх взаємозв'язку. Під контролінгом доцільно розуміти діяльність, яка забезпечує безперервний процес оперативного планування і поточного контролю на основі чітко регламентованої взаємодії структурних підрозділів між собою з метою забезпечення фінансової рівноваги та стабільної платоспроможності суб'єкта господарювання.

На початковій стадії впровадження контролінгу в процес фінансового управління на підприємстві достатньо закріпити функції контролінгу за економічними відділами підприємства, сформувати робочу групу з виконання завдань контролінгу зі співробітників, наділених відповідними посадовими повноваженнями. Такий підхід до впровадження контролінгу дозволить перебороти психологічний бар'єр, а також одержати достатнє уявлення про результативність управління грошовими потоками на підприємстві при мінімальних витратах фінансових і трудових ресурсів.

Другий етап передбачає розробку та затвердження регламенту контролінгу фінансових ризиків: процедур складання, передачі, обробки й аналізу вихідної інформації, узгодження напрямків регулювання та оцінки результативності контролінгу.

Заключним етапом організації контролінгу є автоматизація даного процесу. Основною метою даного етапу є одержання оперативної інформації щодо ходу реалізації операцій контролінгу кожним структурним підрозділом для оперативного реагування на непередбачені ситуації. Результатом контролінгу є формування інформації для аналізу і прийняття управлінських рішень, розробка та оцінка варіантів регулювання руху грошових потоків, параметрів управління грошовими потоками та координації прийняття управлінських рішень.

Організація відділу контролінгу на підприємстві забезпечить інформаційний інструментарій прийняття рішень в стратегічно ключових сферах його функціонування, підвищить упорядкованість інформації для аналізу і управління фінансовим станом підприємства.

УДК 657.1:657

ЮВЧЕНКО С.С., магістрантка

Науковий керівник – **О.М.ВАРЧЕНКО**, д.е.н., професор

Білоцерківський національний аграрний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА

Функціонуючи в ринковій економіці як суб'єкт підприємницької діяльності, кожне підприємство має забезпечувати такий стан своїх фінансових ресурсів, за якого воно стабільно зберігало б здатність безперервно виконувати свої фінансові зобов'язання перед своїми діловими партнерами, державою, власниками, найманими працівниками. На будь-якому підприємстві створюється система внутрішнього контролю для виконання поставлених перед нею завдань. Систему внутрішнього контролю можна визначити як політику і процедури підприємства, спрямовані на попередження, виявлення і виправлення суттєвих помилок та відхилень від норм, які можуть з'явитись у фінансових звітах.

Політика управління формуванням прибутку в інформаційній системі підприємства повинна бути направлена на максимізацію розміру позитивного фінансового результату через виконання комплексу завдань щодо забезпечення зростання обсягів діяльності, ефективного управління витратами, підвищення ефективності використання матеріально-технічної бази, оптимізації складу та структури обігових коштів, підвищення продуктивності праці та системи управління суб'єктом господарювання.

В останні роки в практиці країн з розвинутою ринковою економікою широке поширення одержала нова прогресивна комплексна система внутрішнього контролю, організована в компаніях і фірмах, яка називається «контролінг». Концепція котролінга була розроблена в 80-ті роки як засіб активного запобігання кризових ситуацій, що приводять підприємство до банкрутства. Принципом цієї концепції, що одержала назву "керування по відхиленнях", є оперативне порівняння основних планових (нормативних) і фактичних показників з метою виявлення відхилень між ними й визначення взаємозв'язку й взаємозалежності цих відхилень на підприємстві з метою впливу на вузлові фактори нормалізації діяльності.

Дуже перспективним є поєднання системи внутрішнього аудиту із структурно-функціональною формою контролю. Цей шлях дуже корисний з погляду економії витрат при забезпеченні достатньо високого ступеня ефективності системи внутрішнього контролю.

Впровадження контролінгу прибутку на підприємстві дасть можливість на основі проведеного аналізу, виявлення факторів впливу на відхилення фактичних результатів від передбачених, сформуванню системи алгоритмів дій, спрямованих на забезпечення отримання запланованих фінансових результатів.

УДК 657

КНУРЕНКО А.О., студентка 4 курсу

Науковий керівник - **СВИНОУС І.В.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОБЛІК, КОНТРОЛЬ ТА АНАЛІЗ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ, МАЛОЦІННИХ ТА ШВИДКОЗНОШУВАНИХ ПРЕДМЕТІВ

Тема «Облік, контроль та аналіз виробничих запасів, малоцінних та швидкозношуваних предметів» є актуальною, оскільки на теперішній час постає низка питань щодо вдосконалення організації та методики обліку, аналізу, контролю і аудиту ефективності використання виробничих

запасів на підприємствах. До таких питань слід віднести різні підходи до визначення суті виробничих запасів, їх класифікації з урахуванням галузевої специфіки. Крім того, питання оцінки вибуття виробничих запасів через їх велику кількість та номенклатуру – найскладніша проблема методології системи бухгалтерського обліку, яка постійно змінюється через недосконалість нормативної бази. Подальшого дослідження і наукових розробок потребують проблеми організації та методики здійснення економічного аналізу та аудиту використання виробничих запасів, які за сучасних умов господарювання практично не здійснюються. Наведені вище питання визначають цільову спрямованість магістерської роботи.

Для узагальнення інформації про наявність і рух належних підприємству запасів сировини та матеріалів (в т.ч. сировина й матеріали, які є в дорозі та в переробці), будівельних матеріалів, запчастин, матеріалів сільськогосподарського призначення, палива, тари й тарних матеріалів, відходів основного виробництва призначено рахунок 20 «Виробничі запаси». Для обліку наявності та руху малоцінних та швидкозношуваних предметів передбачено балансовий рахунок 22 «Малоцінні та швидкозношувані предмети».

Оже, можна виділити наступні напрямки вдосконалення управління виробничими запасами на підприємствах:

1) підвищення оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств, яке забезпечується запровадженням інформаційних технологій обробки економічної інформації;

2) удосконалення системи автоматизації обліково-аналітичних робіт в управлінні виробничими запасами та обґрунтування раціональних методів проведення інвентаризації виробничих запасів, оскільки успішне функціонування підприємств залежить, перш за все, не тільки від вдосконалення внутрішньогосподарської діяльності взагалі, а і від того, наскільки розвинута система автоматизації їхньої діяльності;

3) узгодження механізмів бухгалтерського і податкового обліку виробничих запасів;

4) обґрунтування системи обліку матеріальних витрат на освоєння нової техніки і технології виробництва та ін.

УДК 657

ВІЛЬЦАНЮК А.І., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **СВИНОУС І.В.**, д-р. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Alina.viltsanuk@rambler.ru

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ І КОНТРОЛЮ ОПЕРАЦІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ З НАДАННЯМ ПОСЛУГ ПІДПРИЄМСТВА ОБСЛУГОВУЮЧОЇ СФЕРИ

Підприємство обслуговуючої сфери займають важливе значення в забезпеченні ефективного функціонування та розвитку економіки України, особливо в умовах розвитку ринкової економіки. Результатом діяльності підприємства обслуговуючої сфери є обсяг наданих послуг, доходи від реалізації цих послуг. Тому, побудова правильного, достовірного, своєчасного обліку і контролю операцій, пов'язаних з наданням послуг підприємства обслуговуючої сфери, носять актуальний характер, мають важливе теоретичне і практичне значення.

Нами досліджені питання обліку і контролю господарської діяльності автотранспортного підприємства, операцій, пов'язаних з наданням автотранспортних послуг підприємства обслуговуючої сфери. Виробничий процес у автотранспортних підприємствах суттєво відрізняється від виробничого процесу у підприємствах інших галузей виробничої діяльності за такими ознаками:

- автотранспорт не має справи з сировиною та її переробкою: предмет його праці надходить на підприємство зовні у готовому вигляді;

- готова продукція автотранспортних підприємств являє собою послугу, тому вона не може бути оприбуткована у вигляді матеріальних цінностей.

Основою організації обліку витрат підприємства автомобільного транспорту є П(С)БО 16 «Витрати», «Методичні рекомендації з формування собівартості перевезень (робіт, послуг) на транспорті», затверджені наказом Міністерства транспорту України від 05.02.2001 р. № 65, інші нормативні документи та наказ про облікову політику конкретного підприємства.

Отже, у складі витрат автотранспортних підприємств доцільно передбачати такі статті:

- прямі витрати на оплату праці;
- відрахування на соціальні заходи (у відсотках до прямої оплати згідно з діючим законодавством);
- витрати палива і мастильних матеріалів;
- витрати на заміну і ремонт (знос) автомобільних шин;
- інші матеріальні витрати;
- амортизаційні відрахування;
- витрати на ремонт і технічне обслуговування рухомого складу та ін.

УДК 657

ІВАНЮК К.І., студент 5 курсу

Науковий керівник – **СВИНОУС І.В.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОБЛІК І КОНТРОЛЬ ЗАПАСІВ

Виробничі запаси підприємства в господарському процесі постійно виконують функції оборотних засобів, використовуються у виробництві, складають суттєву частину в собівартості виробленої продукції. Тому питання організації належного обліку і контролю щодо достовірності, своєчасності, законності надходження та використання запасів мають важливе теоретичне та практичне значення, носять актуальний характер.

Дослідженням проблеми контролю запасів та відображенням їх в обліку, займалися такі вітчизняні науковці, як Ф. Ф. Бутинець, О. В. Сметанко, Г. В. Савицька, С. В. Панібратова, С. Г. Михалевич, О. Г. Череп, М. Т. Білуха, С. В. Мочерний, М. Г. Чумаченко та інші.

Методологічні принципи формування інформації про запаси та розкриття її у фінансовій звітності регулюються П(С)БО 9. Аналітичний та синтетичний облік запасів відображається на рахунку 20 «Виробничі запаси», це активний рахунок. По Д-ту відображаються операції з надходження запасів, по К-ту – операції з їх використання.

Завданням бухгалтерського обліку запасів є своєчасне оформлення первинних документів на всі операції, пов'язані з надходженням, зберіганням і витрачанням сільськогосподарської продукції, матеріалів та інших запасів, здійснення точного і повного контролю за своєчасним оприбуткуванням, зберіганням і економним витрачанням матеріальних цінностей у процесі виробництва, за додержанням встановлених норм витрат матеріалів, систематичний контроль за транспортно-заготівельними витратами під час придбання запасів на стороні, своєчасне виявлення виробничих запасів, які не використовуються в господарстві і які можна реалізувати для мобілізації внутрішніх резервів.

Завданням контролю операцій з виробничими запасами є перевірка повноти і своєчасності оприбуткування виробничих запасів, їх фактичної наявності і умов зберігання, перевірка правильності визначення первісної вартості запасів, їх документального оформлення і відображення в системі бухгалтерських рахунків та перевірка правильності їх списання при витрачанні.

Отже, на основі проведених досліджень можна зробити висновки, що підприємства й фізичні особи, які здійснюють підприємницьку діяльність, повинні знати порядок оформлення руху запасів, порядок формування собівартості виробленої продукції, методи оцінки запасів при вибутті за для результативності своєї діяльності та оптимізації використання власних запасів.

УДК 657

ОМЕЛЬЧУК С.М., студент 5 курсу
Науковий керівник – **СВИНОУС І.В.**, д-р. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОБЛІК ТА АУДИТ ПОТОЧНИХ БІОЛОГІЧНИХ АКТИВІВ

Виробництво продукції рослинництва посідає одне з основних місць у розвитку сільського господарства як галузі, якій належить пріоритетне значення в забезпеченні сталого економічного розвитку, служить сировиною для виготовлення ряду промислових товарів, належить до важливих джерел створення кормових ресурсів для розвитку тваринництва, має визначальну роль у формуванні експортних поставок продовольчих товарів держави.

Нові методологічні підходи до організації обліку передбачають: уточнення об'єктів обліку; застосування принципів оцінки поточних біологічних активів і сільськогосподарської продукції; удосконалення документування господарських операцій в сучасних організаційно-правових формах господарювання та при застосуванні комп'ютерних технологій обробки економічної інформації; формування доходів, витрат і визначення фінансових результатів; удосконалення статистичної та бухгалтерської звітності.

Стан та проблеми обліку і аудиту поточних біологічних активів на даний час досить актуальні. Тому їх піднімають у своїх роботах провідні вітчизняні науковці, зокрема В.М. Жук, Є.В. Калюга, Г.Г. Кірейцев, М.М. Коцупатрий, О.О. Канцуров, М.Ф. Огійчук, П.Л. Сук, Л.С. Шатковська та інші вчені. На недосконалість теоретико-методологічної бази МСФЗ і, відповідно вітчизняних П(С)БО неодноразово наголошували Ф.Ф. Бутинець, Н.М. Малюга, О.М. Петрук, Н.Л. Правдюк, М.С. Пушкар, Л.К. Сук. Впровадженням П(С)БО 30 визначено особливий порядок обліку доходів і витрат сільськогосподарської діяльності, оцінки біологічних та інших активів, надходження продукції, визначення фінансових результатів, що, відповідно, ускладнює аудиторський процес та вимагає удосконалення методичних підходів щодо аудиту поточних біологічних активів.

Аудиторська перевірка поточних біологічних активів здійснюється відповідно до плану й програми аудиту, у визначені строки після ознайомлення з формою бухгалтерського обліку та встановлення виправлення помилок, вказаних аудитором за попереднього аудиту.

Отже, на основі проведених досліджень можна зробити висновки, що в результаті біологічних перетворень відбуваються якісні і кількісні зміни біологічних активів рослинництва, що потрібно враховувати під час здійснення їх аудиту. У аудиті біологічних активів рослинництва використовують різні методичні прийоми. Перевагу мають такі з них: дослідження документів, нормативно-правове регулювання, контрольні заміри робіт, вибіркові і суцільні спостереження.

УДК 657

СТАДНІК В.Л., студент 4 курсу
Науковий керівник – **СВИНОУС І.В.**, д-р екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОБЛІК ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИЧИХ КООПЕРАТИВАХ

В економічній та обліковій науці капітал є абстрактною категорією, так як його можна сприйняти за допомогою органів чуття. Виходячи з ролі і місця капіталу в діяльності аграрних формувань, є підстави вважати, що ця проблема має певне наукове і практичне значення.

Власний капітал підприємства підприємства - це частина в його активах, що залишається після вирахування його зобов'язань. Як засвідчила практика, особливості обліку власного капіталу сільськогосподарських підприємств пов'язані, перш за все, з правильним та юридично обґрунтованим розумінням організаційних і правових аспектів здійснення всіх господарських операцій, які призводять до руху і змін розміру власного капіталу юридичних осіб, які орендують майнові і земельні паї.

Залежно від джерел формування власний капітал сільсько-господарського підприємства можна поділити на вкладений капітал (капітал, внесений власниками підприємства - зареєстрований) і додатково вкладений та накопичений капітал (капітал, отриманий в процесі діяльності підприємства - капітал від переоцінки, дарований капітал, нерозподілений прибуток).

В СВК ім. Щорса Білоцерківського району статутний капітал відображається на субрахунку 401 «Статутний капітал». За кредитом субрахунку 401 «Статутний капітал» відображається збільшення статутного капіталу, за дебетом — його зменшення (вилучення). Сальдо на цьому субрахунку відповідає розміру статутного капіталу, який зафіксовано в установчих документах підприємства. Аналітичний облік статутного капіталу ведеться за видами капіталу за кожним засновником, учасником.

Облік власного капіталу в сільськогосподарських кооперативах необхідно здійснювати відповідно до Закону України «Про сільськогосподарську кооперацію», згідно з яким у сільськогосподарських кооперативах повинні створюватися неподільний та пайовий капітал. Останній формується за рахунок пайових внесків членів кооперативу і складається з обов'язкового та додаткового паю. Розміри обов'язкового пайового внеску встановлюють в рівних частках і/або пропорційно очікуваній участі члена кооперативу у його господарській діяльності. Розмір і обов'язковість формування додаткового паю законодавством не регламентується. Порядок формування і розміри неподільного капіталу визначаються статутом. Його створюють за рахунок вступних внесків членів кооперативу у розмірах, визначених статутом, та майна кооперативу (окрім землі). Пайові внески членів кооперативу до неподільного капіталу не відносять і в обліку відображаються окремо.

Інформація про суми пайових внесків членів колективного сільсько-господарського підприємства повинна узагальнюватися і відображатися на субрахунку 402 «Пайовий капітал».

УДК 657

ХОРУЖЕНКО Ю.М., студентка 4 курсу

Науковий керівник - **ХОМ'ЯК Н.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОБЛІК ПРАЦІ ТА РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Питання обліку праці та розрахунків з оплати праці набуває все більшої актуальності, тому, що рівень ефективності праці колективу, виробничого підрозділу, окремого працівника залежить від повноти використання фактора мотивації праці, важливими складовими якого є розмір оплати праці, участь у розподілі результатів господарської діяльності.

Проблеми обліку, оплати й стимулювання праці багатогранні, їх вивченням займався дуже багато науковців. З них можна виділити таких, як Бутинець Ф.Ф., Гура Н.О., Лень В.С., Ткаченко Н.М., Хом'як Р.Л. та інші.

На підприємстві основним документом з обліку виходу на роботу і відпрацьованого часу є таблиць обліку робочого часу. синтетичний облік розрахунків за виплатами працівникам ведуть в Журнал і-ордері № 10.2 с.-г. Аналітичний облік ведеться у Розрахунково – платіжній відомості.

Є значна кількість проблем, які виникають при веденні обліку праці, зокрема встановлені розцінки за виконані роботи є на досить низькому рівні, економія коштів на вдосконаленні ведення бухгалтерського обліку, за браком бланків типових форм первинна документація у відділках часто складається в довільній формі, що може призвести до помилок і т.д. і т.п.

Одже, виходячи з цього, для покращення стану облікової роботи, можна внести такі пропозиції:

- 1) провести автоматизацію обліку на основі програмного забезпечення 1С;
- 2) переглянути розцінки за виконані роботи з метою підвищення матеріальної зацікавленості працівників в результатах своєї праці;
- 3) удосконалити ведення аналітичного обліку праці та її оплати в розрізі виробничих підрозділів;
- 4) посилити контроль за використанням фонду робочого часу.

УДК 657

ДЕРКАЧ Г.О., студентка 4 курсу

Науковий керівник - **ХОМЯК Н.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ НАЯВНОСТІ ТА РУХУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

Облік готової продукції в сучасних умовах господарювання є важливою темою для розгляду та її актуальність полягає в тому, що більшість підприємств України займається виробництвом та реалізацією продукції. Результатом діяльності будь-якого підприємства є випуск готової продукції, виконання робіт або надання послуг. Адже саме завдяки цьому вони і отримують свій основний прибуток. Тому тема обліку готової продукції та її правильного відображення в обліку є актуальною.

Проблемні питання організації обліку готової продукції найбільш ґрунтовно розглянуто в працях таких вітчизняних вчених, як Ф.Ф. Бутинця, А.М., Герасимовича, С.Ф. Голова, В.І. Єфименка, І.В. Жиглей, М.В. Кужельного, В.Г. Линника, В.М. Мурашка, В.М. Пархоменка та ін. Проте, ряд важливих проблем обліку готової продукції ще й досі залишилися не дослідженими.

Готовою продукцією вважаються конкретні вироби, що пройшли всі стадії технологічної обробки на підприємстві, відповідають встановленим стандартам чи технічним умовам, прийняті відділом технічного контролю і здані на складабо безпосередньо замовнику. Облік готової продукції повинен забезпечити контроль за виконанням завдань по випуску продукції згідно з договірним асортиментом на всіх стадіях її руху; зберігання готової продукції за обсягом, асортиментом та якістю; своєчасну випуску документів на відвантаження; використання фінансових і матеріальних ресурсів за допомогою складання планових і фактичних калькуляцій собівартості продукції.

Отже, сьогодні однією з складових ефективної організації обліку наявності та руху готової продукції є високий рівень використання облікової інформації для оцінки якісних та кількісних характеристик готової продукції. Результати дослідження з організації обліку готової продукції свідчать про те, що існує ряд проблем, які впливають на організацію ведення обліку готової продукції. Вирішення досліджених проблем дозволить ефективно здійснювати бухгалтерський облік готової продукції та її собівартості, підвищить ефективність виробництва.

УДК 657

ОВСЯНА О.М., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **ХОМЯК Н.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОБЛІК РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ

Актуальність обраної теми дослідження у тому, що на даний час приділяють значну увагу розрахунків з постачальниками і підрядниками. Це пов'язано з тим, що постійний кругообіг господарських коштів викликає безупинне поновлення різноманітних розрахунків. Однією з найпоширеніших видів розрахунків є розрахунки з постачальниками і підрядниками за сировину, матеріали, товари та інші матеріальних цінностей. Облік розрахунків з покупцями та постачальниками є найважливішою ділянкою бухгалтерської роботи, оскільки на цьому етапі формується основна частина доходів та грошових надходжень підприємств.

У процесі здійснення підприємницької діяльності суб'єкт господарювання взаємодіє з іншими підприємствами, організаціями, які поставляють матеріальні цінності, включаючи виробничі запаси, обладнання, інші активи, надають послуги, виконують роботи, необхідні для забезпечення звичайної діяльності підприємства. У результаті виникає поточна кредиторська заборгованість перед вітчизняними та іноземними постачальниками та підрядниками.

Розрахунки з постачальниками та підрядниками проводяться в готівковій, безготівковій формі або зарахуванням взаємних вимог на підставі первинних документів (накладних, товарно-транспортних накладних, актів приймання-передачі виконаних робіт (наданих послуг), податкових накладних, виписок банку).

Для обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками використовують рахунок 63 "Розрахунки з постачальниками та підрядниками". Його призначено для ведення обліку розра-

хунків із постачальниками та підрядниками за одержані товарно-матеріальні цінності (у тому числі отримані від учасників промислово-фінансових груп), виконані роботи, надані послуги.

За кредитом даного рахунку відображають заборгованість за одержані від постачальників та підрядників товарно-матеріальні цінності, прийняті роботи, послуги, за дебетом – її погашення, списання.

Отже, для вдосконалення організації розрахунків та їх обліку, зниження дебіторської заборгованості і зміцнення фінансового стану підприємства необхідно: стежити за співвідношеннями дебіторської і кредиторської заборгованості, доцільно проводити аналіз складу і структури дебіторської і кредиторської заборгованості за конкретними постачальниками і покупцями, контролювати оборотність дебіторської та кредиторської заборгованості, а також стан розрахунків щодо простроченої заборгованості.

УДК 657

ГОЛОВАТОВА М.В., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **СТАДНІК Л.І.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

Marina_golovatova93@mail.ru

ОБЛІК ТА АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

Процес реалізації – це сукупність операцій з продажу готової продукції, виконаних робіт і наданих послуг споживачам. Продукція рослинництва, її виробництво та реалізація займають важливе місце в аграрному секторі економіки України. Процес реалізації завершує кругообіг господарської діяльності організації, що дозволяє їй виконувати зобов'язання перед покупцями, державним бюджетом, установами і т.д.. Питання обліку та аналізу продукції рослинництва, їх правильної, достовірної, своєчасної, законної організації мають важливе теоретичне та практичне значення, носять актуальний характер.

Готова продукція отримана від рослинницького підприємства призначена для продажу на сторону або для іншого не виробничого споживання (видачу й продажі працівникам, передачі у не виробничу сферу тощо). Для обліку такої продукції призначено синтетичний рахунок 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва», до якого відкривають окремі субрахунки. Собівартість відвантаженої продукції списують у дебет рахунку 90 «Собівартість реалізації» з кредиту рахунку 27 «Продукція сільськогосподарського виробництва».

Доходи від реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг, а також знижки, надані покупцям, інші нарахування з доходу обліковують на рахунку 70 «Доходи від реалізації».

Рахунки 70 і 90 не мають залишку, є транзитними рахунками, їх закривають на рахунку 79 «Фінансові результати», за яким визначають фінансовий результат – валовий прибуток (збиток) як різницю між оборотами за кредитом і дебетом рахунку 79. У дебет рахунку відносяться також витрати, що не включаються до собівартості виробленої продукції, з кредиту рахунків 92-99 і суму податку на прибуток. Після цього суму, що залишилася, переносять із рахунку 79 на рахунок 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)».

Отже, процес реалізації завершує кругообіг засобів і створює передумови для здійснення нового кругообігу, тому належно організації обліку та аналізу реалізації продукції забезпечують достовірність визначення фінансових результатів та запобігають фінансовим ризикам підприємства.

УДК 657

БИБИК Л.П., студентка 4 курсу

Науковий керівник - **СТАДНІК Л.І.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СКЛАД ФОНДУ ОПЛАТИ ПРАЦІ, ЇЇ ОБЛІК, АНАЛІЗ ТА КОНТРОЛЬ

Тема «Склад фонду оплати праці, її облік, аналіз та контроль» актуальна тим, що заробітна плата – це найважливіша економічна категорія, один з економічних важелів, який покликаний з'єднати воедино інтереси працівника, підприємця і держави.

Для обліку розрахунків з оплати праці призначений Рахунок № 66 «Розрахунки за виплатами працівникам» який налічує три субрахунки: 661 «Розрахунки за заробітною платою»; 662 «Розрахунки з депонентами»; 663 «Розрахунки за іншими виплатами».

За кредитом рахунку 66 відображається нарахована працівникам підприємства основна та додаткова заробітна плата, премії, допомога по тимчасовій непрацездатності, інші виплати, за дебетом — виплата основної та додаткової заробітної плати, премій, допомоги по тимчасовій непрацездатності тощо.

Аналітичний облік розрахунків ведеться за кожним працівником, видами виплат та утримань. Складається зведена Відомість аналітичного обліку 5.3 с.г. та 5.1 с.г.

Синтетичний облік розрахунків за виплатами працівникам у сільському господарстві здійснюється в Журналі – ордері № 5Б с.г., який відкривається на місяць.

Первинні документи з обліку оплати праці: Табелі обліку робочого часу, Листок обліку простоїв, Листок непрацездатності, Розрахунково – платіжна відомість, Обліковий лист праці та виконаних робіт, Обліковий лист тракториста – машиніста, Розрахунок нарахування оплати праці працівникам тваринництва, Наряд на відрядну роботу, Подорожній лист вантажного автомобіля.

Веденню обліку заробітної плати на сьогодні притаманні такі недоліки: низькі рівні заробітної плати; видача заробітної плати «в тіні»; слабка матеріальна зацікавленість у підвищенні кваліфікації через незначні розбіжності в рівнях окладів працівників різної кваліфікації; недостатня стимулююча роль премій, надбавок і всієї преміальної системи.

Отже, на основі викладених досліджень можна зробити такі висновки, що оплата праці є одна з найскладніших економічних категорій і одне з найважливіших соціально – економічних явищ. Оскільки, з одного боку є основним джерелом доходів найманих працівників, а з іншого боку, для роботодавців є суттєвою часткою витрат виробництва і ефективним засобом мотивації працівників до досягнення цілей підприємства.

УДК 657

П'ЯСЕЦЬКА В.І., студентка 4 курсу

Науковий керівник - **СТАДНІК Л.І.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Питання купівлі, продажу товарів та розрахунків з покупцями і замовниками за передані товарно-матеріальні цінності, виконані роботи, надані послуги підприємств будь-яких форм власності, були і залишаються донині одними з найбільш актуальних, незалежно від суспільно-політичного ладу, що функціонує в окремо узятій країні і всьому світовому співтоваристві в цілому, тому що розрахунки між підприємствами і організаціями є однією з необхідних ланок розширеного відтворення, від якого залежить не тільки кінцеві результати підприємств, їхній фінансовий стан, а й економічне зростання країни в цілому шляхом підвищення ВВП.

Узагальнення інформації про розрахунки з покупцями та замовниками за відвантаженою продукцію, товари, виконані роботи і надані послуги, крім заборгованості, яка забезпечена векселем, ведеться на рахунку 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками", який має такі субрахунки; 361 "Розрахунки з вітчизняними покупцями"; 362 "Розрахунки з іноземними покупцями";

За дебетом рахунку 36 "Розрахунки з покупцями та замовниками" відображається продажна вартість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг, за кредитом - сума платежів, які надійшли на рахунки кооперативу в банківських установах, у касу, та інші види розрахунків. Аналітичний облік розрахунків з покупцями та замовниками ведеться за кожним покупцем та замовником, за кожним пред'явленим до сплати рахунком у Відомості аналітичного обліку по рахунку 36 "Розрахунки з покупцями і замовниками" (ф.№6.6 с.-г.). Синтетичний облік ведеться в Журналі-ордері №6 с.-г. Записи в Журнал-ордер № 6 с.-г. з кредиту рахунку 36 "Розрахунки з покупцями і замовниками" здійснюють на підставі Відомості № 6.6 с.-г. аналітичного обліку по рахунку 36 "Розрахунки з покупцями і замовниками".

Недостатність контролю з боку як головного бухгалтера підприємства, так і керівника призводить до помилок зарахування коштів, що надійшли і плутанини при платежах третіх осіб. Пе-

ревантаженість працівників бухгалтерії. Несвоєчасність надання в бухгалтерію документації з боку відділу продажів, що не сприяє скороченню помилок в обліку.

Розрахункові операції здійснюються відповідно до законодавства України у порядку, встановленому Національним банком України. Законодавством передбачено порядок проведення розрахунків між підприємствами, підприємствами і фізичними особами як у безготівковій формі, так і за готівку.

УДК 657.3 : 369

ГЛАЗЕПО І.С., студентка 4 курсу

Науковий керівник - **ТОМІЛОВА Н.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ЗА СОЦІАЛЬНИМ СТРАХУВАННЯМ

Соціальне страхування виступає самостійною галуззю страхування і є сукупністю відносин з приводу формування та використання колективних страхових фондів, призначених для виплати відшкодувань при постійній чи тимчасовій втраті працездатності або втраті місця роботи.

Дослідженню проблеми вдосконалення обліку розрахунків за соціальним страхуванням присвячено багато праць вітчизняних і зарубіжних учених, зокрема: А. Алексєєва, В. Жук, Г. Семенов, І. Житна, К. Годунко, О. Панченко, С. Голов, Т. Єфименко, Т. Зирянова, Т. Токарева. Проте необхідність удосконалення обліку шляхом введення нових методичних підходів та покращення обліково-аналітичного забезпечення визначає актуальність подальших досліджень у цій сфері.

Основними завданнями організації обліку розрахунків за страхуванням є: правильний розрахунок нарахувань та утримань до фондів соціального страхування; відображення розрахунків зі страхування на рахунках бухгалтерського обліку; звірка даних аналітичного та синтетичного обліку; документальне забезпечення нарахування та перерахування внесків зі страхування. Розрахунки за страхуванням відносяться до поточних зобов'язань за розрахунками.

З метою вдосконалення обліку розрахунків за соціальним страхуванням слід зробити наступне:

розробити нові методичні підходи до обліку розрахунків зі страхування діяльності суб'єктів господарювання з урахуванням специфіки аграрного виробництва, що дає можливість підвищити достовірність та поглибити аналітичність облікових даних, а також доповнити основні елементи облікової політики сільськогосподарського підприємства, розробити облікові реєстри, бухгалтерські проведення та вдосконалити форми звітності;

підвищити організацію обліку розрахунків за страхуванням шляхом уточнення окремих складових облікової політики щодо надзвичайних доходів, витрат, зобов'язань і резервів та її узгодження з чинним законодавством, удосконалити План рахунків, що надасть можливість ефективно організувати облік розрахунків за страхуванням;

покращити облікові реєстри та фінансову звітність шляхом розробки відомості аналітичного обліку за субрахунком 655 «За страхуванням майна та діяльності» і відображення інформації у звітності про страхування підприємства в розрізі класифікаційних ознак з метою забезпечення якісною інформацією користувачів та ін.

УДК 657.1:658.2

ЧЕРНЯХІВСЬКА В. О., студентка 4 курсу

Науковий керівник - **ТОМІЛОВА Н.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ОПЕРАЦІЙ З НАДХОДЖЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ

Одним із найважливіших факторів, які впливають на результати діяльності кожного підприємства, є наявність основних засобів, без яких неможливо увести виробництво продукції (товарів, послуг).

Організація обліку надходження основних засобів детально розглянута у наукових працях таких вітчизняних вчених, як Бабіч В.В., Верхоглядова Н.І., Ільїна С.Б., Сагова С.В., Скирпан О.П., Сук Л.К., Сук П.Л., Палюх М.С., Шило В.П. та інші. Однак при відображенні у первинних документах та облікових реєстрах відомостей про основні засоби, необхідно пам'ятати про зміни, обумовлені введенням у дію Податкового кодексу України.

Одним із важливих завдань обліку надходження основних засобів є правильне документальне оформлення і своєчасне відображення в облікових реєстрах надходження основних засобів, їх внутрішнє переміщення та вибуття, оскільки бухгалтерський облік має бути орієнтований на забезпечення оперативною інформацією всіх суб'єктів управління, а також на підготовку інформативної бухгалтерської звітності для інвесторів і кредиторів. Для документування операцій з надходження основних засобів призначені такі типові форми первинних документів: ф. ОЗ-1 «Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів»; ф. ОЗ-6 «Інвентарна картка обліку основних засобів»; ф. ОЗ-7 «Опис інвентарних карток з обліку основних засобів»; ф. ОЗ-8 «Картка обліку руху основних засобів»; ф. ОЗ-9 «Інвентарний список основних засобів». Існуючий пакет первинних документів, які застосовують при документальному оформленні операцій з основними засобами, досить місткий, але окремі операції не знайшли документального підтвердження, зокрема така операція, як формування первинної вартості основних засобів.

Усі витрати, пов'язані з надходженням об'єкта, підтверджуються відповідними окремими первинними документами, які свідчать про їх здійснення. Однак кінцева сума первинної вартості об'єкта, що відображена в акті приймання-передачі об'єкта основних засобів та інвентарній картці й складається із цих витрат, фактично не підтверджена первинним документом з її розрахунком. Для усунення зазначеного недоліку пропонується ввести форму «Розрахунок первинної вартості основних засобів» як додаток до акта приймання-передачі основних засобів.

Застосування розробленого документа «Розрахунок первинної вартості основних засобів» дасть змогу контролювати правильність визначення первинної вартості основних засобів, аналізувати та простежувати відображення в обліку витрат, які були зроблені при надходженні об'єктів основних засобів на підприємство.

УДК 331.2:657.28

ПОШУК В.О., студентка 4 курсу

Науковий керівник - **ТОМІЛОВА Н.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВА ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Розвиток ринку сприяв трансформації всіх економічних відносин в українському суспільстві, включаючи відносини у сфері оплати праці. Це призвело до створення принципово іншого механізму регулювання процесів оплати праці, змусило по іншому сприймати категорію заробітної плати, її функції та принципи формування.

Теоретичні та методичні аспекти проблеми обліку праці та її оплати займають увагу багатьох вчених, зокрема: Андросової О.Ф., Кантаєвої О.В., Гапоненко Н.Л., Потриваєвої Н.В., Сирцевої С.В., Секіріної Н.В. тощо. Дослідження вказаних авторів охоплюють значний спектр питань оплати праці, обґрунтовують різні варіанти їх розв'язання, мають значний ступінь методологічної вичерпності. Проте, надзвичайно стрімкий розвиток економіки вимагає нових заходів щодо поліпшення систем оплати праці, удосконалення оцінки, обліку аграрної праці та її оплати, нарахування оплати праці.

Ситуація, коли зайнятість не формує гідний рівень життя, є загрозливою. Неможливість отримання високої оплати праці призводить до знецінення соціальних цінностей, зневажання гідності людини, зневіри у власні сили й загалом формує незадоволеність працею та життям, зумовлює низький рівень продуктивності праці, тобто є руйнівною для стану професійного розвитку працівника. Удосконалення організації оплати праці на підприємствах має будуватися на оптимізації тарифного регулювання заробітної плати, до якої належать:

- удосконалення тарифної системи шляхом встановлення співвідношень тарифних ставок залежно від рівня кваліфікації робітників;
- запровадження гнучких форм і систем оплати праці;
- розроблення внутрішньовиробничих тарифних умов оплати праці як чинників підвищення мотивувальної та стимулюючої ролі тарифних систем;
- удосконалення мотиваційного механізму регулювання міжпосадових окладів та міжкваліфікаційних рівнів оплати праці;
- удосконалення нормування як засобу регулювання міри праці та її оплати;
- обґрунтування вибору найефективніших форм і систем заробітної плати;
- колективне регулювання заробітної плати.

Заробітна плата повинна залежати безпосередньо від результатів праці й у той же час впливати на його показники, стимулювати розвиток виробництва, ефективність роботи, підвищення кількісних і якісних результатів праці. Автоматизація обліку розрахунків по оплаті праці дозволить вирішити проблему не тільки удосконалення форми бухгалтерського обліку, а й своєчасності погашення боргів.

УДК 657

МЕЛЬНИК Ю. С., студентка 4 курсу

Науковий керівник - **ТОМЛОВА Н.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОБЛІК ТА КОНТРОЛЬ ДОХОДІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Основною метою діяльності підприємства є отримання прибутку. Проте без достовірної, релевантної, систематизованої належним чином інформації про особливості утворення прибутку підприємства неможливо ефективно управляти процесом його формування. Тому в сучасних умовах зростає роль обліку і контролю доходів підприємств як джерела необхідних даних для забезпечення належного протікання процесів формування результатів діяльності суб'єктів господарювання.

Дослідженню різних аспектів організації та методики обліку й контролю доходів і результатів присвятили свої роботи такі науковці, як: А. Бабо, Дж. Блейк, В. Бурцев, Ф. Вуд, А.І. Нечитайло, С.А. Николаева, Роберт Н. Ентоні, В.Ф. Палій, Я.В. Соколов. Низка проблем на сьогодні залишається не вирішеною через те, що відбуваються процеси стандартизації обліку і звітності та становлення нормативної бази в Україні.

Проведене дослідження стану обліку доходів діяльності дало змогу виявити проблеми, які потребують обґрунтованого вирішення. Це, зокрема впорядкування бухгалтерського обліку операцій з продажу товарів з можливістю поглибленої аналітичної деталізації для раціональної організації їх контролю та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Оскільки підприємство самостійно приймає рішення щодо ведення аналітичного обліку та відкриття рахунків третього та нижчих порядків, з метою деталізації інформації вважаємо, що доцільно ввести до рахунку 702 «Дохід від реалізації товарів» та до рахунку 704 «Вирахування з доходу» рахунки третього порядку – субрахунки та аналітичні рахунки внутрішньогосподарського (управлінського) обліку.

Значна частина проблем, що виникають внаслідок неефективного господарювання через прийняття непродуманих управлінських рішень, зумовлюють необхідність детального вивчення механізмів управління доходністю та пошуку його поліпшення, зокрема за рахунок використання переваг удосконаленої системи обліково-аналітичного забезпечення. Дохід є узагальнюючим показником, тому дає можливість: оцінити ефективність діяльності фірми; визначити величину бази для оподаткування (чим менше дохід, а згодом прибуток, тим менші податки); прийняти рішення, пов'язані з вкладенням коштів у фірму; досягти мету власників - акціонерів у збільшенні доходності підприємства.

Отже, облік і контроль доходів займає важливе місце у господарській діяльності підприємства, адже він становить основну частину формування фінансового результату, а

концентрація зусиль на прибутковості як на основній меті свідчить про кризу менеджменту, орієнтованого на короткочасний успіх. Це призведе до зниження конкурентоспроможності, обмеження інвестицій, негативно вплине на майбутній розвиток підприємства.

УДК 657:330.522.4

СОСНОВЦЕВ Ф.В., студент 4 курсу

Науковий керівник - **ТОМІЛОВА Н.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Для здійснення господарської діяльності підприємствами всіх форм власності та галузей економіки використовуються виробничі запаси, які є найбільш важливою та значною частиною активів підприємства. З одного боку, сформовані виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, гарантують його економічну безпеку, а з іншого – виробничі запаси на рівні великих промислових підприємств потребують великих капіталовкладень. Тому, від організації та ведення обліку виробничих запасів залежить точність визначення прибутку підприємства, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність роботи підприємства, а від їх правильної оцінки залежать показники фінансового стану, на підставі яких приймаються управлінські рішення.

Загальні питання обліку виробничих запасів висвітлені у працях відомих вітчизняних учених – економістів, зокрема: Ф. Ф. Бутинець, Б. І. Валуєв, С. Ф. Голов, Л. В. Жилкіна, З. В. Гуцайлюк, М. В. Кужельний, В. І. Єфіменко, Г. Г. Кірейцев, В. Г. Лінник. Однак, існують питання вдосконалення обліку виробничих запасів на підприємствах залишаються актуальними та потребують нагального вирішення.

Аналізуючи діяльність підприємства, можна виокремити наступні проблеми ведення обліку виробничих запасів: складність визначення справедливої (ринкової та неринкової) вартості запасів, що полягає у використанні підприємствами бартерного обміну; низький рівень оперативності інформаційного забезпечення управління виробничими запасами підприємств; обмеженість контролю використання виробничих запасів. Вирішенню цих проблем сприяє: оновлення системи отримання інформації про виробничі запаси; використання нетрадиційних для вітчизняної облікової практики підходів щодо ефективного їх використання та оптимізації результатів діяльності підприємства через застосування принципів і методів бухгалтерського обліку; поліпшення підготовки сировини і матеріалів до виробничого споживання, та нормування витрат матеріальних ресурсів; підвищення відповідальності і посилення матеріальної зацікавленості трудящих в економічному використанні запасів.

Отже, виробничі запаси є вагомою частиною активів підприємства, вони займають особливе місце у складі майна та домінуючі позиції у структурі витрат підприємств різних сфер діяльності; при визначенні результатів господарської діяльності підприємства та при висвітленні інформації про його фінансовий стан. Це в свою чергу вимагає повної, достовірної інформації про наявність та рух виробничих запасів, яку може надати правильно організована система управління складським господарством, що генерує та інтерпретує всю базу інформаційного потоку, надану різними ринковими системами для ефективного управління виробничими запасами.

УДК 657.331.2

КОВАЛЕНКО Д.О., студентки 4 курсу

Науковий керівник - **ТОМІЛОВА Н.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СТАН ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ПРАЦІ ТА ЇЇ ОПЛАТИ

Дана тема «Стан та шляхи вдосконалення обліку праці та її оплати» обумовлена тим, що оплата праці та її облік є невід'ємною частиною будь-якого підприємства в будь-який час і в

будь-якій державі. Люди завжди будуть працювати і завжди еквівалентно відпрацьованому часу (або одиниць продукції) будуть отримувати заробітну плату у грошовому вираженні. На підприємствах враховуються багато фінансових і господарські операції, і одне з найважливіших значень має облік оплати праці. Від правильності та повноти використання всього потенціалу, а також дотримання всіх правил і норм ведення обліку праці залежить і його продуктивність.

Оплата праці - це заробіток, розрахований, як правило, в грошовому виразі, який за трудовими договорами власник або уповноважений ним орган виплачує за виконану роботу або надані послуги.

В даний час розвиток ринкових відносин призвів до необхідності вдосконалення бухгалтерського обліку, в тому числі обліку праці та її оплати. Це вимагає введення нових документів форм, або вдосконалення існуючих форм.

На багатьох підприємствах для аналітичного обліку праці та її оплати застосовують особові рахунки та податкові картки працівників, а також розрахунково-платіжні відомості. Для синтетичного обліку застосовують рахунок 70 «Розрахунки з персоналом з оплати праці». У цілому всі розрахунки оплати праці, заробітної плати за час відпустки та допомоги з тимчасової непрацездатності відповідають чинному законодавству. Позитивним моментом є наявність всіх даних, необхідних для нарахування і виплати заробітної плати в документах аналітичного обліку заробітної плати.

Облік праці та її оплати має відповідати таким нормативним документам, як: Кодекс законів про працю; Закони України «Про оплату праці», «Про відпустки», «Про збір на обов'язкове соціальне страхування»; Положення про порядок укладання контрактів під час оформлення (найму) на роботу працівників; Порядок нарахування середньої заробітної плати; План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій та інші.

Отже, на основі даних можна виділити підсумок, що оплата праці являє собою грошове вираження тієї частини праці працівників у суспільному продукті, яка надходить в особисте споживання. Організації самостійно встановлюють форми, системи і розміри оплати праці, а також інші види доходів працівників. В даний час основною юридичною формою регулювання трудових відносин є трудовий договір, який представляє собою угоду між роботодавцем та працівником і полягає в письмовому вигляді.

УДК 657.421.

РОГОВА О. С., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ЗАБОЛОТНИЙ В. С.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

lena.rogowaia@yandex.ru

ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ЇХ ВИКОРИСТАННЯ

Основні засоби підприємства - один із активів на частку якого припадає найбільша питома вага грошової оцінки. Тому правильна, достовірна, своєчасна організація обліку, аналізу та контролю їх використання мають важливе теоретичне та практичне значення, носять актуальний характер. На бухгалтерський облік покладено завдання з поліпшення інформаційного забезпечення управління і контролю за збереженням основних засобів та зміцнення фінансового стану підприємства, підвищенням ефективності діяльності.

Проблему обліку основних засобів досліджували такі вчені, як Білуха М. Т., Бутинець Ф. Ф., Грабова Н. Н., Добровський В. Н., Загородній А. Г., Партин Г. О., Лень В. С., Гливенко В. В., Бочок М. П., Іванов Л. П. та ін.

Бухгалтерський облік покликаний документально вірно оформлювати та своєчасно відображати в облікових реєстрах наявність та рух (надходження та вибуття) основних засобів, забезпечувати контроль за збереженням основних засобів та їх станом. Основне завдання обліку полягає у висвітленні наступних питань: облік наявності основних засобів, облік нарахування амортизації (зносу) основних засобів, особливості обліку амортизаційних відрахувань.

Основними із елементів системи управління основними засобами підприємства є контроль. Завдання контролю операцій з основними засобами полягає в тому, щоб перевірити збереження та використання їх за даними балансу, правильність аналітичного і синтетичного обліку, своєчасність відображення в обліку операцій, пов'язаних з введенням їх в експлуатацію, вибуттям нарахуванням зносу і амортизації основних засобів.

Основні засоби є основною складовою матеріально-технічної бази підприємств, а тому проведення аудиту даних активів - надзвичайно важливе і складне завдання. Мета аудиту полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації щодо основних засобів.

Отже, важливим фактором виробництва, що визначає рівень його розвитку і результативності, є основні засоби. Збереження, раціональне використання та відтворення основних засобів в значній мірі залежить від правильної організації їх обліку.

УДК 005.931.21:336.21:334.722

КУБАРСЬКА С.В., ХОЛОДНА А.В., студентки 3 курсу

Науковий керівник – **БЕЗПАЛА О.В.**, викладач економічних дисциплін

Технологіко-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ

Впровадження спрощеної системи оподаткування створило стимул для розвитку підприємства в Україні, що допомогло створити тисячі робочих місць і значно збільшити доходи до державного та місцевих бюджетів.

Актуальність теми полягає в тому, що в умовах системної перебудови економіки України, адаптації її до ринку із соціальною орієнтацією, об'єктивно необхідним є створення трансформаційних механізмів, які б стимулювали суб'єктів господарювання нарощувати обсяги та підвищувати ефективність виробництва, оновлювати матеріальну-технічну базу. Малі та середні підприємства завдяки гнучкості та чутливості до ринку, здатні розширювати асортимент за незначних капіталовкладень, сприяти зайнятості населення.

Об'єктом роботи є суб'єкт малого підприємства ТОВ «Гранбуд». Товариство є платником IV групи.

Аналіз нарахованого та сплаченого податку показав, що в 2013 році єдиний податок становить 8100 грн., в 2014 році – 10300 грн., що на 27,16% більше ніж в попередньому році. В 2015 році очікується збільшення надходжень до бюджету єдиного податку у зв'язку зі змінами в законодавстві, а саме збільшення ставки з 5% до 10%.

Спрощеній системі оподаткування притаманні недоліки, такі як:

- елемент подвійного оподаткування;
- обмеження за обсягом діяльності таких суб'єктів;
- сума єдиного податку ФОП податків сплачується авансом за звітний період;
- обмеження за способом розрахунків юридичними особами;
- значні викривлення механізму функціонування податкової системи та конкурентного середовища внаслідок паралельно існування стандартного та спрощеного оподаткування;
- гальмування розвитку зростання суб'єктів господарської діяльності, які наділені правом спрощеного оподаткування та не зацікавлені у зміні свого статусу;
- посилення несправедливості в оподаткуванні суб'єктів господарювання, які сплачують єдиний податок, і тих, які на незначну суму перевищують кваліфікаційний поріг, котрий дає право на спрощене оподаткування, внаслідок чого останні мають нести більше податкове навантаження.

Серед основних кроків, щодо удосконалення спрощеної системи оподаткування можна виділити:

- встановлення прогресивної шкали ставок оподаткування для різних обсягів виручки платників єдиного податку;

- застосування спрощених схем справляння окремих податків для окремих галузей;
- законодавче визначення переліку видів діяльності, щодо яких юридичним та фізичним особам дозволено застосовувати спрощену систему оподаткування;
- передбачення різних ставок єдиного податку для суб'єктів підприємницької діяльності в залежності від виду діяльності;
- перелік видів діяльності, при здійсненні яких фізичним особам дозволяється сплачувати єдиний податок за фіксованою сумою, має бути суттєво обмежений.

УДК 336.226.11

ХАРЧИШИНА В.В., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **БЕЗПАЛА О.В.**, викладач економічних дисциплін

Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного аграрного університету

ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ

На даному етапі розвитку нашої країни, посилюється бюджетне і соціальне значення податку з доходів фізичних осіб: податок розглядають не лише як інструмент наповнення доходної частини бюджету, але й як важливий соціально-економічний чинник.

Нарахування та сплата податку на доходи фізичних осіб регламентується Податковим кодексом. Ставки податку були змінені 28 грудня 2014 року законом «Про внесення змін до Податкового кодексу України».

Об'єктом нашого дослідження є нарахування та сплата податку на доходи фізичних осіб Технолого-економічним коледжем Білоцерківського національного аграрного університету.

Даний податок нараховується за допомогою програми «Інтерсофт». Аналіз утриманого податку із заробітної плати працівників показав, що сума податку в 2012 році склала 148654, 65 грн., в 2013 – 179020, 66 грн., що на 20,43% більше ніж у попередньому році, а в 2014 – 199893, 32 грн., що на 11,66% більше ніж у 2013.

Податок на доходи фізичних осіб відіграє значну фіскальну роль, але головною проблемою даного податку є те, що він не є нейтральним і соціально справедливим. Бідні верстви населення у структурі власних витрат сплачують значно більший обсяг коштів, ніж заможні. Це обумовлено тим, що для більшості громадян з невисокими статками єдиним джерелом доходу є зарплата.

Основним напрямком подальшого удосконалення законодавчої бази у цій сфері має стати зменшення податкового навантаження на соціально незахищені верстви населення та зростання відповідальності платників податку за ухилення від оподаткування. Потрібна активізація державної політики високих доходів громадян, насамперед – для економічного активного населення, що забезпечує процес генерації первинних доходів як об'єкта оподаткування (доходи громадян різних категорій економічно активної частини населення). Необхідним є також удосконалення системи оподаткування доходів від операцій з продажу нерухомого майна, спадщини і подарунків.

Держава не зовсім стимулює сплачувати податок на доходи фізичних осіб, тому потрібно механізм оподаткування доходів громадян зробити більш прозорим та справедливим щодо різних верств населення, а також запровадити мережу пільг для категорій населення, що має менші доходи.

Серед основних кроків на шляху удосконалення процесу стягнення даного податку можна запропонувати наступні:

- запровадження регресивної шкали ставок ПДФО з одночасним застосуванням єдиного соціального податку замість існуючої складної системи нарахувань на фонд оплати праці. З метою заохочення платників податків до детінізації своїх доходів ставка ПДФО в Україні для верств населення з високими доходами має бути меншою за існуючу нормативну ставку;

- у механізмі сплати ПДФО необхідно запровадити неоподатковуваний мінімум на рівні прожиткового мінімуму для всіх категорій платників, а також на вибір платника податку – норму оподаткування сімейного доходу;

- необхідно здійснити глобальний підхід до визначення об'єкта оподаткування замість існуючого сьогодні вибіркового підходу;
- вдосконалення механізму надання податкових пільг, зокрема на законодавчому рівні;
- запровадження єдиного соціального податку має відбуватися у декілька етапів шляхом поступової зміни співвідношення платежів до фондів соціального страхування працівників і роботодавців. Протягом кількох років частки платежів працівників і роботодавців мають бути приведені до рівного співвідношення. При цьому солідарна система соціального забезпечення також поступово має бути замінена на систему персоніфікованого індивідуального страхування громадян: медичного, життя, пенсій;
- проведення податкової амністії доходів громадян, запровадження нових форм і методів адміністрування ПДФО.

УДК 657.422.8

БАКАЛ Т.В., студентка 5 курсу

Науковий керівник - **ТОМІЛОВА Н.О.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗРАХУНКІВ З ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ

Дієва та чітка організація системи розрахунків з покупцями та замовниками є необхідною умовою оптимізації грошового обороту будь-якого суб'єкта господарювання, а також його стабільного та ефективного функціонування. Актуальність розвитку бухгалтерського обліку таких операцій полягає у тому, що вони пов'язані з виконанням договірних зобов'язань підприємства та часто призводять до необхідності участі в адміністративних, цивільних та господарських спорах. Питанням продажу (реалізації) в бухгалтерському обліку в частині досліджень стадій кругообороту капіталу присвятили праці зарубіжні та вітчизняні вчені: В.П. Астахов, М.Т. Білуха, Ф.Ф. Бутинець, Й.Я. Даньків, В.С. Ківачук та ін.

На основі досліджень законодавчого регулювання та альтернативних варіантів організації бухгалтерського обліку удосконалено елементи облікової політики в розрізі її організаційної, методичної та технічної складових, що дало можливість побудувати обліково-аналітичне забезпечення системи розрахунків з покупцями та замовниками.

Наразі витрати, пов'язані з прийняттям замовлення (заробітна плата персоналу, оплата телефонного зв'язку тощо) відносяться до витрат на збут та розподіляються між виконаними замовленнями з визначеною керівником періодичністю (щомісяця, щокварталу тощо), що є проблемою під час встановлення собівартості замовлення на різних етапах його виконання. Для відображення витрат етапів виконання замовлення (прийняття, опрацювання та акцептування замовлення, витрати, що опосередковано пов'язані з виконанням замовлення) запропоновано аналітичні розрізи до рахунку 93 "Витрати на збут" (93.1 "Витрати на організацію процесу замовлення", 93.2 "Витрати на договірний процес", 93.2.1. "Витрати на прийняття замовлення", 93.2.2. "Витрати на опрацювання замовлення", 93.3. "Витрати на післяпродажне обслуговування", 93.3. "Витрати на післяпродажне обслуговування", 93.4 "Витрати на оцінку ринку"). Це дозволяє згрупувати витрати не лише за окремими замовленнями, але й визначити можливі резерви оптимізації таких витрат. Для стимулювання продажу продукції або виконання замовлення покупцям надаються знижки, аналіз підходів до відображення яких в бухгалтерському обліку показав, що існуюча методика облікового відображення знижок не сприяє формуванню достовірної інформації про надані знижки на підприємстві.

Отримані дані при порівнянні зі змінами обсягів продажу є базою для визначення ефективності використання знижок, а також визначення впливу коригування ціни на конкурентоспроможність підприємства в цілому. Це дозволяє сформулювати інформаційне забезпечення аналізу операцій за розрахунками з покупцями та замовниками в частині витрат, пов'язаних з наданням знижки.

УДК 657.471.

ВИСОВЕНЬ І.М., студентка 5 курсу
Науковий керівник – **ЗАБОЛОТНИЙ В.С.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
Pretty1993@ukr.net

ОБЛІК І АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА

Собівартість являє собою вартісну оцінку використовуваних у процесі виробництва продукції природних ресурсів, сировини, матеріалів, палива, енергії, основних фондів, трудових ресурсів, а також інших витрат на її виробництво і реалізацію. Вона відображає величину витрат, які забезпечують процес простого відтворення на підприємстві.

Собівартість реалізованої продукції складається з:

- ✓ виробничої собівартості продукції;
- ✓ реалізованої упродовж звітного періоду;
- ✓ нерозподілених загальновиробничих та наднормативних виробничих витрат.

До виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) включають:

- ✓ прямі матеріальні витрати;
- ✓ прямі витрати на оплату праці;
- ✓ інші прямі витрати; загальновиробничі витрати.

Виробнича собівартість крім технологічної включає загальногосподарські витрати (витрати на організацію і керування підприємства), тобто витрати, пов'язані з виробництвом продукції.

Не відносять на собівартість виробленої й реалізованої продукції та покривають за рахунок інших джерел: адміністративні витрати; витрати на збут; інші витрати операційної діяльності; фінансові витрати.

Отже, собівартість є один з найважливіших показників економічної ефективності, що фіксує, у що обходиться підприємству виробничого або іншого виду продукції, що дозволяє об'єктивно судити про те, наскільки це вигідно в конкретних економічних умовах господарювання.

Собівартість аграрної продукції залежить від рівня витрат, урожайності сільськогосподарських культур і продуктивності тварин, якості продукції, витрат на зберігання і та збут. Виходячи із собівартості формується ціна виробника, тобто ціна пропозиції. Ціна виробника включає повну собівартість продукції, прибуток, необхідний для відтворення капіталу.

УДК 657.31

ВАЛЬЧУК Р.В., студентка 5 курсу
Науковий керівник - **ТОМІЛОВА Н.О.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ВДОСКОНАЛЕННЯ НАПРЯМІВ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Функціонування підприємства – це складний динамічний процес, що є результатом неперервного циклічного руху грошових коштів. Однією із проблем, що виникають перед підприємствами в сучасних умовах, є відновлення і збереження динаміки циклів операційної, інвестиційної і фінансової діяльності, що є запорукою необхідної ліквідної позиції підприємства і реалізації його попиту на кошти. Вирішення цієї проблеми неможливе без глибоких досліджень економічних механізмів, що визначають грошові потоки кожного окремого суб'єкта господарювання. Загальна мета управління грошовими коштами – забезпечення збалансованості їх потоків, що надає можливість підтримувати достатній рівень платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Серед дослідників, які намагалися розв'язувати проблеми управління грошовими потоками, слід виділити праці І.А. Бланка, О.О. Орлова, М.Ю. Горохова, А.М. Поддєрьогіна, В.В. Бочарова, А.Д. Шеремета та ін.

Як кожна сукупність взаємопов'язаних елементів, система управління грошовими потоками має свої об'єкт і суб'єкт. Якщо об'єктом управління в ній виступають грошові потоки підприємства, пов'язані здійсненням різноманітних господарських та фінансових операцій, то суб'єктом є фінансова служба, склад та чисельність якої залежать від розміру, організаційної структури підприємства, кількості операцій, напрямів та видів діяльності.

Сучасна система принципів планування грошових потоків дозволяє підвищити точність прогнозів, спростити систему управління. Головними серед них виступають:

1. Принцип обґрунтованості мінімально необхідного обсягу грошових коштів, який повинен бути в підприємства для забезпечення його платоспроможності.

2. Принцип пропорційності розподілу грошових коштів між складовими виробничого процесу.

3. Принцип гнучкості планування грошових коштів.

4. Принцип оцінювання ефективності використання грошових коштів.

5. Принцип адекватності часових інтервалів та способів планування.

З розглянутих аспектів управління грошовими потоками можна зробити висновок, що управління, як важлива складова планування – це дуже складна і трудомістка робота кожного керівника підприємства, бо йому щодня необхідно приймати безліч управлінських рішень щодо розподілу і використання грошових коштів, ефективно направляти грошові потоки.

УДК 657.222.

МАШТАЛІР Т.О., студентка 5 курсу

Науковий керівник – **ЗАБОЛОТНИЙ В.С.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

aleneclat@mail.ru

ОБЛІК, АНАЛІЗ І КОНТРОЛЬ ВЛАСНОГО КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Організація обліку і аналізу власного капіталу й ефективності його використання є головним джерелом підвищення контролю за використанням власного капіталу, вартістю статутного капіталу та дотримання вимог щодо мінімального розміру початкового капіталу, а також підвищення престижності підприємства та залученню нових можливостей для підприємства.

Абсолютна та відносна величини власного капіталу підприємства залежать від фінансових можливостей підприємства та обраної ним політики щодо структури капіталу.

Для більшості підприємств основним елементом власного капіталу є

статутний (номінальний) капітал – це сума вкладів власників підприємства в його активи за номінальною вартістю згідно із засновницькими документами.

Сума статутного капіталу, а також рішення про його збільшення або зменшення мають бути зареєстровані у Державному реєстрі господарських одиниць і за вартістю відповідати даним фінансової звітності, зокрема балансу. Це та сума капіталу, в межах якої засновники підприємства (зокрема акціонерні товариства, товариства з обмеженою відповідальністю) несуть матеріальну відповідальність перед його кредиторами. Саме тому зменшення статутного капіталу за наявності заперечень кредиторів не допускається.

Управління власного капіталом підприємства повинно передбачати облік і аналіз структури капіталу підприємства у поточному періоді, а також її оптимізацію його структури за результатами аналізу. Аналізуючи структуру капіталу, насамперед, визначають зміни за період дослідження, дають їм обґрунтовану оцінку з позиції інвесторів та підприємства, визначають основні фактори, які впливають на зміни складу і структури капіталу, а також розраховують низку показників, що характеризують власний капітал та фінансову стійкість підприємства.

Організація обліку власного капіталу регламентовано на підприємстві таким законодавством як:

— Господарський кодекс України;

— Закон «Про акціонерні товариства»;

— Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність»;

— НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності"

— НП(С)БО 2 "Консолідована фінансова звітність"

Отже, власний капітал є головним джерелом формування доходів власників підприємства, виміром його ринкової вартості, показником фінансової стійкості. Його вдосконалення організації обліку і аналізу дозволить не тільки підвищити об'єктивність й достовірність показників власного капіталу та ефективність його використання, а буде сприяти підвищенню престижності підприємства та залученню нових можливостей для підприємства.

УДК: 005-021.64:316.46

МОВЧАН Ю.В., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **М.В. ВИХОР** канд. економ. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ФЕНОМЕН ЛІДЕРСТВА В УПРАВЛІННІ ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЇ

Феномен лідерства – це досить специфічне явище, яке неможливо описати звичними категоріями. З першого погляду дати визначення лідерства здається просто, але все-таки важко відповісти на питання, що це таке, так як насправді феномен лідерства включає величезну кількість аспектів, охоплює велику область можливостей людини.

До сьогодні вчені, які досліджують проблеми лідерства, дискутують з приводу того, що є визначальним для його становлення як суспільного феномена. У цьому плані можна виділити три основних підходи.

Перший – це пояснення лідерства як індивідуально-психологічного феномена, тобто як суто психологічного явища. Представники даного підходу вважають, що домінуючим фактором феномена лідерства є набір у того чи іншого індивіда певних індивідуально-особистісних.

Наприклад, американський соціолог Е. Богардус такими рисами вважає: розум, енергійність, здатність передбачати, привертати до себе увагу, почуття гумору, твердість характеру. Однак виявилось, що багато з тих, хто досяг вершин лідерства, володіють далеко не повним переліком усіх цих якостей. Більше того, серед рис реально діючих успішних лідерів були і зовсім протилежні.

Другий підхід – визначення лідерства як «функції» ситуації. Не відкидаючи значення індивідуально-психологічних якостей, прихильники цього підходу вважають, що ті чи інші риси лідера проявляються залежно від конкретної ситуації. На їх переконання, лідерство – це продукт ситуації, що склалася в певний конкретний період. Е. Фідлер, зокрема, підтверджує дану тезу наступним прикладом: у ситуаціях сприятливих, чи навпаки, лідер, орієнтований на вирішення ключових завдань, досягає кращих результатів ніж, той, хто орієнтується на людей.

Третій підхід – це спроба поєднати два попередніх підходи до пояснення лідерства. Лідер розглядається як продукт конкретної ситуації, в якій він виявляє свої індивідуально-психологічні якості. У рамках цього підходу визначальними для становлення лідерства визнаються одночасно й індивідуально-психологічні риси лідера, і умови, в яких відбувається його становлення. Так, на думку С.М. Казе, лідерство генерується трьома чинниками: особистісними якостями, подією (або ситуацією) і групою послідовників.

Таким чином, феномен лідерства є одним із важливих факторів забезпечення ефективного управління персоналом організацій.

Не можна зрозуміти природу лідерства без взаємодії між людьми. Керований діє назустріч керуючому, є часто і сам керуючим, але вже стосовно тих співробітників, що знаходяться рангом нижче. В «Основах менеджменту» М. Мескона, М. Альберта, Ф. Хедоури [2, с.35-37] «лідерство визначається як здатність впливати на індивідуумів і групи людей, щоб спонукати їх працювати для досягнення цілей» [2, с.38]. Сьогодні зводити лідерство тільки до впливу, мотиваційним (спонукальним) успіхом керівника невірно. Компетентність управлінських відносин не вичерпується мотивацією. [1, с.10]

Розглядаючи наявний матеріал, я виокремила основні ознаки лідерства, як соціально-психологічний процес групового розвитку.

1. За змістом діяльності: лідер-натхненник, що пропонує програму поведінки; лідер-виконавець, що забезпечує виконання вже прийнятої програми; лідер, який одночасно є і натхненником, і організатором.

2. За характером діяльності: універсальний, що постійно проявляє свої якості лідера; ситуаційний – якості лідера проявляються лише в певних, специфічних ситуаціях.

3. За стилем лідерства: авторитарний, демократичний, ліберальний

Прагнення до лідерства – ознака соціально благополучної, психічно повноцінної людини. Це намагання посісти гідне місце в групі, колективі, суспільстві в цілому. Тому не прагнути до лідерства – протиприродно. Інша справа – масштаб лідерства. Тут необхідною умовою є визнання лідера з боку інших людей, тобто групи (у загальному значенні цього терміна). Отже, розуміння феномена лідерства неможливе без аналізу взаємодії лідера і групи. Для того щоб стати лідером, людині необхідно мати послідовників, для цього потрібно заслужити довіру людей. Тому головною якістю лідера є цілісність особистості, без цього успіх просто неможливий. Досліджуючи відношення лідер-послідовник, У. Бланк означив «9 законів лідерства»:

1. У лідера є послідовники, готові йти за ними як союзники.
2. Лідерство – це сфера взаємодії.
3. Лідерство – відбувається як подія
4. Лідерство користується впливом, який виходить за межі формальної влади.
5. Лідери діють за межами формальних процедур
6. Лідерство пов'язано з ризиком і невизначеністю.
7. Ініціативи, що висувуються лідерами, підхоплюють не всі.
8. Лідерство – продукт свідомості, здатності переробленої інформації
9. Лідерство – явище, яке виникає спонтанно.

Лідери, завдячуючи своїй центральній позиції, відіграють важливу роль у формуванні групових цілей, світогляду, організації діяльності групи. Виходячи з цього, вони виконують цілу низку функцій.

Більшість із наведених нижче функцій входить у коло обов'язків формальних керівників органів державної влади.

Адміністративна функція проявляється через координацію діяльності колективу незалежно від того, чи сам лідер розробляє основні напрями діяльності колективу, чи вони прописані вищою інстанцією.

Функція планування – розробка методів і засобів досягнення групою поставлених лідером цілей.

Політична функція – встановлення цілей і основної лінії поведінки групи в її взаємовідносинах з іншими групами і місця в системі відносин у рамках спільноти більш високого рівня та ін.

Висновки. У своїй ґрунтовній праці «Путиводитель по царству мудрости» Джозеф та Джими Бойети підбили підсумок деяких спільних характеристик лідера та феномена лідерства у сучасному світі. Як на мене, то одним з головних і ключових тез є наявність готових йти за лідером послідовників – ось єдина характеристика, що відрізняє лідера від не лідера.

Особисто для себе, я з'ясувала поняття лідерства, розкрила основні підходи до вивчення цього феномену які я виклала в 4 основних тезах :

1. Лідерство – це управлінський статус, соціальна позиція, пов'язана із прийняттям рішень, це керівна посада.

2. Лідерство – це не управління. Управління концентрує увагу на тому, щоб люди робили речі правильно, а лідерство – на тому, щоб люди робили правильні речі.

3. В ході вивчення проблеми лідерства вченими було запропоновано багато різних визначень даного поняття. В своїх визначеннях лідерства багато авторів намагались чітко сформулювати той особливий компонент, який вносить сам лідер.

4. Феномен лідерства ґрунтується на авторитеті керівника

Різноманітні трактування лідерства:

- о мистецтво добиватися підпорядкування;
- о відносини домінування і підпорядкування;
- о форма переконання;
- о форма здійснення впливу;
- о форма вирішення соціальних проблем;
- о процес породження структури;

- о процес прийняття рішень;
- о механізм, який утримує в рівновазі мети, структури, взаємини тощо;
- о поведінка керівника, що спонукає підлеглих мобілізувати свої сили та здібності в ім'я досягнення поставленої мети.

УДК 005.6:631.11

СУЛТАНОВА М.В., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ШЕМІГОН О.І.**, канд. с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

КРИТЕРІЇ І ПОКАЗНИКИ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Управління сільськогосподарським підприємством досить складний процес, що потребує чіткої постановки цілей, завдань, точності їх виконання і правильного використання менеджменту на підприємстві.

Актуальність цієї теми полягає в тому, що вивчивши критерії і показники ефективності управління, підприємства матимуть можливість отримати кращі результати своєї господарської діяльності, а саме такі як прибуток і рентабельність.

Показники надійності системи такі: безвідмовність (безперервне збереженні працездатності), готовність (ефективне збереження працездатності), відновлюваність (швидке усунення збоїв у роботі і відтворення здатності функціонувати у заданому режимі).

Оптимальність системи управління характеризується рівнем застосування сучасних економіко-математичних методів для розробки управлінських рішень, обґрунтованістю співвідношення централізації і децентралізації управління, керованістю підприємства та ін. На практиці для оцінки ефективності системи управління найчастіше використовують три групи показників:

- загальні результативні показники виробничо-фінансової діяльності підприємства - валова продукція в динаміці, вихід валової продукції на одного середньорічного працівника, фондівіддача, прибуток на одного працівника, рентабельність виробництва тощо;

- показники продуктивності управлінської праці — виробництво валової продукції на одного управлінського працівника або на 1 людину-день, затрачений в управлінні, вихід валової продукції на 1 грн. витрат на управління, сума прибутку на 1 людину-день, затрачений в управлінні, тощо;

- показники економічності апарату управління — питома вага персоналу управління в загальній чисельності працюючих і загальному фонді оплати праці, питома вага витрат на управління в собівартості продукції тощо.

Отже, на ефективність управління впливають різні чинники, серед яких:

- розумові та фізичні можливості людини, її спроможність здійснювати управлінську діяльність;
- засоби виробництва, за допомогою яких людина, колектив, суспільство виробляє все необхідне для життя, тобто підсилює розумові та фізичні здібності людини;
- соціальні умови, які сприяють розкриттю творчих здібностей окремого працівника і колективу в цілому.

УДК 005 – 022.326.5

ФЕДУРАК В.М., студентка 4 курсу
Науковий керівник – **ШЕМІГОН О.І.**, канд. с.-г. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

НЕОБХІДНІСТЬ ТА ПРОБЛЕМИ ЗАСТОСУВАННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

В умовах становлення ринкової економіки в нашій країні особливо великого значення набувають питання щодо управління підприємством. Відомо, що для ефективного управління організацією необхідно враховувати існуючі та можливі проблеми в менеджменті. Сучасний стан українського мене-

джменту та його організаційної культури не є досконалим, про що свідчить низький рівень продуктивності та якості праці на більшості вітчизняних підприємств і їх низька конкурентоспроможність. Виникає необхідність в осмисленні проблем які існують та формуванні більш адекватної сучасним умовам господарювання моделі вітчизняного менеджменту та його організаційної культури.

Менеджмент – це наука, яка спирається на об’єктивні закони та закономірності, чіткі правила й технології. З іншого боку, менеджмент має справу з людськими спільнотами, які суттєво відрізняються одна від одної звичками, традиціями, життєвими цінностями, інститутами, рівнем освіти, суспільною мораллю тощо. За допомогою менеджменту людське суспільство з хаотичного перетворюється на високоорганізоване й ефективне. Тому при переході від теорії менеджменту до практики необхідно застосовувати такі моделі, які відповідають місцевим умовам.

Підприємство - це, перш за все, соціальна система, ефективність роботи якої залежить від працівників. Завдання керівництва полягає в умінні максимально використовувати цей потенціал.

Українським підприємствам притаманна слабкість організаційної культури. Тут постає необхідність у формуванні ефективної організаційної культури з чіткою системою “корпоративних цінностей” та вираженим “корпоративним духом”.

Країна потребує нових висококваліфікованих керівників і фахівців з новим мисленням, котрі володіють сучасними методами здійснення виробничої та комерційної діяльності, здатні творчо підходити до вирішення проблем, які виникають протягом усього часу, своєчасно адаптуватися до змін зовнішнього середовища і забезпечувати прибуткове функціонування підприємств.

Отже нові умови господарювання вимагають нових підходів до управління, тому має особливе значення огляд докорінних змін, які відбуваються у сфері управління, оскільки триває зміна соціально-економічної системи. Постає необхідність рішуче ламати стереотипи мислення, які склалися протягом тривалого часу.

УДК 005.95/96:331.45

КРАВЧУК В.А., студентка 4 курсу

Науковий керівник – **ШЕМІГОН О.І.**, кандидат с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СИСТЕМА WISE, ЯК ЗАПОРУКА БЕЗПЕКИ ПЕРСОНАЛУ НА ВИРОБНИЦТВІ (НА ПРИКЛАДІ ТОВ «ДАНОН–ДНІПРО»)

Управління системою безпеки праці є основою для прийняття заходів із забезпечення ефективності та безпеки виробництва.

У 2004 році в групі компаній "Данон" було прийнято рішення встановити єдині вимоги для управління безпекою праці на підприємствах компанії по всьому світу, так народилася програма WISE. Впровадження WISE на заводі в м. Херсоні розпочалося в 2009 р.

В основу WISE були покладені підходи компанії Дюпон, яка має більш ніж 200-літній досвід управління безпекою праці та є консультантом Групи Данон в сфері управління безпекою праці та оцінці її ефективності.

Реалізація WISE зосереджена на наступних принципах: видима прихильність керівництва; політика безпеки праці; високі стандарти безпеки; Амбітні цілі та завдання; підтримка персоналу з охорони праці; відповідальність лінійного керівництва; організація системи безпеки; мотивація; ефективна комунікація; навчання; розслідування нещасних випадків; спостереження/аудити.

Серед підсистем WISE програма NEAR MISS. Це будь-яка подія, яка могла б призвести до нещасного випадку, нанесенню збитків або негативному впливу на навколишнє середовище. Серед основних цілей програми - визначати і фіксувати всі near miss, що відбуваються на заводі, збираючи інформацію від співробітників, а також реагувати на виявлені ризики до того, як вони призведуть до нещасних випадків та інших серйозних наслідків.

WISEаудит. Ефективність впровадження WISE оцінюється Групою Данон на підставі регулярних аудитів WISE, які проводяться внутрішніми аудиторами Групи спільно з аудитором компанії Дюпон.

Найважливіша програма – це програма поведінкових аудитів. Її суть в тому, що аудитор входить в підрозділ, цех або лабораторію і спостерігає за тим, як працюють люди.

Паралельно з поведінковими аудитами на підприємстві діє система «штрафних карток», суть якої полягає в тому, якщо працівник бачить, що його колега порушує правила виробничої безпеки, він має повне право підійти і вручити порушнику жовту картку, попередивши його при цьому про небезпеку, пояснивши, до яких наслідків це може призвести.

WISE в перекладі з англійської означає мудрий. Тільки мудрий підхід є запорукою успіху в питаннях безпеки виробництва, зниження рівня травматизму, а також у роботі підприємства в цілому.

УДК 005-025.13(4-15)

КАРПЕНКО З.І., студентка 3 курсу 2 групи
Науковий керівник - **ВИХОР М.В.**, канд. економ. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАХІДНОЄВРОПЕЙСЬКА МОДЕЛЬ МЕНЕДЖМЕНТУ

Фахівці виділяють три основні моделі менеджменту. Всі вони мають свої позитивні моменти і недоліки, при цьому істотно відрізняючись між собою. Зокрема, розрізняють американську, японську і західноєвропейську моделі менеджменту.

Враховуючи євроінтеграційні прагнення України, найбільш близькою, з точки зору вивчення і практичного застосування, є західноєвропейська модель. В нинішній практиці європейського менеджменту важливе значення має удосконалення організаційних структур управління. До 50-х років в управлінні фірмами розвинених європейських країн переважала традиційна лінійно-функціональна структура. З початку 60-х років розпочалося запровадження дивізіональної, а пізніше – мультидивізіональної структури управління.

Для західноєвропейського менеджменту, в нинішній час властива концентрація зусиль на роботі з персоналом фірми. В європейському менеджменті поряд з кадровими службами, відповідальність за людську складову виробництва і управління несуть лінійні та функціональні менеджери всіх рівнів. У зв'язку зі зростанням ролі людського чинника, в європейському менеджменті також підвищилася роль кадрової служби в загальному організмі підприємства, це проявляється у високому службовому статусі керуючих людськими ресурсами.

Функції менеджера більш широкі, охоплюють поряд з управлінням операційною системою підприємства, організацію, фінансів, маркетингу, матеріально-технічного забезпечення, тощо. Менеджери європейських компаній прикладають значні зусилля для переборювання стихійних сил конкурентної боротьби, об'єднання економічних і політичних інтересів, прагнуть піднятися до рівня міжнародного менеджменту.

Слід підкреслити, що сьогодні відбувається взаємне збагачення моделей у менеджменті. Багато чого з японського досвіду управління використовується, наприклад, у США та Західній Європі. Американці глибоко і зацікавлено вивчають досвід провідних фірм світу, і в першу чергу, досвід японського менеджменту.

Для перехідної економіки України важливим є вивчення світового досвіду управління. Це дозволить чіткіше сформулювати напрями розвитку нашої країни у майбутньому, врахувавши здобутки світового менеджменту.

УДК: 005. 32: 005. 95-051

ПАПРОВА О. М., студентка 3 курсу
Науковий керівник – **ВИХОР М.В.**, канд. економ. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

АРСЕНАЛ МОТИВАЦІЙНИХ ЗАСОБІВ МЕНЕДЖЕРА

Ефективний менеджмент ґрунтується на поєднанні реальних цілей, життєвих цінностей і установок, очікувань і потреб працівника з цілями організації. Людина, яка поділяє цілі й усві-

домлює цінності своєї організації, здатна визначати собі завдання, знаходити шляхи їх вирішення, здійснювати самоконтроль, тобто переходити від зовнішнього мотивування до самомотивування. Воно можливе за певних об'єктивних умов, серед яких важливу роль відіграють задоволення первинних потреб працівника, висока культура виробництва, реальне самоуправління. Менеджер може забезпечити розвиток позитивних мотивів у співробітників, створивши ситуаційне поле, яке спонукатиме кожного робити те, що від нього очікують.

Для цього керівник повинен з'ясувати внутрішній мотиваційний спектр своїх підлеглих, поспілкувавшись з питанням: «Де і як найефективніше за допомогою ситуації і завдань спонукати співробітників до дії?» Знаючи причини виникнення внутрішніх мотивів у підлеглих, керівник має змогу так сформулювати мету, поставити завдання, щоб ці мотиви спрацювали на загальну користь. Крім того, він повинен володіти системою стимулів зовнішнього впливу, які зумовлюють виникнення у співробітників позитивних мотивів до праці.

Серед різноманітних стимулів, що спонукають працівника добре працювати, немає універсальних. Люди по-різному реагують на різні стимули, і навіть в однієї людини реакція на однакові стимули не завжди однозначна. Людина звикає до них і перестає реагувати, тому менеджер повинен володіти арсеналом мотиваційних засобів і постійно його оновлювати, тобто створювати мотиваційне поле для співробітників. Мотиваційне поле -- сукупність ситуаційних чинників, які спонукають виникнення у працівників мотивів до продуктивної діяльності.

Стиль керівництва -- сукупність типових і відносно стабільних прийомів впливу керівника на підлеглих з метою ефективного здійснення управлінських функцій та виробничих завдань господарської системи. У керівництві людьми потрібно враховувати аспекти, які спрацьовують вельми делікатно і непомітно, але зумовлюють успіх чи проблеми в діяльності підприємства. Позитивно впливають винагороди за сумлінну працю у вигляді премій, доплат та ін.

Отже, важливою особливістю сучасного менеджменту є підвищення ролі функції «мотивування» в діяльності менеджера, застосування найрізноманітніших форм стимулювання високопродуктивної праці.

УДК: 681.5: 005.06

НИКОНЕНКО Я.П., студент 3 курсу

Науковий керівник – **ВИХОР М.В.**, канд. економ. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ТЕХНОЛОГІЧНІ УКЛАДИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

Теорія технологічних укладів тісно пов'язана з теоріями «довгих хвиль», які супроводжували становлення і розвиток капіталістичного способу виробництва. Фундаментальний внесок у створення зазначених теорій зробив М.Д. Кондратьєв. Він стверджував, що науково-технічна революція розвивається хвилеподібно, і кожний цикл триває приблизно 45–60 років. Протягом останніх століть в історії технологічної еволюції змінили одна одну п'ять хвиль і склалося п'ять технологічних укладів.

Перша хвиля (1770–1830 рр.) сформувала уклад, який ґрунтується на нових технологіях у текстильній промисловості та використанні енергії води. Цей період відзначається широким застосуванням парових двигунів і розвитком машинобудування.

Друга хвиля (1830–1880 рр.) позначилася механізацією виробництва практично всіх видів продукції, створенням мережі залізниць та морських шляхів. Економічними символами цього періоду були вугілля і транспортна інфраструктура.

Третя хвиля (1880–1930 рр.) базувалася на використанні в промисловому виробництві електроенергії, розвитку важкого машинобудування та електротехнічної промисловості на основі сталевих прокату, нових відкриттів у галузі хімії, становленні хімічної промисловості. То був період нафтового буму в США, створення потужного військово-промислового комплексу в Європі, широкого впровадження радіозв'язку і телекомунікацій.

Четверта хвиля (1930–1980 рр.) характеризується становленням укладу, який базується на подальшому розвитку енергетики із використанням нафти, нафтопродуктів та газу, а також за-

собів зв'язку, нових синтетичних матеріалів. Це ера масового виробництва автомобілів, тракторів, літаків, різноманітних видів озброєнь, товарів тривалого користування, будівництва швидкісних автомагістралей, аеропортів. З'являються та інтенсивно поширюються комп'ютери і програмні продукти для них. Атом спочатку використовується у воєнних, а згодом і в мирних цілях. На ринку панує олігопольна конкуренція, утворюються транснаціональні корпорації.

П'ята хвиля, що почалася в середині 80-х рр. ХХ ст., спирається на досягнення в галузі мікроелектроніки, інформатики, біотехнології, генної інженерії, освоєння нових видів енергії, космічного простору, супутникового зв'язку тощо. Відбувається перехід від розрізнених фірм або навіть транснаціональних корпорацій до єдиної мережі компаній, що з'єднані електронними засобами зв'язку, тісно взаємодіють у галузях технології, контролю якості продукції, планування інвестицій.

Сьогодні все помітнішими стають ознаки наступних — шостого і сьомого — технологічних укладів. Шостий дає поштовх до нового етапу в розвитку медицини та біотехнологій, сьомий — до створення технологій «холодного термоядерного синтезу», що має докорінно змінити енергетичний потенціал земної цивілізації.

УДК: 005.931.1:334.78

ЛИФЕНКО С.М., студент 3 курсу

Науковий керівник – **ВИХОР М.В.**, канд. економ. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ДОСВІД АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ КОРПОРАЦІЇ ДЖ. МОТОРЗ

Досвід управління великими корпораціями є предметом постійного вивчення з боку науковців і практиків. В цьому контексті цікавим і повчальним є досвід антикризового управління корпорації Дженерал Моторз в першій половині ХХ століття.

Стратегія заснованої в 1904 р компанії припускала поступові поглинання конкуруючих автомобільних фірм. Засновник GM Вільям Дюран був упевнений, що поразка одного з конкурентів означає перемогу для іншого, а також що об'єднання кількох виробництв дозволить заощадити чималі гроші. У 1918 р в GM з'являється новий віце-президент з операцій, Альфред Слоан. Те, що дісталось йому в спадок, сам А. Слоан називав "ірраціональною товарною лінією". Єдина мета підрозділів полягала в максимізації продажів своїх моделей, нерідко на шкоду іншим маркам корпорації.

Насамперед А. Слоан вирішив, що число членів марочного сімейства корпорації занадто велика і вони дублюють один одного. GM потребувала товарної політиці (висловлюючись сучасною мовою, в "мультимарочній стратегії"). Ідея полягала в тому, щоб залучити в "сім'ю GM" широке коло покупців, які могли б поступово міняти автомобілі на більш дорогі та якісні. То був один з перших прикладів сегментування ринку. Під керівництвом А. Слоана, який постійно підкреслював важливість маркетингу та іміджу торгової марки, GM довела свої бренди до "блиску".

У 1958 р головою ради директорів і виконавчим директором GM став Фредерік Доннер, фінансист. Він придумав новий напрямок для компанії, найкраще його характеризує концепція інжинірингу за ознакою (уніфікованого) (badge engineering). Винахід фінансистів було покликано збільшити прибуток "за допомогою однаковості".

Кульмінацією погоні за наживою стало призначення в 1981 р на посаду голови ради директорів Роджера Сміта, ще одного фінансиста. Першим ділом новий глава корпорації продав будівлю GM в Нью-Йорку і перевів практично всю фінансову діяльність в Детройт. Під час правління Р. Сміта велике число співробітників фінансового відділу очолили операційні департаменти компанії, що для фінансистів, взагалі кажучи, не характерно. Применшивши психологічну сторону любові американців до автомобілів, він відстав від автомобільної моди, цього довгострокового рушія торгівлі.

Таким чином, GM повернулася до стану 1921 - слабо диференційовані моделі корпорації знову конкурують один з одним. General Motors забула секрет своїх власних успіхів. Компанія повернулася до тієї ж ситуації, з якою зіткнувся А. Слоан 80 років тому.

УДК 338.43(477.41)

ГЛУШКО І.В., магістрантка

Науковий керівник – **КОВАЛЬ Н.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

СТАН ТА НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА

Ринок молока і молокопродуктів є складовою частиною продовольчого ринку й відіграє важливу роль у формуванні продовольчої безпеки держави та її експортного потенціалу, тому на сьогоднішній день є досить актуальним дослідження сучасного стану молочної галузі та можливих напрямків удосконалення управління розвитком виробництва молока.

Метою і завданням дослідження є визначення теоретико-методичних основ та розробка науково-обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення управління розвитком молочної галузі.

Інформаційні джерела дослідження: законодавчі і нормативні акти України, ЄС, СОТ, первинна документація сільськогосподарських підприємств, праці вітчизняних і зарубіжних науковців та фахівців, ресурси світової комп'ютерної мережі Internet.

Методи дослідження: абстрактно-логічний, системного аналізу і синтезу, статистико-економічний, розрахунково-конструктивний.

На підставі проведеного аналізу розвитку українського ринку молока, можна зробити загальний висновок про те, що для його подальшого ефективного функціонування необхідно нарощувати поголів'я корів, поліпшити породний склад маточного поголів'я, формувати спеціалізоване високопродуктивне молочне стадо у сільськогосподарських підприємствах. Значну увагу слід приділити впровадженню нових технологій утримання, годівлі, ветеринарного обслуговування тварин. Якісне поліпшення поголів'я в господарствах приватного сектору необхідно здійснювати шляхом максимального використання штучного осіменіння, організації продажу населенню корів високопродуктивних порід, забезпечення підтримки фермерам для їх придбання та розведення.

З метою нарощування виробництва молока вищого ґатунку та класу «екстра» слід надавати підтримку середнім та великим виробникам молочної сировини, включаючи як агроформування суспільного сектору, так і фермерські селянські господарства. Необхідно повернутися до реалізації Програми розвитку обслуговуючої сільськогосподарської кооперації, створювати кооперативи із заготівлі молока від приватного сектору із запровадженням механічного доїння, механічного очищення, охолодження та транспортування молока.

Для того, щоб молочний сектор здолав труднощі, пов'язані з лібералізацією і посиленням конкуренції зі вступом до СОТ, необхідно підвищувати концентрацію виробництва і адаптувати сектор до вимог законодавства ЄС з гігієни і якості.

Для подальшого ефективного функціонування галузі необхідно проводити гнучку інвестиційну політику, яка передбачає залучення молокопереробних підприємств, що спеціалізуються на виробництві високорентабельної молочної продукції, до інвестування в галузь молочного скотарства.

УДК: 658

ЗИМА Т.М., студентка 2 групи V курсу

Науковий керівник – **КОВАЛЬ Н. В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Значна кількість вітчизняних підприємств на сучасному етапі розвитку внаслідок економічної, політичної, фінансової нестабільності в державі, недосконалості ринків товарів і послуг, а також системи інвестування, знаходяться в кризовому стані.

Метою і завданням дослідження є вивчення теоретико-методичних аспектів антикризового управління підприємствами та розробка практичних рекомендацій щодо удосконалення системи антикризового управління в ПАТ «ЖЛК-Україна».

Інформаційні джерела дослідження: законодавчі і нормативні акти, первинна документація підприємства, науково-методична література, ресурси світової комп'ютерної мережі Internet.

Методи дослідження: абстрактно-логічний, системного аналізу і синтезу, статистико-економічний, розрахунково-конструктивний.

Антикризове управління – це система управлінських заходів щодо діагностики, упередження, нейтралізації і подолання кризових явищ та причин їх виникнення на всіх рівнях економіки. Будь-яке управління повинно бути антикризовим, тобто має враховувати можливість кризових явищ та механізм їх подолання.

Аналіз господарсько-фінансової діяльності ПАТ «ЖЛК-Україна» дає можливість зробити висновок, що за результатами 2013 р. підприємство неплатоспроможне у часі, не дотримується умов фінансової рівноваги між власними і позиковими коштами, протягом досліджуваного періоду знизилась його ділова активність, за результатами 2013 р. воно є збитковим.

З метою подолання кризових явищ та причин їх виникнення було розроблено алгоритм запровадження антикризового управління в ПАТ «ЖЛК-Україна», що відображає послідовність кроків при розробці і впровадженні комплексу заходів, спрямованих на відновлення платоспроможності підприємства і повернення його до нормального режиму функціонування.

З метою розробки антикризової стратегії було використано метод SWOT-аналізу. Загалом, підприємству слід застосувати стратегію «максі-міні», яка полягає в прагненні до зниження витрат, розширення асортименту продукції та захоплення нових ринків.

Оскільки 2015 р. за прогнозами фахівців буде кризовим для економіки України, рекомендуємо розробляти антикризову стратегію компанії на базі нової моделі поведінки споживача.

Використання SWOT-аналізу та погляд на ситуацію з позиції превентивного маркетингу дав можливість визначити конкретні напрямки дій менеджерів щодо удосконалення антикризового управління ПАТ «ЖЛК-Україна».

УДК: 006.83-047.44:637.1(477)

МЕНЗУЛЬСЬКА В. Р., студентка 2 групи V курсу
Науковий керівник – **КОВАЛЬ Н. В.**, канд. екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОДУКЦІЇ

Прагнення України інтегруватись в європейські і світові економічні структури вимагає завоювання нових правил гри, що диктує ринкова економіка, в якій виживає та організація, котра має найсучасніші технології, найвищу якість продукції, найнижчі ціни і найвищі орієнтири стосовно найвимогливішого споживача.

Метою дослідження є вивчення теоретико-методичних аспектів формування механізму управління якістю продукції та розробка практичних рекомендацій щодо його удосконалення у ТОВ «Білоцерківський молокопереробний комбінат».

Інформаційні джерела дослідження: законодавчі і нормативні акти, первинна документація підприємства, науково-методична література, ресурси світової комп'ютерної мережі Internet.

Методи дослідження: абстрактно-логічний, системного аналізу і синтезу, статистико-економічний, розрахунково-конструктивний.

Механізм управління якістю продукції полягає в тому, що в результаті вивчення характеру і обсягу потреби, технічних, економічних і організаційних можливостей конкретного підприємства, галузі, а в окремих випадках і економіки країни в цілому, встановлюються планові завдання з якості продукції. На цій основі розпочинається конструкторська і технологічна підготовка виробництва і здійснення виготовлення продукції в необхідній кількості.

При виготовленні продукції з певною періодичністю порівнюється інформація про фактичну її якість з плановим, або нормативним значенням. Якщо між ними є відхилення, то розробляють

і реалізують заходи з усунення причин, що викликають ці відхилення, тобто запроваджують фактори і змінюють умови забезпечення якості продукції.

В механізмі управління якістю продукції діє багато зворотних зв'язків, але в принциповій схемі цього механізму виділяється дві гілки. Перша функціонує на рівні створення і виготовлення продукції, її завданням є забезпечення і підтримка якості на заданому рівні. Друга – покликана відслідкувати зміни характеру потреби, зародження нової потреби і інформувати про необхідність модернізації продукції або організації виготовлення нової.

Отже, механізм управління якістю здійснюється через реалізацію таких функцій: 1) політика в області якості; 2) планування якості; 3) навчання і мотивація персоналу; 4) організація роботи з якості; 5) контроль якості; 6) інформація про якість продукції, потреби ринку і науково-технічний прогрес; 7) розробка заходів коригувального впливу; 8) розробка необхідних заходів; 9) прийняття рішень керівництвом підприємства; 10) реалізація заходів коригувального впливу; 11) реалізація заходів; 12) взаємодія із зовнішнім середовищем.

УДК 338.433:338.124.4(477)

КМЕТЬ М. С., студент 6 курсу

Науковий керівник – **ГУБЕНКО В. І.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЕКОНОМІНА ЕФЕКТИВНІСТЬ І КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ ПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Україна за своїми природними характеристиками має достатні умови, що визначають потенційну конкурентоспроможність аграрної продукції. Її експорт має бути одним з основних джерел доходів держави. Отже, від результатів виробничо-збутової діяльності аграрного сектора залежить стан економіки країни в цілому. Вихід України на світовий ринок, відміна державного контракту та поява ознак конкурентного середовища зумовили актуальність маркетингової діяльності в АПК як комплексу заходів щодо узгодження виробничо-збутової діяльності згідно з вимогами ринку. Потреба в здійсненні такої діяльності постійно зростає, оскільки, таких умов виникає необхідність у дослідженні ринку, прогнозуванні розвитку зовнішньоекономічних зв'язків, аналізу маркетингової діяльності підприємств та прийняття стратегічних рішень для забезпечення їх конкурентоспроможності. Мінливість потреб попиту вимагає комплексу характеристик товару, що формує його конкурентоспроможність ще до появи на ринку, зумовлює постійний пошук місця збуту продукції, що не відповідає потребам обраного сегмента. Тільки метод маркетингу дозволяє досягти конкурентоспроможності за умов існуючої державної політики та кон'юнктури ринку і залежить лише від підприємства та ефективності його стратегії, яка має бути гнучкою у пристосуванні до змін у підприємницькому середовищі.

Проведено аналіз роботи ВАТ «Устинівський маслосирзавод» - відкрите акціонерне товариство, яке знаходиться у смт. Устинівка, Устинівського району, Кіровоградської області, 110 км від обласного центру. Аналізуючи дані підприємства, можна сказати, що на підприємстві коефіцієнт товарності становить 100%, тобто уся продукція, що виробляється, реалізовується у повному обсязі. По співвідношенні різних видів продукції в структурі ми бачимо, що найбільшу частку становить сир жирний. Цей показник у 2014 р. становить 87,8%, а у 2008 р. – 87,7%, тобто майже не змінився. Це пояснюється тим, що саме твердий жирний сир є основним на чому спеціалізується виробництво комбінату.

Процеси ослаблення економічного потенціалу агропромислового комплексу України та відтоку капіталу з сільського господарства негативно впливають на ефективність всієї системи сільськогосподарських ринків. В умовах глобалізації посилення конкурентних позицій підприємств АПК можливе шляхом її участі в інтегрованих структурах. Отже, необхідність підвищення ефективності функціонування та посилення ринкових позицій підприємств АПК вимагає врахування кон'юнктури системи глобальних продовольчих ринків. Успіх аграрних виробників залежить від здатності усвідомлювати основні чинники конкуренції, своєчасно реагувати на зміни їх параметрів, а також політики держави щодо підтримки вітчизняних товаровиробників.

УДК 338.12.021

КАТКОВ В.В., студент 5 курсу

Науковий керівник – **ГУБЕНКО В.І.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПРОДУКЦІЇ СВИНАРСТВА НА МІЖНАРОДНОМУ РИНКУ: СТАН ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

Свинарство дає можливість інтенсивно вирішувати м'ясну проблему в країні і загалом у світі. За статистичними даними на сьогодні у світі виробляється понад 220 млн. т. м'яса, з яких близько 41% припадає на свинину. В Україні ж за останні роки загальне поголів'я свиней коливається в межах 7,5 млн. голів. Немає ні значного збільшення, ні падіння цього показника.

Проблемам інноваційного розвитку тваринництва, зокрема свинарства, присвячено ряд наукових досліджень. Однак питання подальшого пошуку ефективних шляхів вдосконалення виробництва свинарства, переведення галузі на індустріальну основу, технічного та технологічного переозброєння свинарських ферм у господарствах є досить актуальними і потребують додаткового вивчення.

Не дивлячись на те, що в Україні все ще велика частка виробництва свинини знаходиться в приватних невеликих господарствах або фермах середнього рівня, за останні роки відбувається процес консолідації промислових підприємств, і надалі спостерігатиметься його розвиток. Так, у 2014 р. 8 великих промислових підприємств виробляли 58% промислової продукції свинарства.

Сучасні тенденції розвитку світового господарства характеризуються глобалізацією ринків, формуванням єдиного економічного простору, єдиних цін на ресурси та готову продукцію. Зі вступом до Світової Організації Торгівлі Україна має орієнтуватися на світові підходи до розвитку свинарства та світові ціни на свинину. Закономірно, що чим дешевшим буде виробництво м'яса свиней, тим вищим буде рівень конкурентоспроможності та прибутковості вітчизняних підприємств. З цих позицій зусилля аграрних формувань мають зосередитися в напрямі реалізації можливостей вдосконалення виробництва та маркетингу в галузі свинарства.

Аналізуючи діяльність виробництва свинини, можна сказати, що після спаду виробництва свинини ще у 1996 році Україна зберігає тенденції до розвитку цієї галузі. Такий висновок можна зробити, виходячи з показників розвитку виробництва свинини: у 2014 р. порівняно з 2001 р. загальна кількість поголів'я майже не змінювалась, але кількість свиней на підприємствах порівняно з приватним сектором збільшилась на 20% (у 2001 р. співвідношення було 30% до 70%, на разі ж воно складає 50% до 50%). Можна зробити висновок, що розвиток свинарства хоч і повільно, але відбувається. Яке з них переважатиме, залежить і від державної підтримки та регулювання галузі, соціальної політики, платоспроможності населення.

УДК 338.433:633.63:005

МАЗУРКОВ О.В., студент 6 курсу

Науковий керівник – **ГУБЕНКО В.І.**, д-р екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МЕНЕДЖМЕНТ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ БУРЯКІВНИЦТВА В УМОВАХ КРИЗИ ТА СПАДУ ВИРОБНИЦТВА

До 1991 року Україна належала до високорозвинутих держав світу щодо виробництва цукру на рівні 5,3 млн. тонн, що зумовлюється досить сприятливими ґрунтово-кліматичними та економічними умовами для розвитку цієї галузі. Коріння галузі сягає 20-х років XIX століття, але її матеріально-технічна база неодноразово зазнавала значного руйнування, а вирощування цукрових буряків періодично перебувало у кризовому стані, як це, зокрема, спостерігається і в останні роки.

До головних економічних наслідків системної кризи галузі відносяться:

- втрата вітчизняних традицій вирощування цукрових буряків;
- постійна не завантаженість потужностей цукрових заводів: цукрових буряків вистачає для роботи в оптимальному виробничо-економічному режимі(90 днів) тільки для третини з них;
- висока собівартість українського бурякового цукру(сьогодні – 400–450 доларів США за одну тону), що робить його неліквідним на внутрішньому ринку і неконкурентоспроможним на зовнішніх;
- скорочення внутрішнього споживання цукру з 50 кг на душу населення у 1991 році до 25 кг у наші дні, за рекомендованої норми 38 кг;
- зростання обсягів завезеного контрабандою в Україну цукру з Аргентини, Білорусії, Росії та інших країн.

Об'єктом дослідження є товариство з обмеженою відповідальністю «Лан», одним з основних напрямків господарювання якого є вирощування цукрового буряка. Виробництво цукрового буряка на цьому підприємстві за період з 2010 до 2012 року зросло на 48,03%. При зростанні обсягу виробництва зменшилася собівартість буряка на 20,63%, Варто звернути увагу на те, що в 2010 році при зменшенні обсягів виробництва відбулося різке зростання собівартості на 98,2%. Звідси можна зробити висновок, що між обсягами виробництва і собівартістю існує обернений зв'язок і для підвищення конкурентоспроможності галузі необхідно збільшити обсяги виробництва буряка.

УДК 338.433:338.124.4(477)

БАБІЙ Л.В., студентка 6 курсу

Науковий керівник – **ГУБЕНКО В.І.**, д-р екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

ОБГРУНТУВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ АПК В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ В УКРАЇНІ

Реальністю сьогодення стала глобалізація, котра охоплює всі країни не залежно від рівня її розвитку. Світова економіка не може розвиватися, здобути високий конкурентний статус, базуючись тільки на власній матеріально-технічній базі. Світовий розвиток передбачає відкритість національних кордонів – для вільного переміщення факторів виробництва, робочої сили, інформації, технології. Світова фінансова криза яка розпочалась у 2008 році з обвалу ринку іпотечних кредитів у США, охопила майже всю світову економіку, болісно позначившись і на економіці України, довівши, що в значній мірі вона залежить саме від зовнішніх факторів. Отже, важливо відмітити, що для успішного функціонування економіки України та її галузей в умовах глобалізації, залежить від конкурентоспроможності окремих галузей підприємства. Оскільки, головною конкурентною перевагою українських експортерів на світовому ринку є ціна, уряд і товаровиробники повинні підтримувати внутрішні ціни на рівні світових для відповідної конкурентоспроможності.

Аналізуючи економіку торгівельних країн, важливим показником конкурентоспроможності є впровадження інновацій та витрати на неї. Оскільки, в Україні майже не фінансується наука це призводить до низького розвитку науково-технічного прогресу тому українські компанії в боротьбі на світових ринках використовують цінові фактори, але в перспективі така політика може призвести до зменшення питомої ваги ринку або повної втрати. Отже, найбільш конкурентоспроможним в АПК на світовому ринку є експорт галузі, що базується на передових технологіях та високопрофесійних кадрах це – зернові культури, олійні культури та птахівництво. Продукція аграрного сектора на 2014 р. становить – 10,6 млрд. дол. США або 27,5% від загального експорту України. Імпорт – 5 млрд. дол. США або 9,3% від загального імпорту України.

Отже, успішне функціонування економіки АПК в значній мірі залежить від рівня конкурентоспроможності галузі, товарів, підприємства які оцінюються рівнем експортно-імпортних цін по відношенню до середньосвітових.

СІКОРА К.В., студент 5 курсу
Науковий керівник – **ГУБЕНКО В.І.**, д-р екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ БРЕНДИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

На регіональному ринку підприємства групи універсальних аутсайдерів займають невеликі частки у сегментах масла, кисломолочних продуктів, молока, сметани, сирів кисломолочних, вершків із переважно позитивною динамікою зростання. Необхідність забезпечення відповідності властивостей молочної продукції вимогам певних груп споживачів потребує від регіональних молокопереробних підприємств вирішити завдання з формування сегментно орієнтованої асортиментної політики і відповідного позиціонування продукції, яка пропонується на ринку.

Молокопереробні підприємства Київської області сформували ціновий характер конкурентних переваг. Щодо якісних характеристик представленої на ринку молокопродукції, можна зробити висновок, що продукція практично всіх підприємств орієнтується на задоволення вимог споживачів із середнім рівнем купівельної спроможності, оскільки її якісні параметри наближені до середнього рівня. Отже, молокопереробні підприємства досліджуваного регіону позиціонують продукцію на ринку за параметрами «середній рівень якості – середня ціна».

На основі системи ідентифікаційного брендингу розроблено методику розрахунку кількісних оцінок бренд-складових, яку рекомендують використовувати для обґрунтування напрямів удосконалення брендингової діяльності молокопереробного підприємства та розроблення рекомендацій з посилення конкурентних переваг.

Так, компанія ВАТ «Вімм-Білл-Данн Україна» має найбільш високі показники, отримані за розрахунками моделі системи ідентифікаційного брендингу, а ТОВ «Білоцерківський молочний комбінат» та ПрАТ «Богуславський маслозавод» відстають за показниками, отриманими у ході дослідження, оскільки у них відсутні відділ маркетингу та відповідальний за просування бренду. Одним із способів посилення конкурентних переваг молокопереробних підприємств в умовах зростання внутрішньої конкуренції та конкуренції з боку іноземних товаровиробників на вітчизняному ринку молочної продукції є удосконалення організаційної структури управління маркетингом.

В умовах загострення конкуренції на ринку молочної продукції, що проявляється у постійному зростанні цін на сировину, появи нових гравців і продуктів, необхідно розробити заходи з удосконалення структури відділу маркетингу та брендингової діяльності молокопереробних підприємств. Вважаємо, що у формуванні брендингової культури на окремо взятому підприємстві є створення особливої системи управління брендом, коли відповідальність за розроблення політики управління брендами покладається не лише на співробітників служби маркетингу чи збутового відділу, а й на вище керівництво.

На основі узагальнення практичного досвіду пропонуємо організувати структуру управління брендами таким чином: відділ маркетингу на підприємстві має бути сформованим за функціонально-брендовим принципом, крім того доцільно створити виконавчу брендингову раду, до складу якої мають входити керівники всіх управлінських рівнів. Отже, удосконалення системи управління процесом брендингу на підприємстві (зокрема, перехід до брендово-орієнтованої структури відділу) дозволяє завоювати більшу частку ринку через забезпечення конкурентоспроможності продукції, підвищення впізнавання марок споживачами, збільшення лояльності споживачів до брендів. Це виявляється у зростанні обсягів продажів і виручки підприємства, а отже, більшого прибутку і можливостей направляти отримані кошти на заходи, що посилюють конкурентні переваги продукції та підприємства в цілому.

УДК 339.137.2:637.1

ПЕТРИЧЕНКО С.О., студентка 6 курсу
Науковий керівник – **ГУБЕНКО В.І.**, д-р екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

На сьогоднішній день проблема підвищення конкурентоспроможності – дуже актуальна для молокопереробних підприємств України. В процесі реформування економіки України здійснено глибокі соціально-економічні перетворення, які спрямовані на перехід аграрного сектора економіки на ринкові засади, розвиток конкурентоспроможних галузей, які б сприяли підвищенню рівня продовольчої безпеки держави, успішній інтеграції у систему світового сільського господарства. В ринкових умовах господарювання гостро постала проблема перед товаровиробниками не лише уміти виробити товар, а й налагодити ефективний менеджмент та маркетинг виробленої продукції, щоб вигідно її реалізувати по ефективних збутових каналах з метою отримання необхідного прибутку і задоволення потреб споживачі.

Протягом 2010 – 2012 рр. сукупні обсяги експорту по товарній категорії «04 – молоко та молочні продукти, яйця птиці, натуральний мед» зросли з 4764,4 млн. дол. США до 7037,8 млн. дол. США, або на 47,7%. Першість у товарній структурі експорту молокопродуктів з України займають сири (48% у 2011 р.). Абсолютним лідером серед країн-імпортерів українських сирів є Росія, частка якої становить 85,7%.

Сьогодні на українському ринку представлено десятки найменувань та сортів сиру та чимало їх виробників. ПрАТ «Пирятинський сирзавод» є одним з найбільших сироробних підприємств, продукція якого відома під торговою маркою «Пирятинь». Приватне акціонерне товариство «Пирятинський сирзавод» є юридичною особою, здійснює діяльність передбачену статутом. Розташоване в м. Пирятин, вул. Сумська, 1, Полтавської області, на перетині низки автодоріг, зокрема і «Київ – Харків», що є важливим у здійсненні діяльності підприємства. Відстань від міста до обласного центру становить 183 км, до м. Київ – 155 км. ПрАТ «Пирятинський сирзавод» входить до складу Холдингу «Молочний Альянс» (Київ, Україна). Провівши аналіз роботи підприємства, можна сказати, що в структурі товарної продукції тверді сири займають найбільше місце 52,5%, за період, що аналізується, суттєвих коливань обсягів товарної продукції не відбулося. Рівень рентабельності підприємства в 2010 р. становив 17,02%, а в 2012 р. 23,79% тобто збільшився на 6,77%. Фондовіддача становить 9,4 тис. грн., а фондоозброєність 86,57 тис. грн., це свідчить про фінансову стійкість підприємства, збільшення рівня прибутковості, за рахунок зменшення собівартості, та стійку конкурентоспроможність.

Посилення конкурентних відносин в сучасній системі господарювання стане каталізатором створення ефективних ринкових механізмів, роль яких зводиться до формування конкурентних переваг продукції тієї чи іншої галузі, молочної галузі зокрема, в національній економіці.

УДК 005.21:338.439.4:633.1

ФЕДОРЕНКО О.В., студентка 6 курсу
Науковий керівник – **ГУБЕНКО В.І.**, д-р екон. наук
Білоцерківський національний аграрний університет

МЕНЕДЖМЕНТ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЗЕРНА: ПРОЦЕСИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ

Виробництво зерна в Україні та в одній з найбільших областей лісостепової зони – Вінницькій – завжди було високорентабельним. Останні роки (2010-2012) ситуація дещо погіршилась. За три останні роки виробництва зерна збільшилось на 22%, а реалізація зменшилась на 14,5%, тоді як темпи зростання цін на матеріальні ресурси перевищили 50%. Тобто поглиблюється диспаритет на зерно та ресурси для його виробництва. У 2012 році ситуація не змінилась. Сільськогосподарські виробники реалізували більшу частину вирощеного зерна одразу після збирання урожаю. За останні

4 місяці 2012 року було реалізовано 58% валового збору. Середня реалізаційна ціна зерна становила 1727 грн. за тону при собівартості близько 1210-1215 гривень. У результаті цього рівень рентабельності виробництва зерна в господарстві знизився і становив 37%. Дослідження структури реалізації зернових культур вказує на невідповідність між цінами реалізації та питомою вагою чистого капіталу. Найвищу ціну пропонували підприємства споживчої кооперації, хоча частина даного напряму реалізації не досягла навіть 1%. Одним із головних категорій ефективності зерновиробництва є одержання прибутку, який в свою чергу невідривно пов'язаний з собівартістю продукції та цінами реалізації. Виходячи із світової практики, виробники зерна повинні отримувати близько 80% від ціни на ФОБ. Таким чином, витрати на ланцюжок від елеватора до судна не повинні перевищувати 20% від ціни ФОБ. Невиконання цієї умови веде до стагнації виробництва зерна. Тарифи на перевезення та сертифікацію зернових культур 2012р. маємо наступні показники: прийомка, грн./т – 14,1, структура витрат 3,89%; сушка, грн./т – 11,8, структура витрат 3,27%; чистка, грн./т – 6,5, структура витрат 1,77%; зберігання на елеваторі, грн./т – 18,7, структура витрат 5,15%; заліз. тариф, грн./т – 33,9, структура витрат 9,30%; дод. збори, грн./т – 17,2, структура витрат 4,72%; вет. серт., грн./т – 11,3, структура витрат 3,10%; карант. серт., грн./т – 12,7, структура витрат 3,48%; ГХИ, грн./т – 3,1, структура витрат 0,86%; ЗПУ (7 шт./вагон) на 1 т – 2,9, структура витрат 0,79%; експедиторські, грн./т – 14,5, структура витрат 3,98%; дезінфекція, грн./т – 3,3, структура витрат 0,91%; погрузла на елеваторі, грн./т – 42,1, структура витрат 11,54%; ставка перевалки в порту, грн./т – 149,3, структура витрат 41,05%; фумігація, грн./т – 6,5, структура витрат 1,78%; оформлення митних документів, грн./т – 16,1, структура витрат 4,42%; всього грн./т – 364,0, структура витрат 100%; ціна ФОБ, грн./т – 1183,8; відношення витрати/ціни ФОБ, % - 30,75; закупівельна ціна EXW, грн./т – 1819,8. Однак, з вище наведених даних видно, що затрати по маркетинговому ланцюжку зросли із 205,1 грн. за 1 тону у 2007 році до 363,96 гривень за 1 тону у 2012 році та склали 31% від ціни ФОБ. Враховуючи викладене, можна зазначити, що кон'юнктура зовнішнього і внутрішнього ринків зерна залежить від балансу внутрішнього попиту і пропозиції його в країнах – виробниках. Виробництво зерна у світі в різні роки коливалося, але внаслідок неврожаїв в одних країнах – виробниках воно певною мірою компенсувалося збільшенням обсягів в інших країнах. Як свідчить аналіз виробництва зерна в Україні за 1990 – 2011 роки зросло: у 2011 році воно порівняно з 1990 р. в – 1,11% рази, з 2010 р. – у 2,31% рази і в 2009 р. в – 1,45% рази. Таким чином, Україна має значний потенціал зайняти провідні позиції світового експортера зерна свідченням чого є зростання його експорту в Україні в 2012 році в порівнянні з 200 роком в 17 разів і склало 23 млн. тонн.

УДК 338.436:339.944

ПЕТРЕНКО Р.С., студентка магістратури

Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

УПРАВЛІННЯ ІМПОРТНИМИ ОПЕРАЦІЯМИ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМСТВА

В процесі господарської діяльності аграрного підприємства виникає потреба в товарах імпортного виробництва, які нині частіше за все придбаваються через посередницькі структури, проте набуває поширення метод безпосередньої закупівлі у іноземних фірм. Виникає розмаїття можливостей і шляхів для розвитку аграрного бізнесу, що також виступає головною проблемою сучасної підприємницької діяльності. В зв'язку з цим є актуальними питання ефективного управління імпортними операціями на аграрному підприємстві.

Управління імпортними операціями передбачає розробку програми і планів діяльності підприємства для контролю за їх виконанням, аналізу, обліку та оцінки ефективності стратегії імпорту, стратегічний контроль. Управління імпортними операціями підприємства здійснюється з огляду на результати аналізу ринкової ситуації та тенденції її зміни, а також з урахуванням ймовірної реакції ринку на рішення, що приймаються керівництвом господарства.

У результаті аналізу управління імпортними операціями підприємства необхідно розробити рекомендації щодо удосконалення імпортної діяльності на базі дослідження основних напрямів

розвитку з огляду на існуючий ресурсний потенціал підприємства. Ефективне управління імпортною діяльністю підприємства передбачає виконання організацією ряду необхідних дій, зокрема: забезпечення виконання реалізації загальної стратегії таким чином, щоб на рівні поточної діяльності фірми забезпечувалося поетапне досягнення стратегічних цілей підприємства; охоплення всіх ключових аспектів, пов'язаних із здійсненням зовнішньоекономічної діяльності підприємства; орієнтація на успіх при реалізації імпоротної діяльності; забезпечення відповідності процесів, що відбуваються на підприємстві, його загальному стратегічному напрямку розвитку як ззовні, так і всередині організації.

Для ПСП «Агрофірма Нападівська», що розташована в с. Нападівка Липовецького району Вінницької області, імпортні операції мають одиничний характер, тобто є нетиповою формою бізнесу, але вони демонструють намагання керівництва господарства сформувати довгострокові конкурентні переваги як на внутрішньому так і зовнішньому ринках. Агрофірма має складські приміщення і однією з останніх імпортних закупівель стало придбання зерносушильного обладнання, оскільки тут взято за практику продавати вирощену продукцію посередникам, що реалізують її потім всередині країни і за кордоном, у позасезонний період – період зростання цін. Це дає можливість суттєво збільшити виручку від реалізації продукції та поліпшити фінансовий стан господарства.

Отже, питання ефективності імпоротної діяльності фірми необхідно розглядати комплексно із визначенням основних стратегічних орієнтирів підприємства та оцінкою його можливостей при реалізації обраної стратегії розвитку.

УДК 338.433;339.5(0.034.2КЗЕП)

ГРИЩЕНКО М.С., студентка магістратури

Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ПОСЛУГ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АПК З МЕТОЮ ВСТАНОВЛЕННЯ КОДІВ ЗА КЗЕП ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Класифікація зовнішньоекономічних послуг (КЗЕП) визначає перелік категорій послуг, за якими проводиться державне статистичне спостереження щодо зовнішньої торгівлі послугами з метою одержання всебічної та вичерпної статистичної інформації про зовнішню торгівлю послугами для потреб складання зовнішньоторговельного та платіжного балансів України, а також оцінки розвитку економічних взаємовідносин України з іншими країнами світу.

КЗЕП містить види послуг, які використовуються у звітності, системі обліку та статистиці експорту-імпорту послуг. Об'єктами класифікації у КЗЕП є послуги у зовнішньоекономічній діяльності. За структурою КЗЕП складається з трьох блоків: цифровий код послуги, найменування послуги, її опис. Загальне кодове позначення об'єктів КЗЕП має вигляд: XX.XX.XX, де: XX – розділ; XX.XX – підрозділ; XX.XX.XX – клас.

Зовнішньоекономічні послуги є товаром, що не проходить митного контролю і на який не оформляється вантажна митна декларація. Послуги не приймають форму матеріальних об'єктів, на які поширюються права власності. Реалізація послуг та їх виробництво не відокремлені один від одного. Головним у торгівлі послугами є те, що повинна відбутись операція купівлі-продажу, яка охоплює діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних резидентів і нерезидентів, побудована на взаємовідносинах між ними.

УкрНДІПВТ ім. Л. Погорілого – це головна наукова установа Мінагрополітики України з наукової та науково-технічної експертизи, досліджень, випробувань, аналізу, оцінки комплексів машин та технологій для аграрного виробництва. Основні напрями діяльності інституту: моніторинг та формування інформаційної бази техніко-технологічного забезпечення АПК; випробування та науково-технічна експертиза технічних засобів і технологій сільгоспвиробництва; створення інформаційно-комунікаційних систем та засобів управління інноваційними техноло-

гями; удосконалення систем управління якістю сільськогосподарської техніки і технічних послуг; проведення науково-організаційних та освітніх заходів з пропаганди новітніх техніки та технологій та ін. Послуги, що надають в УкрНДПВТ ім. Л.Погорілого, відносяться до 10 розділу КЗЕП «Ділові послуги». Підрозділ 10.01 – це «Послуги дослідження та розробки», 10.02 – «Професійні та консалтингові послуги», 10.03 – «Наукові та технічні послуги». Зокрема, клас 10.01.02 «Інші дослідні послуги» включає проведення випробувань, іншу діяльність з розробки продуктів чи процесів. Отже, ідентифікація послуг – це ототожнення конкретної послуги та встановлення відповідності наявній інформації про неї, зазначеній у поданій документації, та віднесення її до групи однорідних послуг за визначеними ознаками класифікації з метою удосконалення обліку та оцінки зовнішньоекономічних послуг інституту.

УДК 338.43.02(477):339.923:061.1ЄС

БУРАНОВ В.Т., студент магістратури

Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

ЗОВНІШНЯ АГРАРНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Сучасна зовнішня аграрна політика України знаходиться у процесі структуризації та становлення, вона здатна перетворитися в політику стимулювання розвитку сільського господарства та підготовки його до подальшої інтеграції й членства України в Європейському Союзі, що визначено Законом України «Про засади внутрішньої та зовнішньої політики».

Європейські орієнтири формують відповідний вектор подальшого розвитку аграрного сектора та відкривають перед вітчизняним сільським господарством нові можливості для відродження та подальшого розвитку. Вирішальним кроком з позиції поглиблення торговельних відносин між Україною та ЄС має стати підписання Угоди про зону вільної торгівлі (ЗВТ), яка сприятиме наближенню вітчизняного аграрного сектора економіки до європейських стандартів. У цьому контексті перед державою постає нагальне питання проведення структурних реформ у галузі сільського господарства з метою забезпечення належної продовольчої безпеки України та підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняної сільськогосподарської продукції на висококонкурентному європейському та світовому ринках.

Зона вільної торгівлі, з одного боку, розширює доступ української сільськогосподарської продукції до потужного ринку ЄС, полегшує доступ європейських інвестицій в аграрний сектор України. Проте, з іншого боку, полегшений доступ імпорту високоякісної сільськогосподарської продукції з ЄС до України створює додаткову конкуренцію українським виробникам.

На шляху до євроінтеграції внаслідок створення ЗВТ нашій державі потрібно розв'язати проблеми, які з'являться внаслідок можливого зменшення надходжень до державного бюджету від експортного й імпортного мита, збільшення витрат на реформу системи стандартизації, необхідності реформи митної системи. Компетентні органи державного управління мають розробити програми підтримки українських сільськогосподарських виробників, які будуть змушені приймати нові стандарти якості харчових продуктів.

Процес реформування агропромислового комплексу України можна зробити ефективнішим через залучення іноземних інвестицій.

Створення зони вільної торгівлі має ґрунтуватись на паритетних та взаємовигідних умовах з подальшим розвитком зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією, відповідно до принципів та на умовах СОТ. Успішний розвиток зовнішньоекономічної аграрної політики багато в чому залежить від успіху внутрішніх реформ. Необхідно відпрацювати програми адаптації аграрного сектора в цілому та окремих його галузей до діяльності у новому глобальному конкурентному середовищі, а також забезпечити дієвий захист вітчизняного сільськогосподарського товаровиробника.

УДК 339.5:005.21

ВОЛОШЕНА В.О., студентка магістратури
Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

СТРАТЕГІЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ОБ'ЄКТ СТРАТЕГІЧНОГО АНАЛІЗУ

Від стратегії ЗЕД підприємства залежить життєздатність підприємства як на внутрішньому так й на зовнішньому ринках. Вона є планом управління на довгострокову перспективу, який розповсюджується на всі напрями його діяльності. Стратегія ЗЕД є способом, за допомогою якого підприємство може формувати та координувати свої дії на будь-яких зовнішніх ринках. Вона визначає ефективність діяльності підприємства, його положення на ринку, особливості продукції порівняно з продукцією конкурентів, конкурентні переваги як наслідок узгодженості дій, життєвий цикл підприємства як результат ефективності розробленої стратегії. Також стратегія ЗЕД визначає такі основні завдання: формування напрямку діяльності підприємства та його стратегічних одиниць бізнесу, ролі кожної стратегічної одиниці бізнесу і кожного його підрозділу у реалізації загальної стратегії, визначення розмірів та способів розподілу ресурсів між стратегічними одиницями бізнесу та іншими підрозділами.

До основних складових стратегії ЗЕД підприємства належать: сфера діяльності (місія, цілі підприємства); корпоративні завдання (визначення основних зацікавлених груп компанії, критеріїв оцінки діяльності та встановлення показників); визначення стратегічних бізнес-одиниць; розміщення ресурсів (розподіл ресурсів між бізнес-одиницями, продуктами, ринками, функціональними підрозділами й основними видами діяльності); розвиток різноманітних конкурентних переваг; ефективні функціональні стратегії (пошук поведінки, яка орієнтована на оптимальне використання всіх ресурсів у межах заданої функції); синергізм (компетенція, знання та нематеріальні активи підприємства, а також ресурси, активи та функціональні процеси).

Реалізація стратегії ЗЕД підприємства забезпечує створення організаційної структури, складання річного бюджету, вдосконалення методів управління, введення системи стимулювання як у процесі розробки, так і в процесі реалізації стратегії.

Принципи формування стратегії ЗЕД підприємства передбачають основні вимоги до неї, а також визначають її характер та зміст економічної діяльності корпоративної структури. Це, зокрема, принципи цілісності, безперервності, гнучкості, точності, участі, дотримання яких є головною запорукою при здійсненні ефективної роботи підприємства під час реалізації обраної стратегії ЗЕД підприємства.

Виділяють такі основні типи стратегії ЗЕД підприємства: стратегія зростання (розвитку), стабілізації (обмеженого зростання), скорочення (виживання). Кожна з базових стратегій ЗЕД підприємства має безліч альтернативних варіантів реалізації та будь-яка з них базується на обраних принципах та типах існуючих стратегій.

УДК 339.5:005.332.4

КИРИЛЮК С.І., студентка магістратури
Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА КОНКУРЕНТНІ ПЕРЕВАГИ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ОСНОВНА УМОВА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Загострення конкурентної боротьби змушує країни постійно шукати нові можливості й резерви збуту своєї продукції, удосконалювати технологію з метою створення якісних товарів.

Конкурентоспроможність – це здатність певного об'єкта (продукції, підприємства, країни) перемагати в конкурентній боротьбі на внутрішньому та зовнішньому ринках. Суттєвий вплив на забезпечення конкурентоспроможності чинить команда управління підприємства, організація, цілеспрямованість робіт із її забезпечення.

Підвищення конкурентоспроможності підприємства потрібно розглядати як довготерміновий послідовний процес пошуку й реалізації адекватних управлінських рішень у всіх сферах його діяльності, здійснюваний плановірно відповідно до обраної стратегії сталого розвитку із врахуванням змін у зовнішньому оточенні та стану засобів самого підприємства і внесенням відповідних коректив. Найважливішими методологічними завданнями вирішення проблеми підвищення конкурентоспроможності підприємства є визначення критеріїв конкурентоспроможності й формування системи показників її вимірювання; розроблення методів оцінки рівня конкурентоспроможності; розроблення методів формування алгоритмів підвищення конкурентоспроможності. Проблема підвищення конкурентоспроможності має кілька аспектів, що становлять єдину систему: технологічний, організаційний, економічний, соціальний, юридичний та комерційний та ін. Конкурентоспроможність підприємства визначається такими чинниками, як споживчі властивості товарів, міра маркетингової підтримки, характеристика цільових ринків, поведінка споживачів, потенціал і ресурси підприємства тощо.

Конкурентна перевага – наявність у системі якої-небудь ексклюзивної цінності, що дає їй переваги перед конкурентами. Конкурентні переваги підприємства за джерелами їх виникнення поділяють на внутрішні та зовнішні. Внутрішні – це характеристики внутрішніх аспектів діяльності підприємства (рівень затрат, продуктивність праці, організація процесів, система менеджменту тощо), які перевищують аналогічні характеристики пріоритетних конкурентів. Зовнішні конкурентні переваги – це ті, які базуються на спроможності підприємства створити більш значимі цінності для споживачів його продукції, що формує можливості більш повного задоволення їхніх потреб, зменшення витрат чи підвищення ефективності їхньої діяльності. Зовнішні конкурентні переваги, з одного боку, орієнтують підприємство на розвиток та використання тих чи інших конкурентних переваг, а з іншого – забезпечують йому конкурентні позиції, оскільки орієнтують на цілеспрямоване задоволення потреб конкретної групи споживачів.

УДК 339.5:005.52:005.334

ЧОРНА Н.О., студентка магістратури

Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

АНАЛІЗ РИЗИКІВ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Здійснення зовнішньоекономічної діяльності пов'язане з необхідністю прийняття ризикованих рішень, які не гарантують повної реалізації її цілей. Під ризиками у ЗЕД розуміють загрозу втрат ресурсів, додаткових витрат, недоотримання прибутку суб'єктами ЗЕД; непередбачуваність зовнішньоекономічної операції; неповна впевненість щодо ефективності операцій, які плануються та проводяться в процесі здійснення ЗЕД. Розрізняють чотири основні групи ризиків: ризик країни; банківський; валютний; ризик контрагента.

Сутність управління ризиками у ЗЕД зводиться до досягнення такого стану, коли ризик можна вважати прийнятним і виправданим. Для цього потрібно вміти оцінювати ризики з метою вибору з них тих, які можна прийняти, якими можна управляти і від яких слід відмовитися.

Методи оцінки ризиків у ЗЕД поділяють на дві групи: методи якісної оцінки та методи кількісного аналізу. Головне завдання якісного аналізу полягає у визначенні факторів ризику, виявленні напрямів діяльності й етапів, на яких може виникнути ризик. Якісний аналіз встановлює потенційні галузі ризику та ідентифікує всі можливі ризики. Напрями якісного аналізу ризиків ЗЕД: порівняння очікуваних позитивних результатів з можливими наслідками, які класифікують за аналогією з можливими втратами на фінансові, матеріальні, часові, соціальні, збутові, екологічні та матеріально-психологічні; визначення впливу рішень, прийнятих на етапі розробки стратегії, на інтереси суб'єктів ЗЕД.

Кількісний аналіз передбачає чисельне визначення міри окремих ризиків, а також ризику обраного напрямку ЗЕД. Методами кількісної оцінки ризику є: 1) статистичний метод. Ступінь ризику виражається або ймовірністю можливих втрат, або середнім значенням (математичним очі-

куванням) найбільш ризикованої величини, або величиною середньоквадратичного відхилення від очікуваної величини. 2) метод аналізу доцільності витрат (витрати за кожним напрямом діяльності підприємства, а також по окремих її елементах, мають різний ступінь ризику). 3) метод експертних оцінок. Група експертів, яка займається аналізом ризиків, висловлює власне судження як щодо минулої ситуації, так і щодо перспектив розвитку. 4) аналітичний метод – підготовка аналітичної інформації; виявлення залежностей обраних показників від вихідних даних; визначення критичних значень ключових параметрів; на підставі отриманих ключових параметрів аналізуються можливі шляхи підвищення ефективності роботи фірми, а, отже, і шляхи зниження ступеня ризику, який визначається за одним з наведених методів. 5) метод використання аналогів. При аналізі ступеня ризику визначеного напряму ЗЕД доцільно використовувати дані про розвиток таких самих або аналогічних напрямів у минулому.

При проведенні комплексної оцінки ЗЕД в умовах ризику необхідно не тільки встановити всі джерела можливих ризиків, але і виявити, які джерела домінують.

УДК 339.146.4:338.436

БОДНАР В.В., студент 4 курсу

Науковий керівник – **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук, доцент
Білоцерківський національний аграрний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗБУТОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Торгівля сільськогосподарською продукцією є актуальною і однією із найважливіших форм міжнародного економічного співробітництва, чинником забезпечення сталого економічного розвитку і продовольчої безпеки країн, основним їхнім соціально-економічним багатством. Усе це потребує не лише теоретичного осмислення ролі зовнішньої торгівлі сільськогосподарською продукцією, а й упровадження сучасних методів, принципів та заходів, які забезпечать її ефективну реалізацію.

Організація збутової діяльності аграрного підприємства здійснюється з огляду на результати аналізу ринкової ситуації та тенденції її зміни, а також з урахуванням ймовірної реакції ринку на рішення, що приймаються керівництвом господарства.

У міжнародній торговельній практиці розрізняють два основних методи ведення зовнішньої торгівлі – прямий та непрямий. Прямий – встановлення безпосередніх зв'язків між виробником та споживачем, а непрямий означає, що купівля-продаж товарів здійснюється через торговельно-посередницьку ланку на основі укладання спеціальної угоди з торговим посередником, яка передбачає виконання останнім певних зобов'язань з метою реалізації товару виробника. Більше половини всіх товарів, залучених у міжнародний товарообіг, реалізується за сприяння торгових посередників.

Нині непрямий метод ведення зовнішньої торгівлі аграрною продукцією є оптимальним, адже він дозволяє фірмі-експортеру не витратити кошти на організацію збутової мережі та митне оподаткування на території країни-імпортера, оскільки торговельно-посередницькі фірми володіють власною матеріально-технічною базою. Експортер звільняється від діяльності, пов'язаної з реалізацією товару, такої як доставка імпортеру, упакування, пристосування до вимог місцевого ринку та оформлення документації. Це полегшує освоєння нових ринків, адже виробники повинні зосереджувати свою увагу на удосконаленні процесу організації сільськогосподарського виробництва та застосуванні сучасних технологій вирощування продукції рослинництва та тваринництва. Також перевагами є те, що посередники мають у своєму розпорядженні великі можливості в організації реклами, виставок, ярмарків; з'являється можливість використовувати капітал торговельно-посередницьких фірм для фінансування угод; торговельні посередники мають стійкі ділові зв'язки з банками, страховими і транспортними компаніями; на ринки окремих товарів, монополізованих торговельно-посередницькими фірмами, можна потрапити тільки за умови використання посередницької ланки.

Таким чином, поширення непрямого методу зовнішньої торгівлі аграрною продукцією через торгово-посередницьку ланку є однією із ознак сучасного агробізнесу, орієнтованого на посилення виробничої спеціалізації сільськогосподарських підприємств.

УДК: 339.5:336.055-044.57

ЧУМАЧЕНКО О.М., студент 5 курсу

Науковий керівник - **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗДІЙСНЕННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ОБМЕЖЕНОСТІ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ

Кризові умови функціонування національних суб'єктів господарювання, які нині притаманні нашій державі, висувають на перший план проблему забезпечення їх сталої діяльності в умовах обмеженості фінансових ресурсів. Підприємства, які до настання кризи здійснювали зовнішньоекономічну діяльність, опинились в умовах необхідності зміни загальної парадигми співпраці з іноземними державами з приводу купівлі-продажу товарів, робіт, послуг. Все це підкреслює необхідність як теоретичних, так і практичних розробок в сфері здійснення ЗЕД з урахуванням обмеженості фінансових ресурсів. Заходи, які визначаються ефективними при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності за нормальних умов функціонування можуть бути неефективними при здійсненні ЗЕД в умовах обмеженості фінансових ресурсів.

Процес здійснення ЗЕД в умовах обмеженості фінансових ресурсів включає такі етапи: виготовлення продукції на експорт, укладання договорів з іноземними партнерами, реалізація продукції шляхом перетину митного пункту, виконання фінансових зобов'язань, передбачених договором. Актуальні питання здійснення ЗЕД зводяться передусім до необхідності дотримання термінів виконання договорів з іноземними партнерами, до забезпечення повноти виконання фінансових зобов'язань. При цьому виникає необхідність дотримання законодавчих вимог та отримання максимального прибутку від здійснення ЗЕД при мінімальних затратах на її здійснення.

З наростанням в кінці ХХ на початку ХХІ століття світової конкуренції виник феномен кластера, який являє собою мережеву виробничо-комерційну структуру, що має здатність концентруватися, об'єднувати споріднених і супутніх, часто навіть конкуруючих виробників з метою кооперації для виробництва конкурентоспроможної продукції. На нашу думку, важливою складовою процесу здійснення зовнішньоекономічної діяльності за умов обмеженості фінансових ресурсів є запровадження кластеру позикових коштів, що створюється у формі фінансового резерву підприємств. Процес формування такого кластеру передбачає щомісячне добровільне відрахування відсотків з прибутку, відрахування відсотків з обороту від здійснення ЗЕД.

Взаємозв'язки учасників кластеру позикових коштів дають можливість реалізувати заплановані проекти, зміцнити положення підприємств на зайнятих ринках, сприяти виходу на нові, підвищити ефективність використання тимчасово вільних ресурсів. Як наслідок зростає конкурентоспроможність, збільшується здатність до генерації та використання інновацій.

В умовах обмеженості фінансових ресурсів створення кластеру позикових коштів сприятиме вітчизняним суб'єктам господарювання у здійсненні зовнішньоекономічної діяльності.

УДК: 339.5:005.022.57:005.21

БОНДАРЧУК О.А., студент магістратури

Науковий керівник - **АРБУЗОВА Т.В.**, канд. екон. наук, доцент

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОЦЕСНИЙ ПІДХІД ДО СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Кожна система має свої, властиві лише їй, особливості, свою реакцію на управління, свої форми можливого відхилення від програми, свою здатність реагувати на дії різного роду. Це призводить до необхідності використання певних підходів в процесі стратегічного планування та управління операційною системою, серед яких чільне місце належить процесному підходу.

Підприємство є системою, всередині якої протікає безліч взаємозв'язаних процесів, які своїм функціонуванням визначають стан всієї організаційної системи. Але стани, в яких перебуває си-

стема, викликані певними діями в результаті процесу. У свою чергу стани викликають подальші дії, що знаходяться в логічно послідовному ланцюзі процесу. Задіяні в процесі ресурси перетворюються і знаходять іншу форму. Процеси всередині підприємства – це послідовні функціональні ланцюги, які взаємопов'язані між собою та від яких безпосередньо залежить загальний стан всієї корпоративної системи.

Головною перевагою процесного підходу в управлінні системами є його пряма орієнтація на замовника продукції або послуг, що генеруються компанією. Адже саме задоволення потреб замовника веде до того, що продукт буде ним придбаний або послуга використана, а значить, компанія отримає свій прибуток.

Процесний підхід – це розгляд всієї діяльності компанії як динамічної послідовності виконуваних дій, як мережі взаємодіючих процесів, що протікають усередині організаційної структури компанії і реалізують мету її існування.

При процесному підході виникають позитивні моменти: єдиним вимірником якості і цінності продукції є задоволеність замовника; кожен співробітник прив'язаний до кінцевого результату і відповідає за його якість; обмін інформацією здійснюється усередині робочої групи бізнес-процесу, що значно скорочує терміни її передачі від одного суб'єкта бізнес-процесу до іншого, унаслідок чого підвищується оперативність і адаптивність діяльності компанії; розглядаючи весь процес створення цінності від початку і до кінця, можна оптимально планувати ресурси, це призводить до скорочення невиправданих витрат і максимально дозволяє контролювати інвестиції, вкладені в проект зі створення цінностей та виявляти, на якому етапі закладається та або інша якість, шляхом застережливої дії уникати браку, досягати максимальної якості.

Нині процесний підхід набуває популярності і широко застосовується у різних сферах діяльності, в тому числі зовнішньоекономічної. Він дозволяє визначити причинно-наслідкові зв'язки виникнення проблем, з'ясувати, де і коли виникла проблема, яка з організацій винна у її виникненні, яким чином та за допомогою яких ресурсів її можна виправити. Ефективне виконання всіх етапів процесу стратегічного планування ЗЕД сприяє стабілізації і зміцненню стратегічних позицій підприємства, забезпеченню його тривалої життєздатності при зміні зовнішніх умов функціонування.

УДК 336.012.23

СОСНОВЦЕВ Ф.В., студ. 4 курсу

Науковий керівник – **ЗАМКЕВИЧ Б.М.**, канд. техн. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

e-mail: bogdan_zam@list.ru

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА

Поняття фінансової стійкості підприємства розглядається як здатність підприємства протистояти негативній дії різних факторів (зовнішніх, внутрішніх та непередбачуваних), що впливають на його фінансовий стан, та забезпечувати розвиток у довготривалій перспективі. Формування показника фінансової стійкості має практичне і теоретичне значення для успішного реформування економіки, для розробки і реалізації стратегії економічного зростання.

Найбільш поширеним, опрацьованим та застосовуваним у світовій практиці оцінки економічної стійкості підприємства є коефіцієнтний метод, який ґрунтується на розрахунку системи показників, які висвітлюють різні аспекти діяльності підприємства і враховують чинники внутрішнього і зовнішнього впливу та фінансовий стан підприємства. До складу елементів оцінювання фінансової стійкості підприємства коефіцієнтним методом належить далеко ще неповний перелік показників: коефіцієнт автономії, коефіцієнт концентрації позикового та власного капіталу, коефіцієнт співвідношення позикового та власного капіталу, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт маневреності робочого капіталу, коефіцієнт забезпечення власними коштами, коефіцієнт забезпечення запасів робочим капіталом, коефіцієнт забезпеченості оборотних активів робочим капіталом.

Визначення фінансової стійкості не обмежується обчисленням зазначених вище коефіцієнтів, а висновок щодо фінансової стійкості робиться після їх порівняння з досвідом визначеними критичними значеннями коефіцієнтів, що характеризують фінансову стійкість підприємства. Нормативні значення коефіцієнтів, що використовуються при цьому, відсутні. Отже, при оцінюванні фінансового стану підприємства таким методом досліджуються окремо всі структурні сфери фінансової діяльності підприємства. З використанням великої кількості показників для оцінки фінансової стійкості зростає трудомісткість, стає складним, практично неможливим, процес формування висновків про фінансовий стан підприємства. Істотним недоліком цього методу є також відсутність науково обґрунтованого критерію фінансової стійкості підприємства.

Усунення вищевикладених недоліків коефіцієнтного методу встановлення фінансової стійкості підприємства можна уникнути встановивши єдиний агрегований критерій. Замкевичем Б. М. на підставі розгляду розвитку економічних систем через категорії ресурсного економічного потенціалу і операційних витрат, теорії аналогій (аналогії енергетичних і економічних процесів) введено поняття *коефіцієнта економічної стійкості системи, як відношення ресурсного економічного потенціалу до операційних витрат системи*.

Потенціал – це сукупність ресурсів і можливостей, які можуть бути використані підприємством для досягнення певних цілей.

Фінансові ресурси підприємства – це кошти, що перебувають в розпорядженні підприємств і призначені для виконання ними певних фінансових зобов'язань. Таким чином, коефіцієнт фінансової стійкості підприємства представляється відношенням *фінансових ресурсів до операційних витрат підприємства*:

$$\text{КФС} = \text{ФР} / \text{ОВ}.$$

Аналіз динаміки коефіцієнта фінансової стійкості досліджуваного підприємства показує що підприємство в період 2009-2015 р.р. деградує, при цьому операційні витрати залишаються більшими від фінансових ресурсів. Це приводить до думки, що підприємство розвивається за рахунок внутрішніх матеріальних і трудових, а також природних енергетичних ресурсів. Важливим фактором такого стану підприємства може бути і незадовільна система управління.

Проведене дослідження дозволяє визначити напрямки розвитку досліджуваного підприємства і рекомендації щодо стратегічних напрямків його позитивного розвитку: вдосконалення менеджменту, оптимізація операційних витрат, виявлення факторів тіньового використання фінансових ресурсів і їх усунення, звичайно, впровадження новітніх технологій і використання альтернативних джерел енергії.

На підставі вище викладеного можна вважати, що запропонований коефіцієнт фінансової стійкості підприємства є науково обґрунтованим критерієм фінансової стійкості підприємства, який дозволяє кількісно і однозначно визначити стан підприємства, а також запропонувати стратегію його розвитку.

УДК 371.321.1

РОЄНКО В.О., студентка IV курсу

Науковий керівник – **МЕЛЬНИЧЕНКО О.П.**, канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

mela731@rambler.ru

ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕЛАСТИЧНОСТІ ПОПИТУ

Важливим напрямом застосування диференціального числення в економіці є введення з його допомогою поняття еластичності. Коефіцієнт еластичності показує відносну зміну досліджуваного економічного показника внаслідок одиничної відносної зміни економічного фактора, від якого він залежить, за незмінності інших факторів, що впливають на нього.

Метою роботи було дослідити коефіцієнт еластичності за рахунок зміни зовнішніх факторів та упорядкувати за типами різні види еластичності попиту.

Еластичність попиту – це міра реакції попиту на зміну ціни товару. Іншими словами еластичний попит – це попит, який під впливом невеликого зростання або зниження ціни товару зазнає значних змін.

Щоб визначити міру впливу ціни на обсяг попиту існує спеціальний показник коефіцієнт еластичності попиту. Він показує, на скільки відсотків зміниться попит при зміні ціни на 1% і визначається за формулою:

$$E_p = \left| \frac{Q_2 - Q_1}{Q_2} \cdot \frac{P_2 - P_1}{P_2} \right|,$$

де Q_1, Q_2 – попередній і наступний обсяги споживання;

P_1, P_2 – попередній і наступний рівень ціни даного товару.

Коефіцієнт цінової еластичності попиту – це від’ємна величина. Тому знак «мінус» враховується, а коефіцієнт розглядається за модулем.

Попит нееластичний, якщо маємо справу з товарами першої необхідності; товарам важко знайти заміники; товари відносно дешеві і тому займають у структурі споживчих витрат незначну частину; споживач у безвихідному становищі. Відповідно до того, яке значення має коефіцієнт еластичності розрізняють п’ять видів попиту за рівнем еластичності:

1. Попит еластичний: зміна в обсязі споживання перевищує зміну в ціні: $|E_D| > 1$.
2. Попит не еластичний: покупці слабо реагують на зміну ціни: $|E_D| < 1$.
3. Попит одиничної еластичності: зміна в споживанні відбувається в тій же мірі, як і зміна в ціні: $|E_D| = 1$.
4. Попит абсолютно не еластичний: покупці не реагують на зміни в ціні: $|E_D| > 0$.
5. Попит абсолютно еластичний: змінюється обсяг споживання без змін у ціні: $|E_D| > \infty$.

Можна зробити висновок, що еластичність, як міра реакції попиту на зміну ціни товару залежить від великої кількості соціальних та побутових факторів.

УДК 371.321.1

ЧАРКІНА О.А., студентка II курсу

Науковий керівник – **МЕЛЬНИЧЕНКО О.П.**, канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

mela731@rambler.ru

ОБЧИСЛЕННЯ СЕРЕДНІХ ЗНАЧЕНЬ ЕКОНОМІЧНИХ ФУНКЦІЙ

Визначений інтеграл займає належне місце в задачах економічного змісту. Одним з його застосувань є обрахування середніх витрат, доходу та прибутку за певний проміжок часу.

Тому **метою роботи** було узагальнити знання інтегрального числення і застосувати здобуті навички при обрахуванні середніх значень у економічних обчисленнях.

Розглянемо наступні функції: $C = C(t)$, $R = R(t)$, $P = P(t)$ – відповідно змінні витрати, доход і прибуток підприємства, то їх середні значення за час від t_0 до t_1 обчислюють за формулами:

$$C_{\text{сеп}} = \frac{1}{t_1 - t_0} \int_{t_0}^{t_1} C(t) dt \quad R_{\text{сеп}} = \frac{1}{t_1 - t_0} \int_{t_0}^{t_1} R(t) dt \quad P_{\text{сеп}} = \frac{1}{t_1 - t_0} \int_{t_0}^{t_1} P(t) dt$$

Вивчаючи граничні функції: граничний доход, граничні витрати, граничний прибуток було показано, що граничні функції можна отримати з відповідних економічних функцій диференці-

юванням. Інтегрування дає змогу розв'язати обернену задачу: знайти дану економічну функцію за відомою граничною функцією.

Якщо $C'(x)$ і $R'(x)$, $P'(x)$ – відповідно функції граничних витрат, доходу та прибутку підприємства, то при реалізації x одиниць товару зміни витрат, доходу й прибутку зі збільшенням реалізації виробленої продукції від a до b одиниць обчислюють за формулами

$$C(b) - C(a) = \int_a^b C'(x) dx \quad R(b) - R(a) = \int_a^b R'(x) dx \quad P(b) - P(a) = \int_a^b P'(x) dx$$

УДК 371.321.1

ДУБОВИК Я.С., студент III курсу

Науковий керівник – МЕЛЬНИЧЕНКО О.П., канд. с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

mela731@rambler.ru

ГРАНИЧНИЙ АНАЛІЗ, ЯК НЕОБХІДНИЙ ІНСТРУМЕНТ В ЕКОНОМІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ

Поняття похідної займає належне місце в задачах економічного змісту. Одним із її застосувань є знаходження найбільшого прибутку підприємства та мінімальних витрат фірми. Тому **метою роботи** було узагальнити задачі економічного змісту на знаходження похідної. Розглянемо наступні приклади.

Приклад 1. Нехай продуктивність праці y є функцією від часу t : $y = f(t)$. Якщо змінна t отримує приріст Δt , то зміна продуктивності праці за певний проміжок часу становитиме: $\Delta y = f(t + \Delta t) - f(t)$. Середня зміна продуктивності праці за одиницю часу визначається співвідношенням $\frac{\Delta y}{\Delta x} = \frac{f(t + \Delta t) - f(t)}{\Delta t}$; границя цього співвідношення, якщо вона існує, характеризує **ріст про-**

дуктивності праці: $\lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{\Delta y}{\Delta x} = f'(t)$.

Приклад 2. Ріст кількості N населення протягом певного періоду t є функція $N = f(t)$. Границя

$\lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{\Delta N}{\Delta x} = N'(t)$, якщо вона існує, визначає **швидкість росту кількості населення**.

Приклад 3. Витрати Q природних ресурсів протягом часу t є функція $Q = f(t)$. Границя

$\lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{\Delta Q}{\Delta x} = Q'(t)$, якщо вона існує, визначає **швидкість витрат ресурсів**.

Приклад 4. Виручка u від продажу товару залежить від його кількості x : $u = u(x)$. Границю

$\lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{\Delta u}{\Delta x} = u'(t)$, якщо вона існує, називають **граничною виручкою**.

Приклад 5. Витрати K виробництва залежать від кількості x продукції, що випускається:

$K = K(x)$. Границю $\lim_{\Delta t \rightarrow 0} \frac{\Delta K}{\Delta x} = K'(t)$, якщо вона існує, називають **граничними витратами**. Величина $K'(x)$ характеризує наближено додаткові витрати на виробництво додаткової одиниці продукції.

Таке використання диференціального числення називають *граничним аналізом*. Граничний аналіз є одним із основних методів мікроекономіки. Зауважимо, що наведені приклади не вичерпують переліку можливого застосування похідної.

УДК 330.42

БРИЖКО С.В., студент III курсу

Науковий керівник – **РЕВИЦЬКА У.С.**, канд. фіз.-мат. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОЇ ВЛАДИ

Монополія – структура ринку, на якому діє лише один продавець і багато покупців. Входу на ринок перешкоджають високі бар'єри. Користуючись цим, фірма-монополіст може керувати ціною. Проте це не означає, що монополіст вільно призначає таку високу ціну, яку забажає. Мета діяльності – максимізація прибутку може бути досягнута лише при ретельному визначенні особливостей ринкового попиту та своїх витрат.

Здатність фірми-монополіста встановлювати ціну, яка перевищує граничні витрати означає, що вона має монопольну владу. Визначення монопольної влади – актуальне питання сучасного підприємництва. Проблема полягає в тому, що кожна досить вагома корпорація або фірма намагаються приховати своє монопольне становище. Тому економістами пропонуються все більш витончені методи детекції монопольної влади.

Вартісно-прибуткові методи базуються на порівнянні цін на продукцію, вартості фірм, бухгалтерського та нормальних прибутків. В 1934 р. американським економістом А. Лернером був

$$L = \frac{P - MC}{P}$$

запропонований метод обчислення коефіцієнта монопольної влади:

Значення індексу завжди перебуває в межах від 0 до 1. Для абсолютно конкурентної фірми $P = MC$ (ціна дорівнює граничним витратам), отже, $L=0$. Монопольна влада є тим більшою, чим ближче значення L до 1.

Коефіцієнт Д. Тобіна: $q = \frac{P}{C}$, P – ринкова вартість активів фірми, C – відновлювана вартість активів. Якщо $P > C$ ($q > 1$), то характерна наявність монопольної ренти.

Ці методи дають змогу не лише виявити та оцінити монопольну владу окремої фірми на ринку, а й можливу таємну змову різних фірм щодо спільної тактики у визначенні ціни та обсягів виробництва.

УДК 519.216

ПРОНТЕНКО Я.О., студентка III курсу

Науковий керівник – **РЕВИЦЬКА У.С.**, канд. фіз.-мат. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРИКЛАДИ ЗНАХОДЖЕННЯ СУБ'ЄКТИВНОЇ ЙМОВІРНОСТІ

У технічних і фізичних застосуваннях ймовірність практично ототожнюється з частотою появи події. Проте частотне визначення не завжди прийнятне для економічного аналізу.

Як показали фундаментальні дослідження, ймовірності можна дати інтерпретацію, відмінну від статичної. Таке трактування дістало назву суб'єктивної ймовірності. Технічно суб'єктивні ймовірності визначаються за допомогою спеціально організованих експертних процедур.

Нехай нас цікавить подія E та оцінка її ймовірності $P(E)$. Розглядаються дві лотереї. У першій особа отримує x_1 з ймовірністю p та x_2 з ймовірністю $1-p$. У другій – x_1 , коли відбувається подія E , та x_2 – у протилежному випадку. Якщо при $p = P(E)$ особі байдуже, у якій лотереї брати участь, то $P(E)$ називається суб'єктивною ймовірністю події E .

Послідовно перевіряючи різні значення p , особа може підібрати величину досить близьку до $P(E)$.

Розглянемо приклад. Власник 5000 доларів мріє придбати автомобіль. Йому не вистачає 1500 дол. Існує компанія, яка може взяти його гроші під 30% річних. Репутація компанії сумнівна, тому людина має певні сумніви щодо оформлення вкладу. Тому вкладника можна інтерпретувати як особу, що приймає рішення. Зібравши додаткову інформацію з різних джерел, особа вирішила вкласти гроші в компанію.

Сформулюємо ситуацію в термінах лотерей. Розглянемо гіпотези: I – 5000 дол. напевно; II – лотерея, в якій особа з ймовірністю p отримує 6 500 дол. (5 000 + 30% річних) або з ймовірністю $1-p$ не отримує нічого. Визначаємо, що детермінований еквівалент лотереї $L(0; p; 6\,500) = d$, буде більшим, ніж 5 000, тому що особа вирішила таки зробити вклад. Маємо нерівність: $D > 5\,000$.

Водночас відомо, що детермінований еквівалент лотереї для особи, не схильної до ризику, менший від сподіваного виграшу в лотереї. Тому: $0 \cdot (1-p) + 6500 \cdot p = 6500 \cdot p > d$ Поєднуючи дві нерівності, маємо: $5000 < d < p \cdot 6500$, або $p > 0,77$.

Наведений приклад демонструє принципову можливість оцінювання ймовірності через поведінку людей.

УДК 530.191:33

БОНДАРЕНКО Ю.С., студентка 2 курсу
Науковий керівник – **НЕПОЧАТЕНКО І.А.**, асистент
Білоцерківський національний аграрний університет
bondarenko@btsau.kiev.ua

ФРАКТАЛИ В ЕКОНОМІЦІ

Все, що створено людиною, обмежено площинами. Коли зустрічається об'єкт у природі, то спочатку можна побачити, що описати його форму можна лише наближено й допоможуть в цьому фрактали. Де закінчуються правильні форми Евклідової геометрії, там зустрічаються фрактали. Фрактал – це геометрична фігура, певна частина якої повторюється знову і знову, змінюючись в розмірах. Таку властивість фігур називають самоподібністю. Всі фрактали подібні самі собі, тобто вони схожі на всіх рівнях. Фрактали – унікальні об'єкти, породжені непередбачуваними рухами хаотичного світу. Все, що на перший погляд здається випадковим і неправильним може бути фракталом. Фрактали мають цікаву властивість: не змінюють складність своєї структури при будь-якому збільшенні; вони само подібні (приблизно); їх можна будувати за допомогою рекурсивних процедур; кожен фрактал має “фрактальну розмірність”, яка чомусь дробова. Починаючи з кінця XIX століття, в математиці з'являються приклади самоподібних об'єктів з патологічними з точки зору класичного аналізу властивостями. До них можна віднести наступні: множина Кантора, трикутник Серпінського, губка Менгера, крива Коха, крива Пеано. Оскільки фрактал складається з нескінченного числа елементів, що повторюються, неможливо точно виміряти його довжину. Це означає, що чим точнішим інструментом ми будемо його вимірювати, тим більшою виявиться його довжина.

Поняття фрактала змінило багато традиційних уявлень про геометрію, а в історії розвитку математики введення цього поняття стало переломним моментом. З кожним роком поняття фрактала стає відоме все більш широкому колу людей. І зараз цей термін важко залишити без належної уваги.

УДК 517.2/3

САПЕГОВ В.С., студент 2 курсу
Науковий керівник – **НЕПОЧАТЕНКО І.А.**, асистент
Білоцерківський національний аграрний університет
sapegov@btsau.kiev.ua

ІСТОРІЯ ПОХІДНОЇ, ФУНКЦІЇ, ІНТЕГРАЛА

Термін «функція» вперше запропонував у 1692 р. видатний німецький філософ і математик Готфрід Вільгельм Лейбціц (1646-1716) для характеристики різних відрізків, що сполучають точки деякої кривої. В означеннях Бернуллі і Ейлера функцію ототожнювали з аналітичним виразом, яким вона здається. Ейлер вважав також за можливе задавати одну й ту саму функцію на

різних множинах різними аналітичними виразами. Ці так звані «Кусково-задані функції» широко застосовуються на практиці.

У другій половині XIX ст. після відкриття теорії множини до означення функції, крім ідеї відповідності, було залучено ідею множини, а тому сучасне означення функції формулюють так: «Відповідність між множинами x і y , при якій кожному елементу x множина X відповідає певний елемент у множини Y , називають функцією».

Походження поняття границі, на якому ґрунтується весь математичний аналіз і корені якого сягають глибокої давнини, пов'язане з обчисленням площ криволінійних фігур, об'ємів тіл, обмежених кривими поверхнями. Ідею границі вперше було використано стародавнім грецьким математиком IV ст. до н.е. Евдоксом Кнідським. Метод Евдокса, який був названий «метод вичерпування», використовували Евклід, Архімед та інші вчені стародавнього світу.

Інтегральне числення і саме поняття інтеграла виникли з потреб обчислення площ плоских фігур і об'ємів довільних тіл. Ідеї інтегрального числення беруть свій початок у роботах стародавніх математиків.

У XVII ст. Йоганном Кеплером (1571-1630), який відкрив закони руху планет, було успішно здійснено першу спробу розвинути ідеї Архімеда.

Ідеї Кеплера та інших вчених стали тим ґрунтом, на якому Ньютон і Лейбніц відкрили інтегральне числення. Розвиток інтегрального числення продовжили Ейлер та П. Л. Чебишов (1821-1894), який розробив способи інтегрування деяких класів ірраціональних функцій.

УДК 517.3:33

ДЯДЕНКО Є.В., студент 2 курсу

Науковий керівник – **НЕПОЧАТЕНКО І.А.**, асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

dyadenko@btsau.kiev.ua

ЕКОНОМІЧНІ ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕГРАЛЬНОГО ЧИСЛЕННЯ

Людина постійно моделює, оскільки моделі спрощують об'єкти і явища, допомагають людині зрозуміти реальний світ. Серед великої кількості моделей особливу роль грають математичні моделі. Так називають наближений опис будь-якого явища зовнішнього світу, яке виражене за допомогою математичної символіки і яке замінює вивчення цього явища дослідженням і розв'язанням математичних задач.

Інтеграл належить до тих математичних понять, походження і розвиток яких пов'язане з розв'язанням прикладних задач. Це поняття і побудований на його основі метод застосовуються сьогодні в галузях науково-практичної діяльності людини, в тому числі у фізиці, хімії, біології, економіці, технічних дисциплінах тощо.

Під час вивчення алгебри і початків аналізу доводиться шукати похідні та інтеграли, що стосуються деяких фізичних величин, а також економічних моделей.

Розглянемо теоретичні основи математичного моделювання та деякі випадки застосування інтеграла у економіці. Сучасна економічна наука досить суттєво використовує математичний апарат, і тому володіння ним перетворилося на стандарт західної економічної освіти. На даному етапі це стає також надбанням вітчизняної економічної науки.

На прикладах розглянемо:

- Неперервний доходний потік
- Вигода споживачів і виробників

Сучасному спеціалісту слід «добре знати» математику, тобто не просто вміти використовувати її для розрахунково-обчислюваних операцій, а розуміти математичні методи дослідження та їх можливості. Тільки це дозволяє використовувати інтегральне числення у економічній діяльності.

УДК 330.101.542

МУРГА В.О., студентка III курсу

Науковий керівник – **РЕВИЦЬКА У.С.**, канд. фіз.-мат. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

МОДЕЛІ ВАЛЬРАСА ТА ЕРРОУ-ДЕРБЕ

Леон Вальрас вперше поставив проблему загальної рівноваги як математичну. Питання полягає у вивченні того, яким чином балансується система взаємопов'язаних індивідуальних ринків споживчих благ та ресурсів, задовольняються потреби всієї сукупності споживачів у благах і виробників у ресурсах. Проблематика загальної рівноваги пов'язана з координацією виборів людей, які одночасно споживають і виробляють продукти суспільної економіки.

Розглянемо приклад, де економіка чистого обміну складається з п'яти споживачів, що мають наявний запас 4 благ. Припустимо, що вподобання кожного описуються мультиплікативною функцією корисності

$$u(x_1, x_2, x_3, x_4) = x_1^{\alpha_1} x_2^{\alpha_2} x_3^{\alpha_3} x_4^{\alpha_4}, \quad \alpha_1, \alpha_2, \alpha_3, \alpha_4 - \text{характеризує систему вподобань.}$$

Досліджуючи функцію на максимум, при системі обмежень

$$p_1 x_1 + p_2 x_2 + p_3 x_3 + p_4 x_4 \leq p_1 w_1 + p_2 w_2 + p_3 w_3 + p_4 w_4,$$

де p_1, p_2, p_3, p_4 – відомі ціни, а w_1, w_2, w_3, w_4 – початковий запас благ, розраховується оптимальне меню окремо для кожного споживача. Виявляється, що незалежні вибори благ координуються системою цін і по кожному продукту досягається баланс обсягу попиту і пропозиції. Ціни рівноваги вбирають у себе інформацію про різноманіття смаків та майновий стан споживачів і дають кожному з учасників орієнтир, як поводитися.

Вальрас звів модель рівноваги до системи рівнянь, де кількість змінних і рівнянь однакова. Але залишалося відкритим питання про існування рівноваги. Уперше теорема про існування рівноваги була обґрунтована на моделі, яка є втіленням ідей Вальраса і яка отримала назву моделі Ерроу – Дербе. Ця модель узагальнює модель чистого обміну. В ній розглядається економіка з сукупністю споживачів і виробників, де кожен споживач має початкову власність і максимізує свою корисність за цін, які розглядає як незалежні від себе. Виробник має певні технології і використовує їх таким чином, щоб максимізувати прибуток. Єдине обмеження для всіх – баланс витратків і надходжень.

Основне припущення, необхідне для існування рівноваги – припущення про опуклість уподобань споживачів і технологічних множин фірм-виробників.

УДК 001.31

КИСЛЮК В.С., студент I курсу

Науковий керівник – **ДИРДА В.О.**, асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

НАНОТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ ЗАСТОСУВАННЯ В РІЗНИХ ГАЛУЗЯХ

Технічний прогрес спрямований у бік розробки більш потужних, швидких, компактних і витончених машин. Межею такого розвитку можна вважати машини, розміром з молекулу. Машина, побудована з ковалентно зв'язаних атомів, надзвичайно міцна, швидка і мала. Розробкою, створенням та управлінням такими машинами займається молекулярна нанотехнологія. Ця галузь відкриває небачені раніше, фантастичні перспективи взаємодії людини зі світом.

Нанотехнології – сукупність процесів, що дозволяють створювати матеріали, пристрої та технічні системи, функціонування яких визначається наноструктурою, тобто її впорядкованими фрагментами розміром від 1 до 100 нм (10-9м; атоми, молекули). Грецьке слово "Нанос" приблизно означає "гном". При зменшенні розміру частинок до 100-10 нм і менш, властивості матеріалів (механічні, каталітичні і т.д.) істотно змінюються.

У зв'язку зі складною економічною ситуацією, чи не єдиним сектором економіки, що розвивається, залишається агросектор, одним із учасників якого залишається компанія АГРОХОЛДИНГ АВАНГАРД.

Акції даної фірми торгуються на Лондонській біржі.

AVANGARDCO IPL» – одна з найбільших агропромислових груп України, компанії якої спеціалізуються на виробництві курячих яєць та продуктів ячної переробки. Згідно зі звітом компанії ТОВ «Фінансово-аналітична група «Про-Консалтинг», «AVANGARDCO IPL» займає 57% на ринку промислового виробництва яєць та 91% ринку сухих ячних продуктів країни. Підприємства Компанії розташовані в 14 із 24 областей України.

На виробничих підприємствах «AVANGARDCO IPL» утримується найбільше поголів'я курей-несучок в Україні. На кінець 2013 року загальне поголів'я «AVANGARDCO IPL» склало 32,5 млн. голів, поголів'я курей-несучок – 27,0 млн. голів.

«AVANGARDCO IPL» - провідний експортер курячого яйця та сухих ячних продуктів з України. Компанія експортує свою продукцію до 33 країн світу. Також, Компанія здійснює оптові, дрібно-оптові та роздрібні продажі своєї продукції на вітчизняному ринку.

УДК 334.758.4

ПАВЛЮК Ю.В., студентка 1 курсу

Науковий керівник – **ПАТКІН Є.Д.**, асистент

Білоцерківський національний аграрний університет

yuliya.pavlyuk.2015@mail.ru

ДОЦІЛЬНІСТЬ ПРИДБАННЯ АКЦІЙ МХП

Мета роботи: дослідити дохідність акцій компанії МХП та зробити висновки щодо доцільності вкладення грошових коштів в цей цінний папір.

У зв'язку зі складною економічною ситуацією, чи не єдиним сектором економіки, що розвивається, залишається агросектор, одним із учасників якого залишається компанія Мироновський Хлібопродукт.

Акції даної фірми торгуються на Лондонській, Варшавській та Українській біржах. Нещодавно компанія пройшла подвійний лістинг, і тепер ці цінні папери можна придбати і на УХ, де вони показують позитивну динаміку.

"Миронівський хлібопродукт" (компанія створена в 1998 році) - один з найбільших агропромислових комплексів України. До його складу входять 20 підприємств, розташованих у Київській, Черкаській, Дніпропетровській, Донецькій, Вінницькій, Івано-Франківській, Херсонській областях та АР Крим. Всі підприємства створюють замкнутий цикл м'ясного виробництва: вирощування зернових, виготовлення комбікормів, вирощування батьківського поголів'я худоби, виробництво і переробка м'яса. Деякі підприємства "Миронівського хлібопродукту" займаються виробництвом соняшникової олії, а також вирощуванням овочів і фруктів. Загальна чисельність співробітників - більше 12 тис. чоловік.

Загальна потужність трьох птахофабрик компанії, що займаються виробництвом м'яса бройлерів, становить близько 1,38 млн. птахів на тиждень. Ці фабрики обслуговуються двома племінними фермами (що включають потужності з виробництва інкубаційних яєць), двома комбікормовими заводами (із загальною річною потужністю близько 660 тис. т) та одним складським комплексом для зберігання насіння соняшнику і зерна.

УДК 336.221.4

СИДОРЯНСЬКА Т.В., студентка 3 курсу

Науковий керівник – **НЕПОЧАТЕНКО В.А.**, д-р фіз.- мат. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОБЛЕМИ ЇЇ РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Із проголошенням незалежності Україна стала на шлях самостійного розвитку, на шлях побудови ринкової соціально-орієнтованої економіки. Це був період становлення податкової сис-

теми, в основу якої покладено класичну схему податків, характерну для країн із розвинутою ринковою економікою. Застосування такої класичної схеми в умовах перехідного періоду, на тлі системної кризи та спаду виробництва, призвело до виникнення низки істотних проблем: збільшувалась кількість збиткових підприємств, зростало безробіття, ускладнювалася соціально-економічна ситуація в країні. Зумовлювалося це насамперед тим, що акцент у податковій політиці було зроблено на фіскальній функції, а регульовальна була знівельована, тому проблема побудови ефективної податкової системи лишається однією з найактуальніших у процесі становлення ринкових відносин та закладення підвалин для економічного зростання в Україні.

Податкова система є визначальною складовою, що чинить вагомий вплив на економіку країни, зокрема на діяльність юридичних осіб і приватних підприємців. Уже багато зроблено на шляху реформування податкової системи, але бажаних результатів не досягнуто. Після прийняття Податкового кодексу, який спричинив низку суперечок і дискусій, а також став ефективним інструментом для стягнення штрафів, ситуація для підприємств та підприємців значно погіршилась. Це все наштовхує на необхідність ґрунтовного дослідження усіх аспектів впливу податкової системи на діяльність суб'єктів підприємницької діяльності та шляхів його оптимізації, виявляючи проблеми податкової системи України і пропонуючи способи їх усунення з врахуванням досвіду економічно розвинутих країн світу.

Оподаткування доходів населення в Україні потребує докорінної перебудови, яка має базуватися на використанні передового зарубіжного досвіду, а не зводиться до копіювання моделі оподаткування інших країн. Економіка кожної держави має свої особливості, які варто враховувати при побудові ефективної податкової системи. Звичайно, держави з високим рівнем розвитку економіки при оподаткуванні доходів громадян вирішують завдання, які не є ключовими для українського суспільства. Це пов'язано з тим, що рівень розвитку нашої економіки значно нижчий від розвинених країн, проте, спираючись на їхній досвід, можна вмонтувати певні світові здобутки в українську систему оподаткування.

УДК 336.748

СИДОРЕНКО О.О., студент3 курсу

Науковий керівник – **НЕПОЧАТЕНКО В.А.**, д-р фіз.-мат. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ВАЛЮТНОГО КУРСУ УКРАЇНИ

В умовах глобалізації економічних процесів, швидкої інтеграції національних фінансових ринків валютний чинник стає одним з головних елементів світової економіки. Практика показує, що його роль вже давно вийшла за межі обслуговування зовнішньо - торговельних операцій. Формування валютних курсів та їх регулювання відбувається під дією не тільки економічних, а й політичних чинників як міжнародного, так і внутрішнього характеру. Особливо відчутним вплив цих чинників став в умовах світової фінансової кризи. У країнах з незрілими ринковими відносинами, до числа яких відноситься й Україна, зовнішні та внутрішні чинники спричинили виникнення девальваційного шоку національних валют. Під впливом фінансової кризи основні негативні процеси в Україні розгорнулися насамперед у валютно-фінансовій сфері. Проте, ключовими завданнями в валютно-фінансовій сфері слід вважати максимально можливе пом'якшення впливу світової фінансової кризи на українську фінансову систему, підвищення стійкості останньої, посилення довіри до неї.

Досягнення вищезазначених цілей потребує реалізації наступних заходів у сфері валютно-курсової політики:

1. Перехід до нового сценарію регулювання Національним банком України валютного курсу, ключовими ознаками якого має стати концентрація зусиль на створенні належних інституційно-організаційних умов для розвитку ринкових засад курсоутворення; раціональнішого використання валютних коштів, посилення мотивації суб'єктів валютних відносин до підтримання збалансованих валютних позицій і страхування валютних ризиків;

2. Вдосконалення політики валютних інтервенцій у напрямі підвищення її узгодженості з процентною політикою;

3. Прискорений розвиток строкового сегменту валютного ринку та системи інструментів страхування валютних ризиків;

4. Активніше використання гнучкого валютного курсу за призначенням – як компенсатора негативних зовнішніх шоків та засобу підтримки конкурентоспроможності товаровиробників;

Отже, на сьогоднішній день Україна має чимало проблемних питань у сфері валютних відносин, що пов'язані із глобалізацією та фінансовою кризою. Тому зараз як ніколи необхідно звернути увагу на швидке та ефективне вирішення проблем валютної системи, її стабілізацію. І саме здійснення вище перерахованих заходів допоможе нормалізувати валютний курс, зміцнити позиції банківської системи, посилити спроможність фінансового сектору як всередині держави, так і на міжнародному рівні.

ЗМІСТ

Саснюк М.В. Причини і характер економічної кризи в Україні та шляхи виходу з неї.....	3
Боженко А.М. Роль транснаціональних банків у світовому господарстві.....	4
Козак Б.В. Використання зарубіжного досвіду розвитку малого бізнесу в Україні.....	5
Макаруч В.Ю. Генезис безробіття в Україні.....	7
Савченко С.Ю. Антиінфляційна політика як інструмент подолання макроекономічної нестабільності.....	8
Федун Я.А. Особливості кредитування малого бізнесу.....	9
Бочурак Р.В. Проблеми бідності в Україні: проблеми та шляхи подолання.....	10
Сапегов В.С. Рівні банківської системи України.....	11
Дяденко Є.В. Бюджетний дефіцит та управління державними боргом.....	11
Брижко С.В. Заробітна плата як індикатор якості життя населення.....	12
Завадко Г.М. Ефективність селекційно-плеємної роботи у галузі свинарства.....	13
Голосова Н.О. Економічна оцінка диверсифікаційного процесу сільськогосподарського виробництва.....	14
Галюк Б.В. Ефективність виробництва молока в СТОВ ім. Ватутіна Черкаської області.....	14
Стельмащук І.В. Напрями підвищення економічної ефективності діяльності аграрного підприємства (на прикладі ТОВ «Сухоліське» Білоцерківського району Київської області).....	15
Бошейко А.С. Економічна сутність фінансових ресурсів підприємства.....	16
Русак А.М. Аналіз забезпеченості підприємства трудовими ресурсами та ефективності їх використання.....	17
Прокопенко А.А. Дослідження тенденцій зерновиробництва в ФГ «Прокопенко А. Ф.».....	17
Качуренко В. П. Статистичне дослідження податкових надходжень державного бюджету України.....	18
Халабурда І.Р. Основні засоби підприємства як складова його активів.....	19
Гребіник І.В. Теоретико-методичний зміст категорій “трудова потенціал” та “трудова ресурси”.....	20
Панібрацька Т.В. Напрями підвищення економічної ефективності виробництва зерна в сільськогосподарських підприємствах.....	21
Сидорянська Т.В. Порівняльна характеристика розвитку страхових ринків зарубіжних країн на фоні інтеграційних процесів в Україні.....	21
Мельник В.І. Оцінка впливу енергозабезпеченості та зносу техніки на результативні показники діяльності сільськогосподарських підприємств Білоцерківського району.....	22
Дронь Ю.С. Оцінка економічної ефективності продукції рослинництва (на прикладі ПРАТ «Райз-Максимко»).....	23
Дзекан В.В. Інноваційний розвиток сільського господарства як один із стратегічних пріоритетів агропродовольчого виробництва.....	24
Федоренко І.А. Багатофункціональний розвиток сільських територій – стратегічна мета державної регіональної політики України.....	24
Закальський В.В. Економічна ефективність виробництва зернових та шляхи її підвищення.....	25
Любенко О.І. Проблеми молочного скотарства.....	26
Швець С.О. Проблеми виробництва молока: зміст та шляхи вирішення.....	27
Вигівський О.М. Інтенсифікація зерновиробництва.....	27
Багацька А.В. Ефективність та проблеми формування виробничого асортименту на ТОВ «Тетіївський пряник».....	28
Журавльов О.С. Дослідження економічної ефективності проекту реконструкції компресорного цеху.....	29
Борозенець С.В. Аналіз планування прибутку і рентабельності та шляхи їх підвищення на продукцію ПП «Похитайло».....	30
Богнат А.О. Оцінка стану та пріоритетні напрями розвитку тваринництва в Україні.....	30
Ткаченко Т.С. Тенденції виробництва і споживання м'яса і м'ясних продуктів в Україні.....	31
Чулков П.О. Особливості формування і розвитку ринку м'ясних продуктів в країнах Європейського Союзу.....	32
Биба В.А. Складові облікової системи прийняття управлінських рішень на підприємстві.....	33
Міськова І.І. Фінансова стійкість сільськогосподарських підприємств: сутність поняття, способи оцінки.....	33
Романенко І.Ю. Складові системи управління діловою активністю молокопереробних підприємств.....	34
Паламарчук Ю.В. Основні принципи забезпечення ліквідності комерційного банку.....	35
Криворучко А.В. Організаційні засади управління прибутковістю молокопереробних підприємств.....	36
Парфенюк М.О. Фінансово-економічна сутність оборотного капіталу підприємства.....	37
Кучерява М.М. Класифікація основних функцій власного капіталу комерційного банку.....	38
Калита М.А. Децентралізація як процес розширення і зміцнення прав та повноважень адміністративно-територіальних одиниць.....	38
Афанасов Є.О. Соціально-економічні наслідки інфляції та заходи антиінфляційної політики держави.....	39
Кондратюк Н.В. Організація фінансового забезпечення функціонування закладів управління праці та соціального захисту населення.....	40
Білоусько А.О. Теоретичні аспекти управління фінансовим станом підприємства.....	41
Стокалюк В.С. Методичний інструментарій оцінки фінансового стану підприємства.....	41

Давиденко Ю.В. Проблеми управління прибутком підприємства та шляхи їх вирішення	42
Атаманенко О. В. Управління фінансовим станом підприємства.....	43
Буранов В.Т. Основні фактори, що визначають кон'юнктуру світової торгівлі сільськогосподарською продукцією	43
Федчишина М. В. Концептуальні засади управління платоспроможністю сільськогосподарських підприємств	44
Кучер Б. Ю. Управління формуванням та використанням фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств	45
Кириленко В. С. Особливості формування операційного прибутку на сільськогосподарських підприємствах.....	46
Васильченко К. Ю. Синхронізація грошових потоків як інструмент управління платоспроможністю підприємства.....	46
Потіха О. М. Формування системи контролінгу на підприємстві	47
Ювченко С.С. Організаційні засади формування внутрішнього контролю прибутку підприємства	48
Кнуренко А.О. Облік, контроль та аналіз виробничих запасів, малоцінних та швидкозношуваних предметів.....	48
Вільцянук А.І. Особливості обліку і контролю операцій, пов'язаних з наданням послуг підприємства обслуговуючої сфери.....	49
Іванюк К.І. Облік і контроль запасів	50
Омельчук С.М. Облік та аудит поточних біологічних активів	51
Стаднік В.Л. Облік власного капіталу у сільськогосподарських виробничих кооперативах	51
Хоруженко Ю.М. Облік праці та розрахунків з оплати праці	52
Деркач Г.О. Облік, аналіз і контроль наявності та руху готової продукції.....	53
Овсяна О.М. Облік розрахунків з постачальниками та підрядниками	53
Головатова М.В. Облік та аналіз реалізації продукції рослинництва	54
Бибик Л.П. Склад фонду оплати праці, її облік, аналіз та контроль	54
П'ясецька В.І. Облік та контроль розрахунків з покупцями та замовниками.....	55
Глазепо І.С. Удосконалення обліку розрахунків за соціальним страхуванням	56
Черняхівська В.О. Шляхи вдосконалення організації обліку операцій з надходження основних засобів	56
Пошук В.О. Стан та перспектива обліку розрахунків з оплати праці: теоретичний аспект	57
Мельник Ю.С. Облік та контроль доходів діяльності підприємства	58
Сосновцев Ф.В. Вдосконалення обліку виробничих запасів підприємства	59
Коваленко Д.О. Стан та шляхи вдосконалення обліку праці та її оплати	59
Рогова О.С. Облік основних засобів, аналіз і контроль їх використання	60
Кубарська С.В., Холодна А.В. Переваги та недоліки спрощеної системи оподаткування	61
Харчишина В.В. Оподаткування доходів фізичних осіб	62
Бакал Т.В. Удосконалення обліково-аналітичного забезпечення розрахунків з покупцями та замовниками	63
Висовень І.М. Облік і аналіз собівартості продукції сільськогосподарського виробництва.....	64
Вальчук Р.В. Вдосконалення напрямів управління грошовими потоками підприємства.....	64
Машталір Т.О. Облік, аналіз і контроль власного капіталу підприємства	65
Мовчан Ю.В. Феномен лідерства в управлінні персоналом організації.....	66
Султанова М.В. Критерії і показники ефективності управління сільськогосподарським підприємством.....	68
Федорук В.М. Необхідність та проблеми застосування менеджменту в Україні	68
Кравчук В.А. Система Wise, як запорука безпеки персоналу на виробництві (на прикладі ТОВ «Данон–Дніпро»)	69
Карпенко З.І. Західноєвропейська модель менеджменту	70
Папірова О.М. Арсенал мотиваційних засобів менеджера.....	70
Никоненко Я.П. Технологічні уклади та їх вплив на сучасний менеджмент	71
Лифенко С.М. Досвід антикризового управління корпорації Дж. Моторз	72
Глушко І.В. Стан та напрями удосконалення управління розвитком виробництва молока	73
Зима Т.М. Удосконалення системи антикризового управління підприємствами	73
Мензульська В.Р. Механізм управління якістю продукції	74
Кметь М. С. Економічна ефективність і конкурентоспроможність продукції переробних підприємств	75
Катков В.В. Конкурентоспроможність продукції свинарства на міжнародному ринку: стан та тенденції розвитку	76
Мазурков О.В. Менеджмент конкурентоспроможності буряківництва в умовах кризи та спаду виробництва	76
Бабій Л.В. Обґрунтування конкурентоспроможності АПК в умовах фінансової кризи в Україні	77
Сікора К.В. Удосконалення брендингової діяльності молокопереробних підприємств Київської області	78
Петриченко С.О. Конкурентоспроможність молокопереробних підприємств.....	79
Федоренко О.В. Менеджмент конкурентоспроможності виробництва зерна: процеси та тенденції.....	79
Петренко Р.С. Управління імпортними операціями аграрного підприємства	80
Грищенко М.С. Ідентифікація послуг техніко-технологічного забезпечення АПК з метою встановлення кодів за кзеп для організації зовнішньоекономічної діяльності	81

Буранов В.Т. Зовнішня аграрна політика України в контексті євроінтеграційних процесів.....	82
Волошена В.О. Стратегія зовнішньоекономічної діяльності як об'єкт стратегічного аналізу	83
Кирилюк С.І. Конкурентоспроможність та конкурентні переваги підприємства як основна умова зовнішньоекономічної діяльності.....	83
Чорна Н.О. Аналіз ризиків зовнішньоекономічної діяльності	84
Боднар В.В. Організація збутової діяльності аграрних підприємств	85
Чумаченко О.М. Організація здійснення зовнішньоекономічної діяльності в умовах обмеженості фінансових ресурсів.....	86
Бондарчук О.А. Процесний підхід до стратегічного планування зовнішньоекономічної діяльності підприємства.....	86
Сосновцев Ф.В. Фінансова стійкість підприємства	87
Роснко В.О. Емпіричне дослідження еластичності попиту.....	88
Чаркіна О.А. Обчислення середніх значень економічних функцій	89
Дубовик Я.С. Граничний аналіз, як необхідний інструмент в економічних дослідженнях	90
Брижко С.В. Математичні методи визначення монопольної влади.....	91
Пронтенко Я.О. Приклади знаходження суб'єктивної ймовірності	91
Бондаренко Ю.С. Фрактали в економіці.....	92
Сапегов В.С. Історія похідної, функції, інтеграла.....	92
Дяденко Є.В. Економічні застосування інтегрального числення	93
Мурга В.О. Моделі Вальраса та Ерроу-Дербе	94
Кислюк В.С. Нанотехнології та їх застосування в різних галузях	94
Качан А.М. Дослідження дохідності акцій компанії агросектору.....	95
Крот В.В. Еволюція вартості акцій компанії агросектору.....	95
Павлюк Ю.В. Доцільність придбання акцій МХП	96
Сидорянська Т.В. Зарубіжний досвід функціонування системи податкової політики та проблеми її розвитку в Україні.....	96
Сидоренко О.О. Особливості формування валютного курсу України	97